

Waterplan 2010-2015
Provincie Noord-Holland
Beschermen, Benutten, Beleven en Beheren

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting	7
1. Inleiding	15
1. Beleidsuitgangspunten	16
2. Leeswijzer	20
2. Klimaatbestendig waterbeheer	21
1. Deltacommissie	21
2. Klimaatverandering	23
3. Klimaatbestendig per thema	25
3. Toekomstbeeld: Noord-Holland in 2040	30
4. Beschermen	34
1. Meerlaagsveiligheid	34
2. Primaire waterkeringen	36
3. Regionale waterkeringen	39
4. Muskusrattenbestrijding	40
5. Veiligheid buitendijkse gebieden	41
6. Watercalamiteiten	44
5. Benutten en Beleven	47
1. Zoetwatervoorziening	47
2. Drinkwater	50
3. Energie (warmte-koudeopslag)	52
4. Beroepsscheepvaart	53
5. Landbouw	56
6. Bedrijfsleven en kennisinstututen	59
7. Zwemwater	61
8. Toerisme en recreatie	64
9. Natuurgebieden en waterparels	67
10. Cultuurhistorie	70
11. Waterbewustzijn	72
6. Beheren	75
1. Grondwaterkwaliteit	75
2. Grondwaterkwantiteit	79

3. Oppervlaktewaterkwaliteit	80
4. Vismigratie	85
5. Oeverbeheer en –inrichting van de provinciale vaarwegen	87
6. Waterbodems	88
7. Wateroverlast	91
8. Peilbeheer	93
9. Stedelijk waterbeheer	95
7. Bijzondere gebieden	99
1. Noordzeekust	99
2. Metropoolregio Amsterdam	102
3. Westflank Haarlemmermeer	103
4. Wieringerrandmeer	104
5. Stelling van Amsterdam	106
6. IJsselmeergebied	108
7. Waddenzee	111
8. Oostelijke Vechtplassen	113
9. Bloemendalerpolder	113
10. Horstermeerpolder	115
11. Investeringsbudget Landelijk Gebied	116
12. Noordzeekanaalgebied	118
13. Groene Hart	119
8. Besturen	121
9. Bijstellen ander beleid	127
1. Structuurvisie	127
2. Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan	130
3. Milieubeleidsplan	130
4. Beleidsregels omgevingsbeleid	131
5. Plan MER	131
10. Bewaken	133
11. Betalen	135
12. Afkortingen	138
13. Literatuuroverzicht	140

Bijlagen

1. Waterparels
2. ILG TOP-lijst
3. Overzicht hectares voor waterberging en opgave
4. Peilbesluiten
5. Samenvatting gemeentelijke actiepunten
6. Stedelijk waterbeheer
7. Instrumenten
8. Wettelijk en beleidskader
9. Kaarten
 1. Primaire waterkeringen
 2. Regionale waterkeringen
 3. Overstromingsrisicokaart
 4. Planning dijkversterkingen
 5. Grondwaterbeschermingsgebieden
 6. Warmte-Koude Opslag
 7. Basisnet vaarwegen goederenvervoer
 8. Zwemwaterplekken
 9. Vaarroutes (BRTN)
 10. Recreatiegebieden
 11. Natura 2000-gebieden
 12. Ecologische Hoofd Structuur
 13. Cultuurhistorische waardekaart
 14. KRW-grondwaterlichamen
 15. KRW-oppervlaktewaterlichamen
 16. Zonering jaarrond strandpaviljoens
 17. Winningen voor menselijke consumptie

Bijlage Kaderrichtlijn Water (KRW)

10. Oppervlaktewater
11. Grondwater
12. Onderzoeksagenda KRW-bloembollen

Voorwoord

We zijn in Noord-Holland omgeven door water. Door de klimaatverandering is de bescherming tegen het water urgent. De Deltacommissie bevestigde dit in de zomer van 2008. Juist voor ons dus werk aan de winkel. Dit Waterplan Noord-Holland 2010-2015 heeft als motto "Beschermen, benutten, beleven en beheren". Klimaatbestendig waterbeheer speelt hierin een centrale rol.

De klimaatverandering, maar ook het steeds intensievere ruimtegebruik in Noord-Holland en de toenemende economische waarde van wat beschermd moet worden, vragen om een andere, meer integrale manier van omgaan met water. Water is steeds vaker onderdeel van ruimtelijke gebiedsontwikkeling. Op sommige plekken zoals in de omgeving van dijken, is water vanwege de veiligheid zelfs de belangrijkste sturende factor. Elders is water medesturend of zelfs volgend in de ruimtelijke afweging, afhankelijk van de functie waarvoor het gebruikt wordt. De ruimtelijke consequenties van dit waterplan worden meegenomen bij de provinciale, ruimtelijke structuurvisie. Het waterplan draagt daarnaast bij aan de discussie 'waar water (mede)sturend' moet worden voor de ruimtelijke ordening.

Wij willen burgers en bedrijven stimuleren bewuster om te gaan met water. Door de klimaatverandering ontstaan lange droge periodes, afgewisseld met korte intense regenbuien. Onze zoetwatervoorziening wordt hierdoor minder vanzelfsprekend. Elke functie (zoals bv landbouw, visserij en natuur) stelt haar eigen eisen aan het water. In de praktijk van het waterbeheer blijkt dat niet elke functie op de meest gunstige plek ligt. Nieuwe functies kunnen ook niet altijd zonder meer worden ingepast; soms zijn er zeer hoge inrichtings- en beheerskosten aan verbonden.

De economische kant van water krijgt in dit waterplan extra aandacht, zoals toerisme, scheepvaart, recreatie en cultuurhistorie.

Met onze partners, de waterschappen, gemeentes en Rijkswaterstaat, blijven we nauw samenwerken. Daarbij is onze insteek een resultaat- en gebiedsgerichte aanpak. Samen werken we hard aan het water in Noord-Holland om het schoon, mooi en veilig te maken en te houden, nu en in de toekomst.

Ik wil dat we bewust zijn van de kwetsbaarheid van het water en met deze kennis het water kunnen blijven gebruiken en van ons waterlandschap kunnen blijven genieten.

Mevr. Drs. Rinske Krusinga,
Gedeputeerde Water
Provincie Noord-Holland

Samenvatting

Dit Waterplan is tot stand gekomen in een roerige tijd. De wettelijke kaders en de beleidskaders werden gelijktijdig herzien. Denk aan de Waterwet, de Wet ruimtelijke ordening, de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het advies van de nieuwe Deltacommissie, onder leiding van de heer Veerman. Voor het eerst zijn alle waterplannen (Stroomgebiedbeheerplannen (KRW-rapportage aan de EU), Nationaal Waterplan, Beheerplan Rijkswateren, Provinciale waterplannen en waterbeheerplannen van de waterschappen) tegelijk herzien en vastgesteld. En ondertussen is ook het grootste deel van het omgevingsbeleid van de provincie herzien (Structuurvisie en Milieubeleidsplan).

Het Waterplan geeft voor onszelf, onze partners en belanghebbenden duidelijkheid over onze strategische waterdoelen tot 2040 en onze acties tot 2015. Onze strategische waterdoelen zijn:

- Wij waarborgen met waterschappen en Rijkswaterstaat voldoende bescherming van mens, natuur en bedrijvigheid tegen overstromingsrisico's via het principe: preventie (het op orde houden van de waterkeringen met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit), gevolgschade beperken (bijvoorbeeld waterbestendig bouwen daar waar nodig) en rampenbeheersing (bijvoorbeeld goede vluchtroutes en informatievoorziening).
- Wij zorgen samen met waterschappen, gemeenten en Rijkswaterstaat dat water in balans en verantwoord benut en beleefd wordt door mens, natuur en bedrijvigheid. We versterken het watersysteem en de beleving van het water door deze te combineren met natuurontwikkeling, recreatie en/of cultuurhistorie.
- Wij zorgen samen met gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat en drinkwaterbedrijven voor schoon en voldoende water. We doen dat door een kosteneffectief en klimaatbestendig grond- en oppervlaktewatersysteem.
- Wij zorgen samen met gemeenten, waterschappen en belanghebbenden voor maatwerk in het Noord-Hollandse grond- en oppervlaktewatersysteem. Daarbij hanteren we integrale gebiedsontwikkeling.

Een belangrijk middel voor het realiseren van deze waterdoelen is het via integrale gebiedsontwikkeling pro-actief zoeken naar kansrijke combinaties met veiligheid, economie, recreatie, landbouw, milieu, landschap, cultuur en natuur. Het Waterplan heeft voor de ruimtelijke aspecten de status van een structuurvisie op basis van de Wet ruimtelijke ordening. In het Waterplan staan de ruimtelijke consequenties van ons waterbeleid. Alle ruimtelijke opgaven uit het Waterplan zijn integraal afgewogen bij de vaststelling van de Structuurvisie.

Het collegeprogramma 'Krachtig, in Balans' vormt het uitgangspunt voor dit Waterplan. Het motto van het Waterplan is *beschermen, benutten, beleven en beheren* van water. De klimaatverandering, het steeds intensievere ruimtegebruik in Noord-Holland en de toenemende economische waarde van wat

beschermd moet worden, vragen om een herbezinning op de waterveiligheid, het waterbeheer en de ruimtelijke ontwikkeling.

In het Waterplan wordt per thema behandeld wat we zelf doen tot en met 2015 en wat we verwachten van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten, terreinbeheerders en bedrijfsleven. Voor gemeenten hebben we de actiepunten uit dit waterplan samengevat (zie bijlage 5).

We versterken de uitvoering van dit plan en we bewaken de voortgang door samen met onze partners een uitvoeringsprogramma voor de hele planperiode op te stellen.

Speerpunten

Voor deze planperiode zijn twee speerpunten gekozen waarmee we ons de komende planperiode profileren:

- Wij grijpen de zandige versterking van de Noordzeekust aan om de regio, ruimtelijk en economisch te versterken. We hebben 13 miljoen euro gereserveerd voor het veiliger en aantrekkelijker maken van de Noord-Hollandse Kust en een kwaliteitsimpuls voor de badplaatsen (hoofdstuk 7.1 *Noordzeekust*).
- Wij besteden extra aandacht aan de economische kant van het water. Vandaar het nieuwe hoofdstuk in dit Waterplan (hoofdstuk 5 *Benutten en Beleven*), dat een samenvatting geeft van het waterrelevante beleid van de provincie rond Economie, Landbouw, Toerisme en Recreatie en Beroepsscheepvaart.

Uitgangspunten

Bij dit Waterplan hebben we vier uitgangspunten gehanteerd:

Klimaatbestendig waterbeheer

Klimaatverandering betekent voor Noord-Holland dat we te maken krijgen met veranderingen in temperatuur en neerslag, en een stijging van de zeespiegel. Niet alleen stijgt de gemiddelde temperatuur en neemt de gemiddelde neerslaghoeveelheid in de winter toe, ook extreme situaties met heviger neerslag of hittegolven kunnen vaker voorkomen. Deze effecten van klimaatverandering kunnen leiden tot verdroging, zoetwatertekorten, verzilting, pieken in wateroverschotten en toenemende verschillen in wateraanvoer tussen zomer en winter.

Dit betekent dat de waterkeringen, het watersysteem en de ruimtelijke inrichting voorbereid moeten zijn op de gevolgen van klimaatverandering. In de planperiode zal duidelijk worden welke leveringszekerheid het watersysteem biedt voor de verschillende gebruiksfuncties, zoals voor drinkwater, koelwater, scheepvaart, zwemwater, stedelijk water, bluswater, industrie, landbouw, natuur en recreatie.

Voor een klimaatbestendig beheer nemen we de volgende acties:

- Wij gaan samen met de regio de Noord-Hollandse belangen bij de verdere uitwerking van de adviezen van Deltacommissie uitdragen. We kunnen ons vinden in de richting van het advies, maar vragen aandacht voor de maatvoering en de verdeling van lusten en lasten. De aanbevelingen met betrekking tot de Noordzeekust zijn in lijn met onze ambities, maar we hebben

vraagtekens bij de aanbevelingen over het IJsselmeergebied. De reikwijdte daarvan lijkt niet verantwoord en is onvoldoende onderbouwd.

- Wij bezien samen met het Rijk in hoeverre omvorming en aanscherping van de veiligheidsnormen nodig en mogelijk is. De impact van het klimaat op het waterbeleid in Noord-Holland en hoe we daar mee omgaan, staat beschreven in hoofdstuk 2 *Klimaatbestendig waterbeheer*.
- Wij geven nieuwe prioriteiten aan de Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland (actualisatie) en stimuleren via deze subsidie en via goede voorbeelden dat kleinschalige (MKB) bedrijven en landbouw minder afhankelijk worden van het watersysteem door zelfvoorzienend te worden in hun watervoorziening (via opvang van regenwater, recirculatiesystemen, waterzuiveringsystemen per bedrijf of groep bedrijven, grijswatercircuits etc.)
- Wij stimuleren dat provinciale vaarwegen, bedrijventerreinen en recreatiegebieden klimaatbestendig worden ingericht (veilig, zuinig watergebruik, minimale wateroverlast, geen watertekort, voldoende waterkwaliteit).
- Wij vergroten het waterbewustzijn van de burger door regionaal de nationale waterbewustzijn campagne 'Nederland leeft met Water' te ondersteunen, door jaarlijks een waterweek te organiseren, door particulieren en bedrijven te stimuleren zelf bij te dragen aan klimaatbestendigheid en door scholen te stimuleren een lesprogramma te ontwikkelen over waterbewustzijn in de eigen omgeving.

Water medesturend in de ruimte

Water is een belangrijke sturende factor in de ruimtelijke ontwikkeling. Op sommige plekken, zoals in de omgeving van dijken, is water vanwege de veiligheid zelfs het belangrijkste sturende element.

Elders is water volgend in de ruimtelijke afweging.

- Wij geven in dit Waterplan de nu bekende ruimtelijk relevante consequenties van water aan (onder andere Loosdrechtse Plassen, waterberging Haarlemmermeerpolder, zonering 'jaarrond' strandpaviljoens et cetera; zie hoofdstuk 9.1 *Structuurvisie*). We hebben alle ruimtelijke opgaven uit het Waterplan integraal afgewogen bij de vaststelling van de Structuurvisie. Bij die integrale afweging is water één van de belangen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de bestaande kennis over onder andere klimaatverandering en bodemgeschiktheid.
- Wij stimuleren de gemeenten deze ruimtelijke reserveringen over te nemen in hun ruimtelijke plannen. Dat betekent ook dat we de ruimtelijke ordeningsinstrumenten waar nodig inzetten om deze ruimtelijke reserveringen voor water te realiseren.
- Voor 2012 ontwikkelen wij samen met de waterschappen functiefaciliteringskaarten. Met behulp van deze kaarten wordt verkend in hoeverre water sturend kan zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen in Noord-Holland. Zo kunnen we stimuleren dat water als afwegingsfactor wordt betrokken bij de besluitvorming op regionaal en lokaal niveau.
- Vóór 2012 heroverwegen wij samen met belanghebbenden de functies van het oppervlaktewater. We verkennen of in onze wateren beroepsvaart, recreatievaart, (water)natuur en cultuur elkaar negatief beïnvloeden. Uiteindelijk leidt dit tot een heroverweging van de functies van het oppervlaktewater (zie hoofdstuk 5 *Benutten & Beleven*).

Centraal wat moet, decentraal wat kan

Met de Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening is 'centraal wat moet, decentraal wat kan' de nieuwe sturingsfilosofie van het Rijk die we overnemen. De uitgangspunten van deze vernieuwingen zijn: minder regels, meer uitvoeringsgericht, modernisering en stroomlijning van de regels. De kerngedachte is dat iedere overheidslaag zijn belangen zo optimaal en doelmatig mogelijk met eigen instrumenten behartigt. Het accent verschuift van 'achteraf goedkeuren' naar 'vooraf duidelijkheid geven' over de provinciale waterbelangen. De provincie en het Rijk blijven de algemene democratie waar de functionele democratie van waterschappen wordt ingebed. Met het Rijk zorgen we voor de noodzakelijke doorwerking van water in aanpalende gebieden, zoals milieu, (natte) natuur en ruimte, en stellen we de functies van de watersystemen vast.

Wij hebben door de Wet ruimtelijke ordening geen goedkeuringsbevoegdheid meer bij lokale ruimtelijke plannen. Daarmee is ook een vangnet voor het onvoldoende doorlopen van de watertoetsprocedures vervallen. Wel zal de provincie de Gemeentelijke Rioleringsplannen blijven toetsen conform de Wet Milieubeheer. Dat maakt het noodzakelijk dat de waterbeheerders het ruimtelijk beleid van provincie en gemeenten proactief volgen om zicht te hebben op de kansen en bedreigingen voor het watersysteem. Waar wij de inrichting van nieuw te ontwikkelen gebieden trekken, zal water vanaf de start in de planontwikkeling worden meegenomen. Dit doen wij door het vroegtijdig betrekken van het waterschap en ervoor te zorgen dat de verbrede watertoets wordt uitgevoerd.

Gebiedsgerichte en resultaatgerichte benadering

Het Noord-Hollandse landelijk gebied zoals we dat nu ervaren is het resultaat van het leven met en de strijd tegen water. Denk aan de terpen, dijken, molens en droogmakerijen. Sinds 2007 heeft de provincie dankzij het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) een belangrijke regierol voor de inrichting en het beheer van het landelijk gebied. Met het Rijk hebben we uitvoeringsafspraken gemaakt voor de periode 2007-2013.

De uitvoering van het waterbeleid vraagt maatwerk via een gebiedsgerichte aanpak. Dit zien we duidelijk terug bij de totstandkoming van de maatregelpakketten van de Kaderrichtlijn Water en het Waterbeleid 21ste eeuw, bij het opstellen van de regionale verdringingsreeksen (watervoorziening in droge periodes) en overstromingsrisicokaarten. De ILG-gebieden en de ILG-gebiedscommissies zien we als een waardevol instrument om samen met belanghebbenden provinciaal waterbeleid uit te voeren. Een gebiedsgerichte benadering is nodig voor het klimaatbestendig maken van het watersysteem, de uitvoering van de KRW-maatregelen, het vergroten van de mogelijkheden van waterrecreatie en watersport, de economische benutting van het water en het bepalen in hoeverre water sturend moet zijn in de ruimte. Met die gebiedsgerichte benadering kunnen we maatwerk bieden en werk met werk maken.

Wij investeren middels TWIN-H ca. 8 miljoen euro voor integrale projecten in het landelijk gebied voor combinaties van waterberging met natuur, recreatie en cultuurhistorie. Hierdoor is het mogelijk om in deze planperiode financiering aan te vragen voor waterdoelen buiten de Ecologische hoofdstructuur, Natura 2000 en 'Recreatie om de Stad'.

Beschermen

Noord-Holland is een dichtbevolkte provincie met voor Nederland vitale bedrijvigheid (Amsterdam, Schiphol, Aalsmeer en Havenbedrijf Amsterdam) en unieke cultuur en natuurwaarden (Stelling van Amsterdam, de Beemster, IJmeer/Markermeer, duinen aan de Noordzeekust, Waddenzee en Oostelijke Vechtplassen). Het beschermen van deze waarden is van provinciaal en internationaal belang.

- Wij scheppen kaders, houden toezicht op de toetsing van waterkeringen, zijn partner van de waterbeheerders bij dijkversterkingen en regionale keringen, maken keringen ruimtelijk mogelijk en faciliteren bij calamiteitenoefeningen. In overleg met de belanghebbenden dragen wij zorg voor een integrale gebiedsontwikkeling (veiligheid gecombineerd met economie, recreatie, toerisme, landschap, cultuur en natuur) bij de grote dijkversterkingen.
- Speciaal is daarbij onze inzet bij de versterking van de Noordzeekust en de kwaliteitsimpuls voor het gebied en de badplaatsen (13 miljoen euro).
- Wij omarmen de meerlaagsveiligheidsbenadering 'Preventie, gevolgschade beperken en watercalamiteiten' en ontwikkelen deze verder. Preventie – het op orde hebben en houden van de waterkeringen- is en blijft de belangrijkste pijler onder ons waterveiligheidsbeleid. Doel is dat in 2015 alle genormeerde waterkeringen met veiligheidsklassen V, IV en III aan de (wettelijke) norm voldoen. Het beleid voor het beperken van de gevolgschade gaan we ontwikkelen. Bij de voorbereiding op watercalamiteiten maken we de slag naar risicocommunicatie met de burger.
- Wij hebben de polder De Ronde Hoep (ten zuiden van de A9) aangewezen voor calamiteitenberging als ruimtelijke nevenfunctie. Na overleg met AGV en de gemeente Ouder-Amstel. Onze inzet is dat AGV vóór 2015 voorzorgsmaatregelen kan treffen, zoals beschermende inrichtingsmaatregelen op maat in de polder, een specifieke schaderegeling en in het calamiteitenplan vastleggen onder welke omstandigheden de polder kan worden ingezet.
- Streefdatum voor de overdracht aan de waterschappen van de muskusratten bestrijdingstaak is 1 januari 2011. Tot de feitelijke overdracht zijn we verantwoordelijk voor een adequate bestrijding.

Bij het beleid voor veiligheid van buitendijkse gebieden maken we onderscheid tussen de Noordzeekust en de IJssel- en Markermeerkust. Bij de Noordzeekust sporen wij bij nieuwe ontwikkelingen de burger aan om risicobewust te bouwen. De burger blijft verantwoordelijk. Het beheer berust bij nieuwe situaties bij de (particuliere) grondeigenaar; er is geen overheidszorg voor het vermijden van materiële schade door overstroming, afslag of storm. De betrokken partijen kunnen het lokale buitendijkse risiconiveau en het beheer daarvan vastleggen in een privaatrechtelijke regeling.

Voor bestaande situaties kunnen wij – in het verlengde van de brief “13 kustplaatsen” - publiekrechtelijk bij reglement een provinciale verordening veiligheidsnormen vaststellen die mogelijk lager liggen dan de veiligheidsnormen binnendijks.

Samen met de waterbeheerders adviseren we gemeenten en andere initiatiefnemers bij nieuwe ontwikkelingen in bestaand buitendijks gebied over het beschermingsniveau en de wijze waarop het beschermingsniveau wordt gerealiseerd.

Benutten en Beleven

Al toen de eerste Noord-Hollanders zich circa 200.000 jaar geleden hier vestigden was water de basis voor menselijk bestaan (visserij, vruchtbaar land, drinkwater, scheepvaart).

Tegelijkertijd was datzelfde water voortdurend een bedreiging. Door de eeuwen heen werd men steeds vindingrijker bij het indammen van die gevaren. Er kwamen terpen, dijken, molens, droogmakerijen, boezemwatersystemen, kanalen en vaarten. Veel van onze natuurgebieden zijn sterk afhankelijk van het water: het Veenweidegebied, het IJmeer/Markermeer, de Oostelijke Vechtplassen en de duingebieden langs de kust. Het garanderen van het gebruik en het beleven van het water in Noord-Holland is van provinciaal belang. Wij versterken het watersysteem en de beleving van het water door deze te combineren met natuurontwikkeling, recreatie en/of cultuurhistorie.

Op korte termijn is verzilting (zoute kwel) een lokaal probleem voor de zoetwatervoorziening in diepe polders als de Haarlemmermeer. Vanuit Natura 2000 (polder Westzaan) en KRW (Harger- en Pettemerpolder, Wieringermeer) zijn er gebieden die een brakke waterdoelstelling hebben. Hier moet op gebieds- en bedrijfsniveau naar kansen gezocht worden voor een levensvatbare landbouw. Wij zien verzilting als een gebiedsgericht probleem. Wij zullen de probleemgebieden stimuleren te komen met oplossingen daar waar verzilting tot problemen leidt. Voor de verzilting van het inlaatpunt Gouda (en daarmee de zoetwatervoorziening van Rijnland) volgen wij de landelijke discussie. Het omkeren van de Amstel (zoals dat in 2003 gebeurde) om de zoetwatervoorziening in Rijnland in droge tijden op orde te houden, moet beperkt blijven tot werkelijk extreem droge situaties. En liefst wordt er naar andere oplossingen gezocht om die omkering ook in calamiteuze omstandigheden (extreem droge tijden) te voorkomen.

- Wij stellen kaders voor de verdeling van zoet water bij watertekort (regionale verdringingsreeksen). We verlenen vergunningen voor grondwatergebruik, stellen functiefaciliteringskaarten op en stimuleren landbouw en bedrijven om zelfvoorzienend te zijn. We zijn partner via de nieuwe prioriteiten van de Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland (actualisatie) en via voorbeeldprojecten.
- Voor het drinkwater ontwikkelen wij, als onderdeel van Masterplan het Gooi, een gebiedsplan voor grondwaterwinningen in het Gooi om verontreinigingen te saneren en/of te beheersen. Ook onderzoeken wij bij Loosdrecht de verontreinigings- en verdrogingseffecten.

- Voor warmte-koudeopslag (WKO) stellen wij raamplannen op voor complexe situaties waarbij meerdere initiatiefnemers grondwater willen gebruiken. Daarnaast maken wij kaarten waarop is aangegeven welke gebieden een geschikte ondergrond hebben voor WKO.
- Wij stimuleren de beroepsscheepvaart en de waterrecreatie via de Economische Agenda, de Agenda Recreatie en Toerisme, en het geïntensiveerde Programma Water als Economische Drager.
- Wij willen het aantal zwemplekken uitbreiden, in samenspraak met gemeenten en waterschappen. Wij streven ernaar dat in 2015 alle Noord-Hollandse Noordzeestranden voldoen aan de internationale criteria voor de Blauwe Vlag.
- Wij stimuleren dat de Noord-Hollandse waterparels (wateren met hoge natuurwaarden) met elkaar worden verbonden voor recreatieve doeleinden, bijvoorbeeld via fiets- en wandelpaden.

Beheren

Schoon en voldoende grond- en oppervlaktewater is essentieel voor een vitale en toekomstbestendige samenleving in Noord-Holland. De verantwoordelijkheid voor het grond- en oppervlaktewaterbeheer is met de invoering van de Waterwet heroverwogen en opnieuw ingedeeld. Deze verantwoordelijkheid dragen wij samen met gemeente, waterschap en Rijkswaterstaat. Het waterbeheer vraagt een goede samenwerking en onderling vertrouwen.

Het beleid voor grondwater, onderhoud grondwatermeetnetten en het stedelijk waterbeheer wordt voortgezet. Het beleid voor de verdroging via bestrijding wordt geïntensiveerd door een hoger percentage te cofinancieren. In 2015 is de verdroging in Natura 2000-gebieden vrijwel opgeheven. Wij scheppen kaders (wateroverlastnormen), toetsen waterbeheerplannen en gemeentelijke rioleringsplannen, en verlenen vergunningen voor een deel van het grondwater.

Ten gevolge van de Waterwet heroverwogen wij samen met de andere waterbeheerders het vaarwegbeheer. We stoppen met het goedkeuren van peilbesluiten. Een deel van het grondwaterbeheer is overgedragen aan gemeenten en waterschappen.

Voor het behalen van de Kaderrichtlijn Water doelen hebben wij nieuw beleid geformuleerd en zullen wij de volgende acties ondernemen:

- De verdrogingsbestrijding wordt geïntensiveerd vanwege de verplichte Kaderrichtlijn Water maatregelen.
- Het vispasseerbaar maken van de provinciale sluisen.
- Het co-financieren van KRW-onderzoek (via het aangeven van een nieuwe prioriteit van de Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland (actualisatie)) en oppervlaktewatermaatregelen (via het TWIN-H).
- Indien nodig het RO-instrumentarium inzetten voor het realiseren van de ruimtelijk relevante maatregelen.
- Rekening houden met de waterkwaliteitsopgave in de provinciale werkprocessen rond vaarwegbeheer, aanleg natuur, recreatiegebieden, bedrijventerreinen, landbouw en grote ruimtelijke projecten.

Bijzondere gebieden

Generiek beleid dient versterkt te worden met integrale gebiedsontwikkeling. Samen met gemeenten, waterschappen, bedrijven en burgers zorgen we met behulp van integrale gebiedsontwikkeling voor maatwerk in het Noord-Hollandse grond- en oppervlaktewatersysteem. Bij een aantal grote gebiedsprojecten voert de provincie regie. Dat zijn de Noordzeekust, het IJsselmeergebied (inclusief de Afsluitdijk die versterkt moet worden), Waddenzee, Stelling van Amsterdam, Metropoolregio Amsterdam, de Oostelijke Vechtplassen, Wieringerrandmeer, Bloemendalerpolder, Horstermeer, het Noordzeekanaalgebied en het Groene Hart.

Een belangrijk instrument voor Noord-Holland om beleid te realiseren in het landelijk gebied is het Investeringsbudget Landelijk Gebied en de bij behorende ILG-gebiedscommissies. Onze belangrijkste taken zijn het regisseren van het proces, het informeren en stimuleren van de samenwerkingspartners en het beoordelen van hun subsidieaanvragen. De samenwerkingspartners in de regio voeren de gehonoreerde projecten vervolgens uit.

De TWIN-H kan ingezet worden voor financiering van waterdoelen buiten de Ecologische Hoofdstructuur, Natura 2000 en 'Recreatie om de Stad'.

Bijstellen ander beleid

Het beleid van dit Waterplan is parallel opgesteld met het Milieubeleidsplan en de structuurvisie en de plannen zijn onderling afgestemd. De nu bekende en toekomstige ruimtelijke consequenties zijn per thema aangegeven en zijn integraal afgewogen bij de structuurvisie. Het Provinciaal Verkeer en Vervoersplan 2007 dient aangepast te worden. Voor dit Waterplan is geen plan-MER uitgevoerd.

Betalen

Voor de uitvoering van dit waterplan is in totaal € 77,8 miljoen in de periode van 2009 tot en met 2015 nodig van de provincie Noord-Holland. Daarvan is € 1,5 miljoen nodig voor algemene activiteiten met betrekking tot waterbeleid en € 8 miljoen voor integrale projecten. Verder zijn per thema de kosten uitgewerkt. Voor het thema Beschermen is € 39,5 miljoen, voor Benutten en Beleven € 1,3 miljoen, voor Beheren € 11,4, voor Bijzondere Gebieden € 16 miljoen en voor Besturen € 0,1 miljoen nodig.

Inspraak

Het ontwerp-waterplan is op 5 november 2008 vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Het is op 22 december 2008 op de provinciale website gepubliceerd. Het heeft van 5 januari tot 16 februari 2009 ter inzage gelegen op het provinciekantoor en bij de waterschappen en gemeenten, samen met de overige waterplannen van Rijk, waterschap en gemeenten. Er zijn 55 inspraakreacties binnengekomen. De Nota van Beantwoording is op 15 september 2009 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Het waterplan is vastgesteld door Provinciale Staten op 16 november 2009.

1. Inleiding

Dit Waterplan is tot stand gekomen in een roerige tijd. De wettelijke kaders en de beleidskaders werden gelijktijdig herzien. Denk aan de Waterwet, de Wet ruimtelijke ordening, de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het advies van de nieuwe Deltacommissie, onder leiding van de heer Veerman, over hoe Nederland klimaatbestendig gemaakt moet worden. Daarnaast zijn voor het eerst alle waterplannen (Stroomgebiedbeheerplan, KRW, Nationaal Waterplan, Waterbeheerplan rijkswateren. Provinciale waterplannen en waterbeheerplannen) tegelijk herzien en vastgesteld. Ondertussen is bovendien het grootste deel van het omgevingsbeleid van de provincie herzien (Structuurvisie en Milieubeleidsplan). Dit maakte het schrijven van dit Waterplan een extra uitdaging.

Het Waterplan geeft onszelf, onze partners en belanghebbenden duidelijkheid over onze strategische waterdoelen tot 2040 en onze acties tot 2015. Het collegeprogramma 'Krachtig, in Balans' vormt het uitgangspunt. Het motto van het Waterplan is *beschermen, benutten & beleven* en *beheren* van water. De klimaatverandering, het steeds intensievere ruimtegebruik in Noord-Holland en de toenemende economische waarde van wat beschermd moet worden, vragen om een herbezinning op het waterbeheer en ruimtelijke ontwikkeling. Dit doen we door uiterlijk in 2012 het principe 'water medesturend in de ruimte' handen en voeten te geven. Daarom komen er functiefaciliteringskaarten en gaan we de functies op het water heroverwegen binnen het thema 'Drukte op het water' (zie hoofdstuk 5 *Benutten en Beleven*).

In deze planperiode hebben we twee speerpunten:

- Wij grijpen de zandige versterking van de Noordzeekust aan om de regio ruimtelijk en economisch te versterken. We hebben 13 miljoen euro gereserveerd voor het veiliger en aantrekkelijker maken van de Noord-Hollandse Kust en voor een kwaliteitsimpuls voor de badplaatsen (zie hoofdstuk 7.1 *Noordzeekust*).
- Wij besteden extra aandacht aan de economische kant van het water. Vandaar het nieuwe hoofdstuk *Benutten & Beleven* in dit Waterplan, dat is hoofdstuk 5.

Met deze twee speerpunten profileren we ons financieel en publicitair in de komende planperiode.

Het Waterplan is het strategisch plan van de provincie op het gebied van water. Het plan is zelfbindend voor de provincie en bevat het beleid voor de periode 2010-2015. Voor de ruimtelijke aspecten heeft het plan de status van een structuurvisie, op basis van de Wet ruimtelijke ordening. In het Waterplan benoemen we de provinciale waterbelangen en de ruimtelijke consequenties. In Noord-Holland zijn ruimtelijke opgaven uit het Waterplan integraal afgewogen bij de vaststelling van de Structuurvisie.

Per thema behandelen we wat we tot en met 2015 gaan doen. En wat wij in die periode verwachten van onder andere het Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten, terreinbeheerders en

bedrijfsleven. De totale financiële consequenties zijn op programmaniveau verwoord. We willen de uitvoering van dit plan versterken en bewaken door samen met onze partners een uitvoeringsprogramma op te stellen. Het uitvoeringsprogramma zal voor de periode 2010-2015 gelden. Dit programma bevat concrete afspraken per partij en er worden concrete tussendoelen en indicatoren geformuleerd.

1.1. Beleidsuitgangspunten

In dit hoofdstuk noemen we de vier uitgangspunten voor het Waterplan. Deze geven richting aan ons beleid.

Klimaatbestendig waterbeheer

Klimaatverandering betekent voor Noord-Holland dat wij te maken krijgen met veranderingen in temperatuur en neerslag, en een stijging van de zeespiegel. Niet alleen stijgt de gemiddelde temperatuur en neemt de gemiddelde neerslaghoeveelheid in de winter toe, ook extreme situaties met heviger neerslag of hittegolven kunnen vaker voorkomen. Deze effecten van klimaatverandering kunnen leiden tot verdroging, zoetwatertekorten, verzilting, pieken in wateroverschotten en toenemende verschillen in wateraanvoer tussen zomer en winter.

Klimaatverandering vraagt om een herbezinning op de waterveiligheid, de ruimtelijke ontwikkeling en het waterbeheer van Nederland. Dit betekent dat de waterkeringen, het watersysteem en de ruimtelijke inrichting voorbereid moeten zijn op de gevolgen van klimaatverandering. Hierbij zal in de planperiode, mede met behulp van functiefaciliteringskaarten, duidelijk worden welke leveringszekerheid het watersysteem biedt voor de verschillende gebruiksfuncties (zoals voor drinkwater, koelwater, scheepvaart, zwemwater, stedelijk water, bluswater, industrie, landbouw, natuur en recreatie). Samen met de waterbeheerders en in overleg met belanghebbenden brengen we de zoetwaterbehoefte en –voorziening in beeld door onderzoeken en met functiefaciliteringskaarten. Het Rijk neemt de functiefaciliteringskaarten in het Nationaal Waterplan op als een voorbeeld van een instrument en hulpmiddel om de zoetwatervoorziening in beeld te krijgen.”

Samen met het rijk wordt in deze planperiode bezien welke mate van omvorming en aanscherping van de veiligheidsnormen nodig en mogelijk is. De impact van het klimaat op het waterbeleid in Noord-Holland en hoe we hier mee omgaan staat beschreven in hoofdstuk 2 *Klimaatbestendig waterbeheer*.

Water medesturend in de ruimte

Water is een belangrijke sturende factor in de ruimtelijke ontwikkeling. Op sommige plekken, zoals in de omgeving van dijken, is water vanwege de veiligheid zelfs het belangrijkste sturende element. Elders is water volgend in de ruimtelijke afweging.

We geven in dit Waterplan de nu bekende ruimtelijk relevante consequenties van water aan (onder andere Loosdrechtse Plassen, waterberging Haarlemmermeerpolder Zuid, zonering jaarrond strandpaviljoens). In Noord-Holland worden alle ruimtelijke opgaven uit het Waterplan integraal

afgewogen bij de vaststelling van de Structuurvisie. Daarbij is water een van de criteria. Gewerkt wordt met de bestaande kennis over onder andere klimaatverandering en bodemgeschiktheid.

Wij stimuleren de gemeenten deze ruimtelijke reserveringen over te nemen in hun ruimtelijke plannen. Dat betekent ook dat we de ruimtelijke ordeningsinstrumenten (zie bijlage 7 *Instrumenten*) waar nodig zullen inzetten om deze ruimtelijke reserveringen voor water te realiseren.

Wij vragen gemeenten om het waterschap vroegtijdig te betrekken bij wijzigingen in ruimtelijke plannen en de watertoets toe te passen. We betrekken het belang van water vanaf de start bij onze afweging van nieuwe locatiekeuzes voor verstedelijking, landbouw, industrie, infrastructuur en bedrijventerreinen. Daarbij worden de risico's en ook de kosten voor de waterhuishouding, klimaatbestendigheid en de zorg voor de waterkering expliciet meegewogen (de zogenaamde 'risico- en kostenanalyse' uit de watertoets). Dit doen wij door de waterschappen hier actief bij te betrekken en door het toepassen van de watertoets bij dergelijke ruimtelijke ontwikkelingen.

Vóór 2012 ontwikkelen wij samen met de waterschappen functiefaciliteringskaarten. Met behulp van deze kaarten verkennen we in hoeverre water sturend is bij ruimtelijke ontwikkelingen in Noord-Holland. Met deze kaarten kunnen we stimuleren dat water als afwegingsfactor wordt betrokken bij de besluitvorming op regionaal en lokaal niveau. Wij betrekken de functiefaciliteringskaarten bij de besluitvorming over nieuw te ontwikkelen locaties en stimuleren gemeenten om dat ook te doen. Verdere details over 'water medesturend in de ruimte' worden gegeven in hoofdstuk 9.1 *Structuurvisie*.

Functiefaciliteringskaart: een hulp middel om water te laten meesturen in de ruimte

Water wordt voor verschillende functies gebruikt; van het drinken van vee tot beregning van gewassen, van scheepvaart tot koelwater voor industrie, van visserij en natuur tot zwemmen. Elke functie stelt haar eigen eisen aan het water. Op basis hiervan is het huidige watersysteem in de loop van de tijd ingericht en beheerd. De waterbeheerders spannen zich in om deze verschillende functies goed te blijven bedienen. Een goed werkend, gezond watersysteem is ten slotte de basis voor economische voorspoed en een hoge belevingswaarde van onze omgeving.

In de praktijk blijkt echter dat niet elke functie op de meest gunstige plek ligt - vanuit het waterbeheer gezien. Nieuwe functies kunnen ook niet altijd zonder meer worden ingepast; soms zijn er zeer hoge inrichtings- en beheerskosten aan verbonden. Daarnaast vraagt de klimaatverandering een heroverweging van de inrichting en beheer van ons watersysteem.

Functiefaciliteringskaarten maken voor heel Noord-Holland inzichtelijk welke inrichtings- en beheerskosten van het watersysteem nodig zijn om functies te voorzien van de juiste kwaliteit en kwantiteit van het water, rekening houdend met de klimaatverandering. De kaarten geven inzicht in de plaatsen waar in Noord-Holland het waterbeheer weinig of veel inspanning kost in relatie tot belangrijke gebruiksfuncties.

Met de kaarten in de hand is te bepalen waar een functie vanuit het waterbeheer gezien het beste kan worden gelokaliseerd. Deze kennis is goed bruikbaar als nieuwe functies moeten worden aangewezen in het kader van ruimtelijke plannen en voor de onderbouwing van het wateradvies en de watertoets.

De drukte op het Noord-Hollandse water neemt toe. Recreatie, beroepsvaart en natuur vragen ieder voor zich meer ruimte op de Noord-Hollandse wateren. Relevante marktsegmenten willen we de gelegenheid bieden om de binnenvaart te gebruiken als volwaardig alternatief voor goederentransport over de weg.

Noord-Holland is de grootste watersportprovincie van Nederland en we willen die positie verder uitbouwen. De Kaderrichtlijn Water vereist dat de ecologische en chemische kwaliteit van water toeneemt. Voor de (natte) Natura 2000-gebieden zullen de instandhoudingsdoelen gerealiseerd moeten worden.

Vóór 2012 heroverwegen wij samen met belanghebbenden de functies van het oppervlaktewater. Wij verkennen of in onze wateren beroepsvaart, recreatievaart (motorisch, niet motorisch, groot en klein), natuur en cultuur elkaar negatief beïnvloeden (zie hoofdstuk 5 *Benutten & Beleven*).

Centraal wat moet, decentraal wat kan

In de Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening is 'centraal wat moet, decentraal wat kan' de nieuwe sturingsfilosofie van het Rijk. Die filosofie nemen we over. De uitgangspunten voor deze vernieuwingen waren: minder regels, modernisering en stroomlijning van de regels, en meer uitvoeringsgerichtheid. De kerngedachte is dat iedere overheidslaag zijn belangen zo optimaal en doelmatig mogelijk en met eigen instrumenten behartigt. Het accent verschuift van 'achteraf goedkeuren' naar 'vooraf duidelijkheid geven' over de waterbelangen. De provincie en het Rijk blijven de algemene democratie waar de functionele democratie van waterschappen wordt ingebed. Samen met het Rijk zorgen we voor de noodzakelijke doorwerking van water in aanpalende gebieden zoals milieu, (natte) natuur en ruimte en stellen we de functies van de watersystemen vast.

Wij nemen conform het bestuursakkoord Rijk en Provincie de volle verantwoordelijkheid voor het regionale omgevingsbeleid (zie kader).

Bestuursakkoord Rijk en Provincie voor regionaal omgevingsbeleid

Provincies vormen de bestuurslaag die in dialoog met gemeenten, waterschappen, organisaties en bedrijfsleven op het niveau van de regio de gewenste lange termijn ontwikkeling stimuleert, de bijpassende beleidsagenda formuleert en richting geeft aan de uitvoering waar het gaat om:

- duurzame ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, waaronder waterbeheer
- milieu, energie en klimaat
- vitaal platteland
- regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer

- regionale economie
- culturele infrastructuur en monumentenzorg
- bovenregionale en internationale samenwerking
- kwaliteit van het openbaar bestuur

De waterschappen zijn een functionele democratie en verantwoordelijk voor het regionale operationele waterbeheer. Gezien de uitgangspunten van de Waterwet past ons een rol die uitgaat van bestuurlijke samenwerking en inzet van proactieve sturingsinstrumenten, daar waar het moet. Dit sluit ook goed aan bij de gemaakte bestuurlijke afspraken tussen provincie en de waterschappen. Wij bieden in dit plan het beleidskader voor de waterbeheerplannen van de waterbeheerders en de strategische doelen daarbij. Wij keuren de waterbeheerplannen goed en monitoren de uitvoering van de plannen. En we nemen de regie waar dat moet. Bovendien stimuleren en faciliteren wij de waterbeheerders waar dat kan. Ook de sturingsfilosofie van de IPO-Unie notitie 'Afstemming van taken in het regionale waterbeheer' tussen provincie en waterschap nemen wij over. Die sturingsfilosofie zorgt ervoor dat de waterbeheertaken van provincie en waterschap cyclisch zijn afgestemd. Daarnaast heeft de provincie een formele toezichtrol op de waterschappen, bijvoorbeeld ten aanzien van waterveiligheid.

Wij hebben door de Wet ruimtelijke ordening geen goedkeuringsbevoegdheid meer bij lokale ruimtelijke plannen. Daarmee vervalt ook een vangnet voor het onvoldoende doorlopen van de watertoetsprocedures. Wel zullen wij de Gemeentelijke Rioleringsplannen blijven toetsen conform de Wet Milieubeheer. Dit betekent dat het noodzakelijk is dat de waterbeheerders het ruimtelijk beleid van provincie en gemeenten proactief volgen om zicht te hebben op de kansen en bedreigingen voor het watersysteem. Bij de inrichting van nieuw te ontwikkelen gebieden met de provincie als trekker, zal water vanaf de start in de planontwikkeling worden meegenomen. Dit doen wij door het vroegtijdig betrekken van het waterschap en te zorgen dat de watertoets wordt uitgevoerd. Verdere details worden gegeven in hoofdstuk 8, *Besturen*.

Gebiedsgerichte en resultaatgerichte benadering

Het Noord-Hollands landelijk gebied zoals we dat nu ervaren is het resultaat van leven met en de strijd tegen het water. Denk aan de terpen, dijken, molens en droogmakerijen.

Vanaf 2007 heeft de provincie met het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) een belangrijke regierol gekregen voor de inrichting en het beheer van het landelijk gebied. Met het Rijk zijn uitvoeringsafspraken gemaakt voor de periode 2007-2013. Het ILG is een verbetering ten opzichte van het verleden toen het Rijk tot in de regio stuurde via tal van regelingen. Op de lange termijn kan het ILG gezien worden als een opmaat tot een verdergaande decentralisatie van het rijksbeleid voor het landelijk gebied. Daarbij zal de provincie steeds meer haar verantwoordelijkheid nemen bij de inzet van instrumenten voor het beleid over het landelijk gebied.

Ook de uitvoering van het waterbeleid vraagt een integrale gebiedsgerichte aanpak. Dit zien we duidelijk terug bij de totstandkoming van de maatregelpakketten van de Kaderrichtlijn Water en het

Waterbeleid 21ste eeuw en bij het opstellen van de regionale verdringingsreeksen (watervoorziening in droge periodes) en overstromingsrisicokaarten. De ILG-gebieden en de bijbehorende structuren zien wij als een waardevol instrument om samen met belanghebbenden het provinciaal waterbeleid uit te voeren. Een gebiedsgerichte benadering is ook nodig voor het klimaatbestendig maken van het watersysteem, de uitvoering van de KRW-maatregelen en waterberging, het vergroten van de mogelijkheden voor waterrecreatie en watersport, de economische benutting van het water en het bepalen in hoeverre water sturend moet zijn in de ruimte. Met een gebiedsgerichte benadering kunnen we werk met werk maken en win-winsituaties creëren.

Wij hebben de waterdoelen (bijvoorbeeld waterberging, waterkwaliteit en waterparels) in 2009 uitgewerkt in het ILG ten tijde van de midterm review van het ILG en van financiële middelen voorzien. Hierdoor is nu ook ILG financiering mogelijk voor waterdoelen buiten de Ecologische Hoofdstructuur, Natura 2000 en 'Recreatie om de Stad'. Details staan in hoofdstuk 7.11 *Bijzondere gebieden, ILG*.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat over klimaatbestendig waterbeheer en hoe wij daarmee in de toekomst willen omgaan. In hoofdstuk 3 is onze toekomstvisie aangegeven voor 2040 uitgewerkt per thema. In de hoofdstukken 4 t/m 6 wordt het beleid voor de periode 2010-2015 beschreven en de daaruit afgeleide activiteiten. Om te beginnen met het thema 'Beschermen' in hoofdstuk 4. Daarna volgt in hoofdstuk 5 het thema 'Benutten en Beleven'. Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 het beleid voor het thema 'Beheren' beschreven. In hoofdstuk 7 wordt het beleid voor een aantal bijzondere Noord-Hollandse gebieden weergegeven.

In hoofdstuk 8 'Besturen' gaan we in op onze sturingsfilosofie, de rollen en taakverdeling in het waterbeleid. Vervolgens in hoofdstuk 9 'Bijstellen ander beleid' geven we aan welk ander beleid bijstelling behoeft als gevolg van dit waterplan. Hier zijn ook de nu bekende en toekomstige ruimtelijke consequenties per thema aangegeven. In hoofdstuk 10 'Bewaken' geven we aan hoe we de uitvoering van dit waterplan willen bewaken. Tenslotte geven we in hoofdstuk 11 'Betalen' aan hoe we de provinciale kosten van het waterbeleid willen dekken.

2. Klimaatbestendig waterbeheer

Klimaatverandering vraagt om een herbezinning op de ruimtelijke ontwikkeling en het waterbeheer van Nederland. Dit betekent dat het watersysteem en de ruimtelijke inrichting zijn voorbereid op de gevolgen en kansen van klimaatverandering. Wij streven naar een klimaatbestendige inrichting van het Noord-Hollandse watersysteem, waarbij op een duurzame manier met het beschikbare water wordt omgegaan. Vanuit het waterplan willen we de klimaatbestendigheid van het watersysteem verder versterken.

2.1 Deltacommissie

De tweede Deltacommissie heeft in september 2008 haar advies 'Samen werken met water' uitgebracht. De Deltacommissie is door de regering gevraagd advies uit te brengen over de bescherming van Nederland tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daarbij gaat het om de vraag hoe Nederland zo ingericht kan worden dat het ook op de zeer lange termijn klimaatbestendig is, veilig tegen overstromingen, en een aantrekkelijke plaats is en blijft om te leven, wonen, werken, recreëren en investeren.

Voor waterveiligheid zouden dezelfde risiconormen moeten gelden als voor andere veiligheidsdomeinen. Daarom beveelt de Commissie aan het veiligheidsniveau van dijkringen met tenminste een factor 10 te verhogen. De Deltacommissie meent dat er rekening moet worden gehouden met een zeespiegelstijging van 0,65 tot 1,30 meter in 2100. Het effect van bodemdaling is hierin meegenomen. Deze waarden vertegenwoordigen de mogelijke bovengrenzen. Voor de maximale afvoer van de Rijn moet rond 2100 rekening worden gehouden met ongeveer 18.000 m³/s (huidige maatgevende afvoer is 16.000 m³/s). De zoetwatervoorziening komt onder druk door de stijgende zeespiegel, afnemende rivierafvoeren in de zomer, langduriger droogteperioden en indringend zout water via de rivieren en het grondwater. Dit leidt tot schadelijke gevolgen voor de drinkwatervoorziening, landbouw, scheepvaart en (koel)watergerelateerde economische sectoren.

Voor de uitvoering van het advies voor een klimaatbestendige inrichting van Nederland komt de Deltacommissie met een voorstel voor een Deltaprogramma. Dit programma wordt financieel (Deltafonds) en politiek-bestuurlijk verankerd in een nieuwe Deltawet. Met de uitvoering van het Deltaprogramma is tot 2050 een bedrag van 1,2 à 1,6 miljard euro per jaar gemoeid. Voor de periode 2050-2100 is dat een bedrag van 0,9 à 1,5 miljard euro per jaar. Binnen het Deltaprogramma wordt voor de waterveiligheid zandsuppletie aan de kust toegepast. Als deze zandsuppletie wordt vergroot om de Hollandse en Zeeuwse Noordzeekust met bijvoorbeeld 1 km uit te breiden waarmee er ruimte komt voor functies als recreatie en natuur, dan is er een aanvullend bedrag nodig van 0,1 à 0,3 miljard euro per jaar. Deze bedragen zijn uitgedrukt in het prijspeil van 2007 en zijn inclusief BTW.

De Deltacommissie heeft een toekomstvisie ontwikkeld die reikt tot na 2100. Vanwege de lange termijn is die toekomstvisie afhankelijk van de nationale, Europese en mondiale ontwikkelingen. De Deltacommissie heeft daarom twaalf aanbevelingen geformuleerd voor de korte en middellange termijn. Hieronder staan in kort bestek de twee meest relevante aanbevelingen voor Noord-Holland: een geleidelijke verbreding van de Noordzeekust door extra zandsuppleties en de ontkoppeling van de peilen van IJsselmeer en Markermeer/IJmeer terwijl bij het IJsselmeer wordt geanticipeerd op een peilstijging van maximaal 1,5 meter.

Aanbeveling Deltacommissie Noordzeekust en IJsselmeergebied

Noordzeekust. Bouwen met de natuur. Voor de kust van Zeeland, Holland en de Waddeneilanden wordt de kustveiligheid op orde gehouden door het suppleren van zand, eventueel met verlegging van de stroomgeulen. De suppleties moeten zodanig worden uitgevoerd dat de kust de komende eeuw kan aangroeien. Dit levert grote maatschappelijke meerwaarde op. Op korte termijn moeten zandwinlocaties gereserveerd worden. Ook moet onderzocht worden hoe deze grote volumes ecologisch, economisch en energetisch zo efficiënt mogelijk kunnen worden gesuppleerd.

IJsselmeergebied. Het peil van het IJsselmeer wordt met maximaal 1,5 m verhoogd. Daarmee kan tot na 2100 onder vrij verval worden gespuid op de Waddenzee. Het peil van het Markermeer wordt niet verhoogd. Het IJsselmeer behoudt zijn strategische functie als zoetwaterreservoir voor Noord-Nederland, Noord-Holland en, vanwege de dieper indringende zouttong in de Nieuwe Waterweg, voor West-Nederland. De benodigde maatregelen voor de peilstijging kunnen geleidelijk worden uitgevoerd. Het streven is een zo groot mogelijke zoetwatervoorraad rond 2050. Onderzocht moet worden welke maatregelen nodig zijn om de inrichting van de benedenloop van de IJssel en het Zwarte Water aan te passen aan een verhoging van het IJsselmeerpeil met 1,5 m. Afhankelijk van de gefaseerde aanpak zijn nog maatregelen nodig om tot een peilstijging van 1,5 m te komen.

Het kabinet heeft in zijn eerste reactie op hoofdlijnen het advies van de Deltacommissie onderschreven en toegezegd een solide financiële basis te willen garanderen. Het Nationaal Waterplan geeft vervolgens een eerste uitwerking aan het advies. De verdere uitwerking van de aanbevelingen geschiedt de komende jaren in het Deltaprogramma, dat voor waterveiligheid en de zoetwatervoorziening tevens het uitvoeringsprogramma van het Nationaal Waterplan is. Voor de uitwerking van de gebiedsgerichte aanbevelingen komen er samenwerkingsverbanden van rijk en regio. Deze gaan verkenningen uitvoeren volgens de MIRT-systematiek, aangepast aan de aanbevelingen van de Commissie Elverding (Sneller en Beter). De Deltaregisseur moet zorgen voor samenhang tussen de regionale verkenningen en de afstemming rijk-regio. Nog in 2009 komt het kabinet met een ontwerp-Deltawet met o.a. de juridische grondslag van het Deltaprogramma, de taken van de Deltaregisseur en de financiering van het Deltaprogramma. Over het laatste heeft het kabinet in het aanvullende coalitie-akkoord inmiddels een besluit genomen: voor het Deltaprogramma komt

vanaf 2020 minimaal 1 miljard euro per jaar beschikbaar. Ook is er inmiddels een Ministeriële Stuurgroep Deltaprogramma o.l.v. minister-president Balkenende ingericht. Voor Noord-Holland gaat het de komende jaren met name om de gebiedsuitwerkingen voor IJsselmeergebied, Kust en Wadden, de te ontwikkelen zoetwaterstrategie en de herziening van de veiligheidsnormen.

Wij hebben via een brief aan Staatssecretaris Huizinga-Heringa van Verkeer en Waterstaat op hoofdlijnen op het advies gereageerd. Wij kunnen ons vinden in de richting van het advies, maar vragen aandacht voor de maatvoering en de verdeling van lusten en lasten. De aanbevelingen voor de Noordzeekust zijn helemaal in lijn met onze ambities, maar wij hebben vraagtekens bij de aanbevelingen voor het IJsselmeergebied. De reikwijdte daarvan lijkt niet verantwoord en is onvoldoende onderbouwd. Voor de uitwerking van het advies van de commissie-Veerman zullen wij met de regio en andere provincies en met het Rijk de discussie voeren.

2.2 Klimaatverandering

Klimaatverandering betekent voor Noord-Holland dat wij te maken krijgen met veranderingen in temperatuur en neerslag, en een stijging van de zeespiegel. Naar verwachting stijgt de gemiddelde temperatuur en neemt de gemiddelde neerslaghoeveelheid in de winter toe. Daarnaast zal de kans op extreme situaties met hevigere neerslag of hittegolven waarschijnlijk toenemen. Deze effecten van klimaatverandering kunnen leiden tot verdroging, zoetwatertekorten, verzilting, pieken in wateroverschotten en toenemende verschillen in wateraanvoer tussen zomer en winter.

Klimaatverandering vraagt om een herbezinning op de ruimtelijke ontwikkeling en het waterbeheer van Nederland. Dit betekent dat het watersysteem en de ruimtelijke inrichting zijn voorbereid op de gevolgen en kansen van klimaatverandering. Hierbij wordt in de komende planperiode duidelijk welke leveringszekerheid het watersysteem biedt voor de verschillende gebruiksfuncties, zoals voor drinkwater, koelwater, scheepvaart, zwemwater, stedelijk water, bluswater, industrie, landbouw, natuur en recreatie.

Klimaatbestendig betekent rekening houden met drie aspecten:

1. Weerstand kunnen bieden aan externe omstandigheden die druk op het systeem uitoefenen.
2. Veerkracht bezitten voor een snel herstel.
3. Aanpassingsvermogen hebben om in te kunnen spelen op de onzekerheden in de richting, de omvang en het tempo van de klimaatverandering.

Bij het bepalen van de klimaatbestendigheid maken wij zoveel mogelijk gebruik van de inzichten uit de nieuwste KNMI '06-scenario's voor 2050 en 2100 (G, G+, W en W+, zie kader) en de onzekerheden die in deze scenario's besloten zijn. De effecten van klimaatverandering in Noord-Holland op basis van de KNMI'06-scenario's en mogelijke gevolgen voor verschillende ruimtelijke functies zijn in kaart gebracht in het Klimateffectenschetsboek Noord-Holland (2008). Het actieplan Klimaat beschrijft onze ambities in brede zin.

Klimaatscenario's

De G-scenario's staan voor Gematigd: wereldgemiddelde temperatuurstijging van 1°C in 2050,

De W-scenario's staan voor Warm: wereldgemiddelde temperatuur stijging van 2°C in 2050.

De toevoeging van een + betekent dat ook wijzigingen in het luchtstromingspatroon in West-Europa zijn meegenomen.

Klimaatverandering brengt niet alleen extra risico's en bedreigingen met zich mee die aandacht vragen vanuit het beschermen en beheren, maar ook kansen als het gaat om het beleven en benutten van water. Het vraagt om aanpassingen aan de gevolgen van de klimaatverandering. Om de bijbehorende maatregelen te kunnen uitvoeren is draagvlak nodig. Waterbewustzijn creëer je door burgers en bedrijven zich te laten realiseren dat het juist in hun eigen buurt speelt. De landelijke campagne 'Nederland leeft met water' legt de algemene problematiek uit. Provincie, waterschap en gemeenten maken de vertaling naar de regionale en lokale problematiek.

Een klimaatbestendig watersysteem maken wij als provincie niet alleen. Onze ambitie is om dit samen met de waterbeheerders en gemeenten te doen, en de vele kennis en ervaring die daar al aanwezig zijn ten volle te benutten. Wij streven naar een klimaatbestendige inrichting van het watersysteem, waarbij op een duurzame manier met het beschikbare water wordt omgegaan. Vanuit het Waterplan willen we de klimaatbestendigheid van het watersysteem verder versterken door:

- Samen met het Rijk en waterbeheerders nieuwe veiligheidsnormen te ontwikkelen voor de primaire waterkeringen die meer rekening houden met de toegenomen gevolgen van overstromingen.
- Samen met de waterschappen in de komende planperiode functiefaciliteringskaarten te ontwikkelen voor Noord-Holland. Deze kaarten verkennen waar het watersysteem weinig of veel moeite heeft om te voorzien in de waterbehoefte van landbouw, industrie, woningbouw en natuur, zowel op dit moment als in de toekomst wanneer rekening wordt gehouden met de klimaatverandering (zie hoofdstuk 9.1 *Structuurvisie*).
- Via de Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland te stimuleren dat kleinschalige (MKB) bedrijven (zie hoofdstuk 5.6 *Bedrijfsleven*) en landbouw (zie hoofdstuk 5.5 *Landbouw*) minder afhankelijk worden van het watersysteem door zelfvoorzienend te worden in hun watervoorziening.
- Stimuleren dat provinciale vaarwegen (zie hoofdstuk 6.5 *Oeverbeheer en –inrichting van de provinciale vaarwegen*), bedrijventerreinen (zie hoofdstuk 5.6 *Bedrijfsleven*) en recreatiegebieden (zie hoofdstuk 5.8 *Toerisme en recreatie*) klimaatbestendig worden ingericht (veilig, zuinig watergebruik, minimale wateroverlast, geen watertekort, voldoende waterkwaliteit).
- Het waterbewustzijn van de burger te vergroten door regionaal de nationale waterbewustzijncampagne 'Nederland leeft met Water' te ondersteunen, door jaarlijks een waterweek te organiseren, door particulieren en bedrijven te stimuleren zelf bij te dragen aan klimaatbestendigheid, door scholen te stimuleren een lesprogramma te ontwikkelen over waterbewustzijn in de eigen omgeving (zie hoofdstuk 5.11 *Waterbewustzijn*).

2.3 Klimaatbestendig per thema

Klimaat is een onderwerp dat is verweven met bijna alle thema's en gebieden in dit Waterplan. Hieronder wordt per thema, waar relevant, de specifieke opgave toegelicht:

Beschermen

Vanwege de klimaatverandering heeft het kabinet advies gevraagd aan de nieuwe Deltacommissie. Het advies geeft aan hoe we Nederland kunnen beschermen tegen de klimaatverandering, de hogere zeespiegel, de bedreiging van de zoetwatervoorziening en de grotere wateraanvoer via de rivieren tijdens extreme buien. Ons beschermingsbeleid is gericht op het inperken van de gevolgen van klimaatverandering. Bij het beoordelen van dijkversterkingsplannen is robuust ontwerpen voor ons een uitgangspunt. 'Robuust' kan op twee manieren worden ingevuld. De nu gangbare interpretatie is dat – rekening houdend met klimaatverandering- de dijk zo ontworpen wordt dat hij in principe de komende 50 jaar voldoet aan de veiligheidsnorm. Een andere invulling van 'robuust' is dat bij het ontwerp rekening wordt gehouden met in de toekomst nog nodige versterkingen, bijvoorbeeld door de kruin van de dijk te verbreden. Dit biedt op termijn meer flexibiliteit. Ook vragen wij gemeenten, waterbeheerders en het Rijk voldoende ruimte langs de waterkeringen te reserveren voor toekomstige dijkversterkingen. Wij zullen zelf bijdragen aan nieuwe studies op het gebied van Deltadijken. Gemeenten of andere initiatiefnemers houden bij de ontwikkeling van nieuwe buitendijkse gebieden of herstructurering van bestaande buitendijkse gebieden rekening met peilstijgingen van het IJsselmeer (zie hoofdstuk 4 *Beschermen*) en hanteren waterveilig bouwen als uitgangspunt.

Benutten en Beleven

De klimaatverandering brengt kansen voor benutten en beleven:

- Water is een bron voor duurzame energie (zoet/zout bij de Afsluitdijk; warmte-koudeopslag). Voor zoet/zout leveren wij inbreng tijdens de marktverkenningfase van de Afsluitdijk. Warmte-koudeopslag wordt al enthousiast gebruikt door bedrijven, dus het is noodzakelijk dat we beleidskaders op gaan stellen, zodat er geen conflicten ontstaan in de ondergrond (zie hoofdstuk 5.3 *Energie*).
- De verzilting en de aquacultuur bieden kansen voor de landbouw, zij het op kleine schaal. De zilte landbouw is nog in een experimentele fase. De aquacultuur stimuleren wij actief, via de Landbouw en Visserij agenda, voor 2011 willen we twee pilots hebben (zie hoofdstuk 5.5 *Landbouw*).
- Door klimaatverandering zal het aantal warme, zomerse en tropische dagen toenemen. Tevens zal het langs de Zuid-Europese kusten te warm worden. Hierdoor komen er dus meer dagen die geschikt zijn voor recreatie aan de kust en komen meer toeristen naar Nederland om te genieten van het strand. We spelen actief in op deze kans door voor de zandige versterking van de Noordzeekust 13 miljoen euro te reserveren voor het veiliger en aantrekkelijker maken van de Noord-Hollandse kust en om de badplaatsen een kwaliteitsimpuls te geven (zie hoofdstuk 7.1 *Noordzeekust*).

- Door te ontwerpen met water kunnen we onze wateropgave (waterberging, bescherming en waterkwaliteit) combineren met de versterking van het Noord-Hollandse cultuurlandschap en de waterrecreatie (zie hoofdstuk 5.10 *Cultuur* en hoofdstuk 5.8 *Toerisme en recreatie*). Ook de aanleg van groengebieden in de stad (tegengaan hitte-eiland effect) biedt kansen voor recreatie en levert een bijdrage aan een klimaatbestendige inrichting.

De toekomstige klimaatverandering legt druk op ons (zoet)watersysteem en de natuur. We krijgen waarschijnlijk te maken met droge zomers en daardoor een zoetwatertekort. Dit geeft zowel een kwantiteitsprobleem (onvoldoende (zoet)water voor de gebruiksfuncties) als een kwaliteitsprobleem (water heeft niet de juiste kwaliteit voor de gebruiksfuncties). In stilstaande wateren kan de kwaliteit van zwemwater afnemen en verantwoord gebruik van zwemwater kritisch worden. Een toenemende neerslagintensiteit kan daarnaast zorgen voor een toenemende vuilemissie uit gemengde rioolstelsels. Daarnaast zorgen blauwalgen voor stankoverlast in stadswateren en jachthavens. Hierop anticiperen wij als volgt:

- Het IJsselmeer moet als zoetwaterbekken behouden blijven en ook in droge tijden kunnen voorzien in de zoetwater- en drinkwaterbehoefte van Noord-Holland (zie hoofdstuk 5.1 *Zoetwatervoorziening*).
- Wij stellen uiterlijk in 2012 samen met het waterschap functiefaciliteringskaarten op (zie hoofdstuk 5.1 *Zoetwatervoorziening*).
- Wij stimuleren bedrijfsleven en landbouw om meer zelfvoorzienend te worden in hun zoetwatervoorziening, door middel van de Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland en door goede praktijkvoorbeelden (zie hoofdstuk 5.5 *Landbouw* en 5.6 *Bedrijfsleven en kennisinstellingen*).
- Wij stellen samen met belanghebbenden regionale verdringingsreeksen op. Met deze reeksen geven we aan welke prioriteiten we stellen voor de (zoet)watervoorziening in extreme droge perioden. Een voorbeeld is de verdringingsreeks Amstelland. Hiermee worden de belangen van natte natuur, scheepvaart, landbouw, drinkwater, nutsbedrijven en stevigheid van waterkeringen afgewogen (zie hoofdstuk 5.1 *Zoetwatervoorziening*).
- Wij onderzoeken samen met de waterkwaliteitsbeheerders methoden om watersystemen veerkrachtiger te laten zijn, met het oog op de zwemwaterkwaliteit en de ecologie, en in relatie tot klimaatverandering (blauwalgproblematiek) (zie hoofdstuk 5.7 *Zwemwater*).

Beheren

Klimaatverandering heeft op twee manieren effect op ons waterbeheer. Enerzijds beïnvloedt het de waterkwaliteit negatief en vergroot het de verziltingsproblematiek door de langere droge zomers, hogere temperaturen en zeespiegelstijging (zie kader), anderzijds zorgt het lokaal voor wateroverlast door zware buien in de zomer en in de winter langere periodes met veel neerslag.

Effecten klimaatverandering op waterkwaliteit

De chemische kwaliteit van het water komt onder de klimaatscenario's zowel direct als indirect onder druk. Direct doordat hogere temperaturen zorgen voor een hogere oppervlaktewatertemperatuur en betere omstandigheden voor onder andere blauwalg. Indirect doordat minder neerslag in het zomerhalfjaar en meer verdamping de reeds in het water aanwezige concentraties van vervuilende stoffen, nutriënten en zout verhoogt en zorgt voor een versterkte verzilting. En de zeespiegelstijging versterkt de verzilting doordat de kweldruk in diepe polders toeneemt.

De ecologische kwaliteit van het water komt onder druk doordat de stijging van de temperatuur zorgt voor andere vis- en plantensoorten. Door de slechtere leefomstandigheden zullen populaties verdwijnen, de kolonisatie van nieuwe populaties wordt bepaald door de natuurlijke migratiesnelheid.

We anticiperen hierop door:

- Via de implementatie van de Kaderrichtlijn Water te zorgen voor een goede basiskwaliteit van het grond- en oppervlaktewater en daardoor te zorgen voor een veerkrachtig watersysteem (zie hoofdstuk 6.3 *Oppervlaktewaterkwaliteit*).
- Te zorgen dat de provinciale kunstwerken in vaarwegen vispasseerbaar worden gemaakt (zie hoofdstuk 6.4 *Vismigratie*).
- De waterdoelen (waaronder waterberging, waterkwaliteit en waterparels) op te nemen in de ILG (zie hoofdstuk 7.11 *Investeringsbudget Landelijk Gebied*).
- Te onderzoeken en inventariseren hoe we het stedelijk water klimaatbestendiger kunnen maken. We accepteren geen wateroverlast. We willen problemen helder in kaart brengen, oplossingen niet alleen zoeken in reductie van de kans op wateroverlast, maar ook in reductie van gevolgen. We willen draagvlak creëren voor investeringen door het economiseren van klimaatbestendigheid (zie hoofdstuk 6.9 *Stedelijk waterbeheer*).

Bijzondere Gebieden

In de verkenning Nederland in Zicht (2008), en ook het Nationaal Waterplan zijn de belangrijkste lange termijn ontwikkelingen in het Nederlandse watersysteem benoemd en op kaart gezet (Figuur 1).

Gebieden als het IJsselmeergebied en het gebied rond Amsterdam (inclusief Noordzeekanaal) krijgen in de toekomst te maken met een complexe wateropgave. De belangrijkste opgave per waterschap is voor Noord-Holland verschillend. Boven het Noordzeekanaal (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier) is dat de capaciteit van polders en boezem bij wateroverlast. Bij Hoogheemraadschap Rijnland speelt daarnaast de verzilting een belangrijke rol. Bij Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht is vooral de bodemdaling van belang. De opgaven voor een aantal bijzondere Noord-Hollandse gebieden zijn hieronder kort toegelicht en in Hoofdstuk 7 nader uitgewerkt.

Allereerst vragen klimaatverandering en de aanbevelingen van de Deltacommissie aandacht voor hoogte en stabiliteit van waterkeringen langs de Noordzeekust (paragraaf 7.1).

Bij zeespiegelstijging kunnen de schorren en platen in de Waddenzee (paragraaf 7.7) verdwijnen.

Het gebied rond Amsterdam staat onder druk door zeespiegelstijging, neerslagpieken en verzilting. Dit kan in combinatie met de sterke intensivering van de verstedelijking leiden tot meer wateroverlast en een toename van overstromingsrisico's. Klimaatbestendigheid moet in de Metropoolregio Amsterdam (paragraaf 7.2) een leidend principe worden bij de locatiekeuze en de inrichting van stedelijke en landelijke functies. In de huidige plannen voor de ontwikkeling van dit gebied is dit nog onvoldoende uitgewerkt. Ruimtelijk gaat het daarbij op regionaal niveau om de wateropgaven: waterveiligheid verhogen, waterberging vergroten, watertekort opheffen, waterkwaliteit verbeteren en anticiperen op de lange termijn verwachtingen daarover. Voor het Noordzeekanaalgebied (paragraaf 7.12) komt de spui- en maalcapaciteit (door piekbuien in combinatie met zeespiegelstijging) en koelwatervoorziening (hitte) onder druk te staan.

Het toenemende overstromingsrisico heeft niet alleen consequenties voor buitendijkse bouwlocaties (IJmeer) en de laaggelegen stedelijke gebieden (bijvoorbeeld Haarlemmermeer, Bijlmermeer en Watergraafsmeer), maar ook voor verstedelijkingslocaties in gebieden met een minder hoog beschermingsniveau. Aandachtsgebieden zijn steden in droogmakerijen als de Haarlemmermeer (paragraaf 7.3).

Het belang van het IJsselmeer als zoetwaterbron wordt groter bij een warmer en droger klimaat, terwijl het spuien naar Waddenzee (door zeespiegelstijging) moeilijk zal worden. Een klimaatbestendige inrichting van het watersysteem van het IJsselmeer (zie paragraaf 7.6) vraagt een ander peilbeheer dat beter inspeelt op toenemende fluctuaties in wateraanvoer tussen de seizoenen, zodat ook in drogere periodes voldoende zoet water beschikbaar blijft. In de planperiode onderzoekt het Rijk samen met de betrokken provincies en waterbeheerders in hoeverre het IJsselmeer kan dienen als strategische zoetwatervoorraad voor Noord- en West-Nederland. Hierover wordt in 2015 een besluit genomen.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zoals het Wieringerrandmeer (paragraaf 7.4) en stedelijke ontwikkeling in de Bloemendalerpolder (paragraaf 7.9) moeten we zorgen dat de wateropgave niet toeneemt. Op plekken waar er een grote wateropgave is voeren wij de regie voor het oplossen hiervan, zoals bijv. in de Oostelijke Vechtplassen (paragraaf 7.8) en Horstermeerpolder (paragraaf 7.10). Voor het overig landelijk gebied wordt de wateroverlastproblematiek via projecten van het waterschap aangepakt (paragraaf 7.11).

In het Groene Hart (Voorloper Groene Hart 2009-2020) en Laag Holland hebben we te maken met bodemdaling, wateroverlast en gebruiksfuncties met verschillende wensen ten aanzien van water. Hier streven wij naar een duurzaam waterbeheer. Voor het behoud van de veengebieden in het Groene Hart (paragraaf 7.13) en het in stand houden van gebruiksfuncties is daarnaast de zoetwateraanvoer in droge perioden van essentieel belang.

3. Toekomstbeeld: Noord-Holland in 2040

De thema's Beschermen, Benutten, Beleven en Beheren staan centraal in het toekomstbeeld voor Noord-Holland voor 2040. De speerpunten van dit Waterplan zijn er ook in opgenomen, te weten: het integrale beleid ten aanzien van de ontwikkeling van de Noordzeekustzone en de optimale benutting van de economische kanten van water. Ook zijn de uitgangspunten van het Waterplan in het toekomstbeeld verwerkt. We geven aan hoe het waterbeheer op de klimaatverandering inspeelt en waar water medesturend is voor de ruimtelijke ontwikkeling. We bestrijken de volle breedte van waterbeleid en -beheer, van fijnmazig tot grootschalig; de bekende thema's veiligheid, waterkwantiteit en waterkwaliteit komen aan de orde, maar ook de onderwerpen grond- en drinkwater. Tegelijk geven we integrale beleidsontwikkelingen aan, die juist bestaan uit de combinatie van verschillende functies. Bovendien noemen we de gebieden waar voorbeeldprojecten zijn gerealiseerd of ontwikkelingen op het gebied van water te zien zijn.

Er worden momenteel op landelijk en provinciaal niveau diverse toekomstbeelden geschetst: in de Structuurvisie, het Nationaal Waterplan, het Klimateffectenschetsboek Noord-Holland, de studies 'Randstad in Zicht' en "Nederland in Zicht" en in het advies van de Deltacommissie. Wij willen die visies graag betrekken in ons eigen lange termijn toekomstbeeld. Dat gebruiken we dan om het Waterplan 2016-2021 toekomstbestendig te maken.

De centrale vraag voor de toekomst is: zijn onze beleidslijnen en instrumenten voldoende toekomstbestendig? Welk integraal en duurzaam waterbeheer is noodzakelijk? Deze vraag stellen we voor de lange termijn (2100), op basis van de door ons uitgezette beleidslijnen als de Structuurvisie, het Actieprogramma Klimaat 2007-2011, het Milieubeleidsplan, de Bodemvisie, de Agenda Recreatie en Toerisme, de Netwerkstrategie Vaarwegen en Binnenhavens Noord-Holland, de Agenda Landbouw en Visserij en de Agenda Economie. En: wanneer moeten we gaan voorsorteren op de lange termijn?

Het toekomstbeeld is geen blauwdruk, maar geeft richting aan het te voeren beleid. Wij kiezen bij het streven naar dit toekomstbeeld voor een flexibele en adaptieve houding. Vanwege wisselende omstandigheden – denk aan de grote rol die klimaatsverandering speelt - is het wenselijk dat het toekomstbeeld kan worden aangepast. Met een flexibele en adaptieve houding kan dat.

Beschermen

In het Noord-Holland van de toekomst is het watersysteem klimaatbestendig. Inwoners en bedrijvigheid zijn te allen tijde voldoende beschermd tegen de zeespiegelstijging. Een robuuste zeewering, sterke primaire waterkeringen en boezemkaden bieden bescherming tegen overstromingen vanuit zee, IJssel- en Markermeer en vanwege boezemwater. De dijkversterkingen zijn ingepast in het landschap en ook te gebruiken voor recreatie. Op basis van de versterking in 2015 voldoen voormalige zwakke schakels in de kust bij de Hondsbossche en Pettemer Zeewering en de duinen tussen Petten en Den Helder in principe nog 25 jaar aan de gestelde veiligheidsnorm. De

Noord-Hollandse Noordzeekust is een goed ontwikkeld gebied, waar natuur, recreatie en economie de ruimte krijgen. Bij Zandvoort is te zien hoe kustversterking en stedelijke vernieuwing fraai gecombineerd zijn. Ook zijn er voorbeelden van duinversterking, dynamisch kustbeheer en plekken waar de kust verbreed is. Op sommige plaatsen zijn paviljoens het hele jaar door toegestaan, de locaties zijn in de provinciale Structuurvisie opgenomen. De Afsluitdijk is versterkt en op sobere wijze economisch en toeristisch ontwikkeld. De gevolgen van een zeer zeldzame overstroming zijn preventief beperkt door ruimtelijke compartimentering met nieuwe of versterkte dijken, het verhoogd aanleggen van nieuwe stadsdelen en het verbeteren van evacuatiemogelijkheden. De inwoners weten wat ze in dit geval moeten doen en kennen het risico. Jaarlijks wordt er een lokale oefening gehouden. Op sommige plaatsen is waterbestendig gebouwd.

De Metropoolregio Amsterdam is goed beschermd, (internationale) bedrijven vestigen zich in deze regio vooral vanwege de aantrekkelijke combinatie van groen, water en stad.

Benutten

Het schaarser wordende zoet water wordt duurzaam beheerd en benut. Voor het nathouden van de funderingen van huizen en stabiliteit van dijken zal altijd voldoende water aan te voeren zijn. De drinkwatervoorziening komt nooit in gevaar. Er zijn voldoende strategische reserves/grondwatervoorraden en voor de productie van drinkwater zijn verschillende bronnen beschikbaar. In geval van nood (tekorten in extreme droge periodes) kan dus op een andere bron worden overgeschakeld. Er is ook in droge periodes voldoende water beschikbaar vanuit IJsselmeer en Markermeer. De bronnen (grondwater van de duinen en het Gooi en oppervlaktewater uit het IJsselmeer) zijn goed beschermd. De negatieve effecten van grondwaterwinning op de omgeving zijn geminimaliseerd. De winning van natuurlijk duinwater is geminimaliseerd om verdroging te bestrijden. Bij de winning zijn infiltratie en terugwinning goed ingepast in het duinecosysteem. De zoetwaterbel onder de duinrand werkt als buffer om verzilting in de binnenduinrand tegen te gaan. De grondwateroverlast is niet vergroot in gemeenten in de binnenduinrand.

De energievoorziening komt niet in gevaar omdat er voldoende koelwater beschikbaar is en de bedrijven hun behoefte aan koelwater hebben geminimaliseerd. Voor de energievoorziening van gebouwen wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van duurzame warmte-koudeopslag. Verschillende andere belangen zijn geprioriteerd per regio, met het oog op het beperken van de maatschappelijke en economische schade (verdringsreeks). Inwoners en bedrijven weten hoe het water tijdens een watertekort in een droge zomer verdeeld zal worden. Bovendien weten zij wat ze zelf kunnen doen om minder water te gebruiken.

De binnenvaart is een volwaardig alternatief voor goedertransport over de weg. Het vaarwegennet is optimaal. Er is ruimte voor de binnenvaart en binnenhavens op duurzame haven- en kadeterreinen vooral in Amsterdam en het Noordzeekanaalgebied (ligplaatsen met walstroom, containerterminal Zeehaven IJmuiden) en langs het Noordhollands Kanaal (Texel, Den Helder, Schagen, Alkmaar, Zaanstad). Bij Schiphol is een goede containerterminal in de Ringvaart-Oost.

In landbouwgebieden met zout grondwater zijn de teelttechnieken aangepast, of is gekozen voor hogere (grond)waterstanden om de zoute kwelstromen te onderdrukken. De landbouw en bedrijven zijn steeds meer zelfvoorzienend in hun waterbehoefte. Er zijn kwekerijen voor vis, schaal- en

schelpdieren, algen, zilte en zoute gewassen. Er is een goed vestigingsklimaat voor bedrijven, men heeft vertrouwen in het robuuste klimaatbestendige watersysteem.

De wateruniversiteit is opgericht en heeft een groot aantal studenten. De universiteit ontwikkelt praktijkgerichte uitvindingen voor de wateropgave, samen met Noord-Hollandse bedrijven en waterbeheerders. Uit andere provincies en landen komen geïnteresseerden kijken naar onze proefprojecten op het gebied van klimaatbestendig waterbeheer en waterneutraal bouwen.

Beleven

Noord-Holland staat bekend om zijn water, Noordzeekust, strand en duinen, IJsselmeerkust, waterrijke cultuurlandschappen, bollenvelden en polderlandschap. Noord-Holland wordt beleefd als dé watersportprovincie. Kanalen, meren, plassen, grachten, bruggen en havens worden ervaren als unieke cultuurelementen, die bijdragen aan die beleving. De Stelling van Amsterdam en de droogmakerij de Beemster zijn internationaal bekende werelderfgoederen. De veilige en aantrekkelijke kust draagt bij aan het Noord-Hollandse vestigingsklimaat en biedt ook zelf ruimte aan nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen, toerisme en recreatie, natuur en duurzame energie. Door al deze zaken is Noord-Holland een toeristische trekpleister op het gebied van watersport en waterrijke cultuur.

Het Markermeer heeft grootschalige moerasachtige gebieden, luwtegebieden met waterplanten en een seizoensgebonden peil. Hierdoor is de waterkwaliteit en de kwaliteit van het Natura 2000-gebied sterk toegenomen. Er is ruimte voor recreatie en natuur. Wonen en recreatie zijn gerealiseerd met behoud van ecologische kwaliteit. Het Wieringerrandmeer heeft een impuls gegeven aan de economie en waterrecreatie in de Kop van Noord-Holland. In de Bloemendalerpolder is een waterrijke woonomgeving gecreëerd. In de Haarlemmermeer is een mooie combinatie van water, wonen en recreatie gemaakt.

Aan de stadsranden versterken stad en platteland elkaar en wordt schoon water optimaal gebruikt voor recreatie en natuur. Voor de inwoners is er altijd schoon en veilig zwemwater in de buurt. In alle recreatiegebieden rondom de stad is het waterbeheer ecologisch/duurzaam en is wateropvang gerealiseerd voor de veiligheid van de stad. De waterkwaliteit van natuur- en recreatiegebieden is goed. Ecologisch waardevolle wateren in bijzondere (natuur)gebieden zoals de duinen, de veenweiden en de brakke gebieden, zijn door een wandel- en fietsnetwerk te beleven. Goede verbindingen tussen watersystemen zijn van belang voor het migreren van diersoorten, zoals bijvoorbeeld vis. Vooroevers en zandplaten zijn ingezet ter bescherming tegen water. Stedelijk water met cultuurhistorische waarde en waterrijke cultuurlandschappen zijn toegankelijk en te beleven, met name in gebieden zoals de Beemster en rond de grote steden. De oude inundatievelden van de Stelling van Amsterdam zijn te beleven, bijvoorbeeld in de Beemster, de Zeevang, de Haarlemmermeer en Beverwijk. Daar is waterberging gecombineerd met natuur, recreatie en cultuurhistorie. In de Beemster is daardoor het cultuurhistorisch verkavelingspatroon bewaard gebleven. Archeologische vindplaatsen zijn beschermd bij het maken van waterberging.

Er zijn wateren voor al dan niet gemotoriseerde waterrecreatie, om te vissen, voor de beleving van natuur en cultuur. Hier wordt rustig gevaren. De sluizen en bruggen zijn in het zomerseizoen vaker

open en kennen een groene golf. De recreatievaart slaat afvalwater op en lost geen olie of verf in het buitenwater.

Hierdoor heeft de provincie een grote diversiteit aan natuur en recreatie: grootschalig en kleinschalig, en al dan niet verweven met ander grondgebruik. Water is een onderwerp dat maatschappelijk leeft. Bij de inwoners van Noord-Holland is waterbewustzijn en risicobewustzijn ontstaan.

Beheren

Duurzaam waterbeheer is medesturend voor het ruimtelijk beleid. Zo zorgen we dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen niet alleen het watersysteem verbetert, maar ook de ruimtelijke kwaliteit. In de diepe droogmakerijen Haarlemmermeer, Horstermeer en Bovenkerkerpolder is door vernatting de benodigde waterberging en duurzaam waterbeheer gerealiseerd. In enkele gebieden, zoals de polder Westzaan bijvoorbeeld, bepaalt het (brakke) water de functie als natuurgebied. Dit leidt tot kostenefficiënter en robuuster waterbeheer.

De kans op wateroverlast is klein doordat het water de ruimte heeft gekregen, de stad klimaatbestendig is ingericht en het watersysteem in staat is de neerslagpieken te verwerken. Is in een extreme situatie ingrijpen toch noodzakelijk om de boezem te ontlasten, dan is het noodoverloopgebied zo ingericht dat de schade beperkt blijft tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau. Daarvoor is dan een schaderegeling met de inwoners getroffen.

Verschillende functies van land en water zijn slim met elkaar verweven en op elkaar afgestemd. In bestaande gebieden bedienen bedrijven zich van innovatieve technieken om de productie te optimaliseren en tegelijk duurzaam met het water om te gaan. Nieuwe woningen en bedrijven zijn waterneutraal (eigen wateropvang, zuivering, grijswatercircuit, droog toilet et cetera), zijn gebouwd met duurzame bouwmaterialen en hebben een goede ontwatering en afwatering. Denk bijvoorbeeld aan Aalsmeer Greenport, Agriport A7, het te verbouwen provinciehuis en werkstad A4.

Landbouw, natuur en stedelijk gebied zijn zodoende verzekerd van de gewenste kwaliteit en hoeveelheid water. De inrichting van het watersysteem draagt bovendien bij aan landschappen waar het prettig wonen, werken en recreëren is. De vaarwegen worden zo beheerd en onderhouden, dat de bevaarbaarheid, snelheid, betrouwbaarheid en veiligheid optimaal zijn. De binnenvaart en recreatievaart zijn leidend voor het beheer van het Noordzeekanaal, de Zaan, het Noordhollandsch Kanaal en de ringvaart Haarlemmermeer. In de overige vaarwegen krijgen recreatie en natuur de ruimte.

De ecologische en chemische kwaliteit van het water zijn sterk toegenomen en zichtbaar. De fosfaat- en nitraatconcentraties van het oppervlaktewater belemmeren niet langer de toename van de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater. De vismigratieknelpunten zijn opgelost en nieuw aangelegde kunstwerken zijn in beide richtingen passeerbaar voor vissen. Het grondwater is van een hoge kwaliteit, wat nodig is voor het goed functioneren van het ecosysteem en voor het gebruik als drinkwater. De verdroging van Natura 2000-gebieden is bestreden. Grondwateronttrekkingen hebben geen negatief effect op de omgeving en onttrekking en aanvulling van het grondwater zijn in evenwicht.

4. Beschermen

Noord-Holland is een dichtbevolkte provincie met voor Nederland vitale bedrijvigheid (Amsterdam, Schiphol, Aalsmeer en Havenbedrijf Amsterdam) en unieke cultuur- en natuurwaarden (Stelling van Amsterdam, de Beemster, IJmeer, Markermeer, duinen aan de Noordzeekust, Waddenzee en Oostelijke Vechtplassen). Het beschermen van deze waarden is van provinciaal en internationaal belang. We waarborgen samen met waterschappen en Rijkswaterstaat de bescherming van mens, natuur en bedrijvigheid tegen overstromingrisico's via het principe:

- *preventie (het op orde houden van de waterkeringen met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit),*
- *gevolgschade beperken (bijvoorbeeld waterbestendig bouwen daar waar nodig), en*
- *rampenbeheersing (bijvoorbeeld vluchtroutes en risico-communicatie).*

We zien toe op inpassing van de dijkversterkingen in het landschap en de stedelijke omgeving en we waken over de cultuurhistorische en ecologische waarden. We grijpen dijkversterkingen aan om de ruimtelijke kwaliteit in het gebied te versterken. We zetten ons speciaal in bij de versterking van de Noordzeekust en de kwaliteitsimpuls aan het gebied en de badplaatsen.

4.1 Meerlaagsveiligheid

Analyse

Noord-Holland ligt voor een groot deel beneden de zeespiegel en grenst aan drie zijden aan grote wateren. De waterkeringen beschermen het land, de inwoners en hun eigendommen tegen overstromingen. Primaire waterkeringen bieden bescherming tegen overstromingen vanuit buitenwater (Noordzee, Waddenzee, IJsselmeer en Markermeer (zie bijlage 9 kaart *Primaire Waterkeringen*)). Regionale waterkeringen bieden bescherming tegen overstromingen vanuit de regionale watersystemen (kanalen, vaarten, meren en boezemwater), beschermen buitendijks gebied of dienen als achtervang tegen overstromingen vanuit buitenwater (zie bijlage 9 kaart *Regionale Waterkeringen*)).

Of de geboden mate van bescherming in de toekomst afdoende is, heeft onder andere te maken met de effecten van klimaatverandering. Wanneer de zeespiegel meer dan 50 cm stijgt, heeft dit consequenties voor de waterkeringen en het peilbeheer van de watersystemen. Zowel de primaire als de regionale waterkeringen moeten dan verhoogd en versterkt worden. Bij de Noordzeekust gaat hierbij de voorkeur uit naar het gebruik van natuurlijke processen (zandsuppleties). Ook zijn er dan (innovatieve) oplossingen nodig om onder die omstandigheden te kunnen blijven spuien dan wel af te malen op de grote buitenwateren.

De verwachting van zowel het KNMI als de Deltacommissie is dat de zeespiegelstijging tot 2050 de genoemde 50 cm niet te boven gaat. Voor de periode daarna worden andere cijfers gebruikt. De Deltacommissie hanteert voor 2100 een bovengrens voor de relatieve zeespiegelstijging van 0,65 tot 1,30 meter, het KNMI hanteert voor 2100 een bandbreedte voor de absolute zeespiegelstijging van 35 tot 85 centimeter. Na 2050 kan de zeespiegelstijging de genoemde 50 centimeter dus wel te boven gaan.

Klimaatverandering leidt ook tot een andere afvoer van de rivieren. Het waterpeil van het IJsselmeer is afhankelijk van de aanvoer van water door de IJssel. En die wordt weer bepaald door wat via de Rijn ons land binnen stroomt. Het KNMI verwacht afnemende zomerafvoeren en toenemende winterafvoeren en daarbinnen extremere fluctuaties: hevigere buien en langdurigere droogtes. Vanwege de te verwachten schaarste aan zoet water beveelt de Deltacommissie aan om het IJsselmeer in de toekomst als strategische zoetwatervoorraad te benutten. Hiervoor is volgens de Commissie een peilstijging van maximaal 1,5 meter nodig. Rijkswaterstaat gaat dit de komende jaren onderzoeken. In 2015 wordt hierover door het Kabinet een besluit genomen.

Zoals de Deltacommissie ook aangeeft, is klimaatverandering niet de enige reden om de waterveiligheid te willen verbeteren. Ook vanwege de toegenomen bevolkingsdichtheid en de toegenomen economische waarde achter de dijken, is het nodig de overstromingskansen verder te verkleinen. Bovendien moeten de waterveiligheidsnormen meer in lijn worden gebracht met die voor de andere veiligheidsdomeinen (chemische industrie, luchtvaart et cetera). Ook dit kan tot een aanscherping van de normen leiden. De Deltacommissie pleit in dit verband voor een verhoging van het veiligheidsniveau van dijkringen met een factor 10.

De kans op een overstroming kan nooit tot nul worden gereduceerd. Daarom moet behalve aan preventie ook aandacht worden besteed aan beperking van de gevolgen van eventuele overstromingen. Dit gebeurt door in de ruimtelijke ordening rekening te houden met overstromingsrisico's. De risico-communicatie en de calamiteitenorganisatie worden geprofessionaliseerd. Deze aanpak noemen we 'meerlaagsveiligheid'. Preventie staat nog steeds voorop, maar wordt aangevuld met duurzame ruimtelijke planning en rampenbeheersing. Voor deze twee sporen hebben we actuele overstromingsrisicokaart en (zie bijlage 9 *Overstromingsrisicokaart*) nodig. In de planperiode gaan we daarmee verder, zodat we in 2013 en 2015 ook kunnen voldoen aan de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's. In 2013 moeten de kaarten klaar zijn, in 2015 de risicobeheersplannen. Deze kaarten worden in de planperiode ook al toegepast voor nieuw beleid in de ruimtelijke ordening, de risico-communicatie en de calamiteitenbestrijding.

Doelen voor de lange termijn (2040)

In 2040 voldoen de primaire en regionale waterkeringen aan de gestelde normen. Aanvullend op deze preventieve aanpak, is de provincie opgedeeld in risicozones. In zones met een hoog risico gelden aanvullende eisen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Nieuwe vitale functies zijn buiten deze zones gevestigd. Iedereen in Noord-Holland weet wat hem of haar te doen staat bij een overstroming.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Bij maatregelen voor gevolgenbeperking en risicobewustzijn richten we ons voornamelijk op het beperken van het (toenemende) restrisico. Bij nieuwbouw en herstructurering houden we rekening met de evacuatiemogelijkheden. We stimuleren het houden van een jaarlijkse rampenoefening op basis van een overstromingsscenario.
- Wij passen de overstromingsrisicokaarten toe voor verdere professionalisering van de risico-communicatie en de calamiteitenorganisatie en bij de ontwikkeling van ruimtelijk beleid.
- Wij hebben in 2012 in overleg met het Rijk en de waterbeheerders bepaald welke regionale waterkeringen van belang zijn voor het compartimenteren van dijkkringgebieden. In 2015 hebben we alle gewenste compartimenteringskeringen aangewezen en vastgelegd in de provinciale Waterverordening en de Structuurvisie.
- Wij zorgen samen met de waterbeheerders en de gemeenten voor actuele rampen- en calamiteitenplannen, waarin de laatste kennis op het gebied van evacuaties en risico-communicatie is opgenomen.
- Wij beschikken in 2013 over een risicokaart, op basis waarvan een risicozonering kan worden opgesteld. In 2015 zijn we klaar met de risicobeheersplannen.
- Wij willen bij dijkversterkingsprojecten (zie bijlage 9 kaart *Planning dijkversterkingen*) goed met andere overheden samenwerken en ons constructief opstellen wanneer zij de dijkversterkingen willen combineren met andere plannen (natuur, recreatie, woningbouw).
- Wij gebruiken voor het waterveiligheidsbeleid niet alleen instrumenten die ons via de Waterwet ten dienste staan, maar indien nodig ook Wro-instrumenten zoals:
 - Verordeningen voor het in bestemmingsplannen opnemen van risicogebieden waarvoor beperkingen gelden.
 - Wanneer het niet anders kan: aanwijzingen, projectbesluiten en inpassingplannen om (aanpassing van) waterkeringen gerealiseerd te krijgen.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Ze hebben een proactieve houding bij het klimaatbestendig maken van de provincie.

4.2 Primaire waterkeringen

Analyse

Primaire waterkeringen beschermen ons tegen overstromingen vanuit het buitenwater (Noordzee, Waddenzee, IJssel- en Markermeer, zie bijlage 9 kaart *Primaire Waterkeringen*). In de wet zijn voor deze waterkeringen veiligheidsnormen vastgelegd om deze bescherming voldoende te waarborgen. In deze planperiode is het de grote opgave om de primaire waterkeringen op orde te krijgen. In de meeste gevallen nemen de waterschappen en Rijkswaterstaat het initiatief tot dijkversterkingen (zie bijlage 9 kaart *Planning dijkversterkingen*). Bij de kust heeft de provincie een duidelijke regierol in de Zwakke schakel Duinen Kop van Noord-Holland. Voor alle versterkingen zien we erop toe dat de waterveiligheid wordt gerealiseerd, rekeninghoudend met ruimtelijke kwaliteit en de cultuurhistorische

en ecologische waarden van waterkeringen en aangrenzende zones. Veiligheid staat voorop, maar kan goed samengaan met het realiseren van andere provinciale ambities.

De lopende derde toetsronde moet een volledig beeld geven van de waterstaatkundige veiligheid van de primaire waterkeringen in onze provincie. Dit vraagt nog forse inspanningen voor de toetsing van kunstwerken en de zogenaamde categorie C-waterkeringen. Na de toetsing moet er zicht zijn op een spoedige aanpak van de waterkeringen die met een onvoldoende uit de toetsing komen. Voor de aanpak van de categorie C-waterkering langs het Amsterdam-Rijnkanaal, is het resultaat van de studie naar de bedreiging van dijkkring 14 vanuit het rivierengebied relevant.

Het Rijk wil in 2011 een nieuw normenstelsel voor de primaire waterkeringen klaar hebben, op basis van onder andere de resultaten van het onderzoeksprogramma Veiligheid Nederland in Kaart. Hierbij worden ook de gevolgen in beeld gebracht van de door de Deltacommissie voorgestelde verhoging van de veiligheid van dijkringen met een factor 10. Tijdens de vierde toetsingsronde vanaf 2012 wordt - parallel aan de toetsing op basis van de huidige normen - geoefend met de nieuwe systematiek. Uiterlijk in 2017 volgt besluitvorming over nieuwe normen voor overstromingskansen, die daarna worden vastgelegd in de Waterwet.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Preventie is cruciaal om Noord-Holland te beschermen tegen overstromingen. Het beheren, toetsen en waar nodig versterken van primaire waterkeringen is een continu proces. Dijkversterkingen blijven nodig, zoals ook het advies van de Deltacommissie bevestigt. Het belang van een innovatieve aanpak neemt toe omdat de beschikbare ruimte beperkt is of andere waarden op en rond de waterkeringen steeds zwaarder wegen. We houden een voorkeur voor zachte, zandige oplossingen, vooral in combinatie met natuurversterking.

Waar mogelijk zijn klimaatbestendige dijken aangelegd, met verschillende gebruiksfuncties op een breed talud en ecologische waarden achter de dijk. Andere oplossingsrichtingen, zoals het verminderen van de belasting van een dijk door vooroeverontwikkeling, zijn gelijkwaardig aan de klassieke dijkversterking. Nieuwe technieken zijn nodig voor een goede landschappelijke inpassing en voor het mogelijk maken van functiecombinaties (ecologie, woningbouw, recreatie).

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij zijn regisseur bij het versterken van de Zwakke Schakel Duinen Kop van Noord-Holland. Zwakke schakels zijn aangepakt om voor minimaal vijftig jaar te voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm.
- Wij houden toezicht op de waterveiligheid, onder meer door tweejaarlijks een provinciaal veiligheidsverslag 'Veiligheid primaire waterkeringen' op te stellen en afspraken met het Rijk en de waterschappen te maken over de aanpak van de primaire waterkeringen die bij de toetsing als onvoldoende zijn beoordeeld. Het eerstvolgende verslag is in januari 2011 klaar.

- Wij houden toezicht op de dijkverbeteringen van het Hoogwaterbeschermingsprogramma 2006 en werken samen met de waterschappen om andere ambities mee te koppelen (ruimtelijke kwaliteit, recreatie en natuur).
- Wij keuren dijkverbeteringsplannen goed en vragen aandacht voor robuustheid, ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorische en landschappelijke waarden en versterking van ecologische en recreatieve waarden.
- Wij gaan met het rijk en de waterschappen onderzoeken hoe wij bij de (voorbereiding van) dijkversterkingen kunnen anticiperen op het advies van de Deltacommissie.
- Wij stellen – waar nodig - verordeningen op over het in bestemmingsplannen opnemen van voldoende ruimte voor preventieve oplossingen bij de bescherming tegen overstromingen.
- Wij geven mede vorm aan het toekomstig preventief waterveiligheidsbeleid, met aandacht voor innovatieve dijkverbeteringen met bijbehorende ruimtelijke reserveringen, een transparante afweging van dijkversterking en (ruimtelijke) maatregelen en actualisatie van de veiligheidsnormen.
- Wij dragen bij aan de ontwikkeling van nieuwe veiligheidsnormen en toetsystematiek voor de bescherming tegen overstromingen vanuit het buitenwater. Deze normen en systematiek moeten transparant en robuust genoeg zijn om Noord-Holland ook in de toekomst kosteneffectief te beschermen en ruimte laten voor een innovatieve (maatwerk-)aanpak.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Stelt voldoende middelen beschikbaar voor het tijdig versterken van primaire waterkeringen die onvoldoende zijn getoetst.
- Bereidt in nauw overleg met waterschappen en provincies nieuwe veiligheidsnormen voor de primaire waterkeringen voor.
- Zorgt voor adequate en tijdige toetsing en waar nodig verbetering van waterkeringen in beheer bij Rijkswaterstaat.

Waterkeringbeheerders

- Voeren het Hoogwaterbeschermingsprogramma 2006 uit. De versterkingen van dit programma zijn in 2015 voor 80% gereed. De overige 20% is gereed in 2018, inclusief de Afsluitdijk. De versterkingen zijn robuust uitgevoerd en kansen zijn benut voor de versterking van ruimtelijke kwaliteit en andere gebruiksfuncties van de dijk. In het ontwerp en bij de uitvoer van versterkingen worden significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden uitgesloten.
- Beheren de primaire waterkeringen conform de daartoe vastgestelde provinciale verordening en zorgen voor periodieke toetsing van de in hun beheer zijnde primaire waterkeringen.
- Nemen deel aan de discussie over de betekenis van 'Veiligheid Nederland in Kaart' en de door de Deltacommissie voorgestelde verhoging van de veiligheid met een factor 10 voor de veiligheidsnormen (kwaliteit, meerwaarde, tijdpad, kosten).

- Plannen in overleg met de provincie de verbetering van primaire waterkeringen in die in de derde toetsronde (2006-2011) als onvoldoende zijn beoordeeld.

Gemeenten

- Reserveren ruimte in hun ruimtelijke plannen voor de verbetering van primaire waterkeringen.
- Creëren in overleg met de waterkeringbeheerders kansen voor ruimtelijke kwaliteit en andere functies op of langs de primaire waterkering.

4.3 Regionale waterkeringen

Analyse

Noord-Holland heeft ruim tweeduizend kilometer aan regionale waterkeringen (zie bijlage 9 kaart *Regionale keringen*). De belangrijkste zijn de boezemkaden, de compartimenteringdijken en de voorlandkeringen. Deze regionale waterkeringen bieden bescherming tegen overstromingen vanuit kanalen, vaarten en boezemwater. Verder dienen ze als achtervang bij overstromingen vanuit buitenwater of ze beschermen buitendijkse gebieden. Ongeveer 1400 kilometer boezemkade is aangewezen en genormeerd in de provinciale Waterverordening. De belangrijkste ambities voor deze planperiode zijn het op orde brengen van de genormeerde boezemkaden en het aanwijzen en wellicht normeren van andere belangrijke regionale waterkeringen. De risicobenadering is het vertrekpunt bij beide ambities.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Genormeerde regionale waterkeringen zijn blijvend op orde.
- Gemeenten zijn zich bewust van restrisico's en hebben in samenspraak met waterschappen maatregelen genomen om goed voorbereid te zijn op een regionale overstroming.
- De veiligheidsnorm is gerelateerd aan de gevolgenkant, met toepassing van het kostenveroorzakersbeginsel.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij zorgen voor het aanwijzen en waar mogelijk normeren van andere regionale waterkeringen, naast de genormeerde boezemkaden.
- Wij stellen instrumenten beschikbaar voor het toetsen, verbeteren en beheren van regionale waterkeringen én maken afspraken over het toetsproces en het verbeterprogramma.
- Wij nemen de belangrijkste regionale waterkeringen op in de Structuurvisie.
- Wij passen bij versterkingen met een groot provinciaal belang de projectprocedure toe: we fungeren als toezichthouder én partner.
- Wij inventariseren met de waterschappen de betekenis van het advies van de Deltacommissie voor regionale waterkeringen.
- Wij stimuleren innovatie.

- Wij maken met Rijkswaterstaat heldere afspraken over normering en toetsing van de regionale keringen die in beheer zijn bij deze organisatie, bij voorkeur conform de provinciale systematiek voor regionale keringen
- Wij zorgen voor een beleidskader voor samenhang tussen preventie en gevolgenbeperking bij het op orde brengen van de regionale keringen.
- Wij stellen, indien mogelijk, subsidiering via het ILG beschikbaar bij kadeverbeteringen waar ook maatregelen worden uitgevoerd ter realisatie van provinciale en/of Rijksdoelen die binnen het ILG-kader vallen.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Waterschappen

- Toetsen, verbeteren en beheren van de genormeerde boezemkaden. Het zwaartepunt bij preventie ligt bij het op orde brengen van de genormeerde boezemkaden met veiligheidsklassen V, IV en III voor 2015; in 2020 geldt dat voor alle genormeerde boezemkaden.
- Treffen bij verbeteringen - waar mogelijk - ook maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit of ter versterking van recreatieve, natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische waarden. In het ontwerp en bij de uitvoering van versterkingen, is specifieke aandacht voor de vraag in hoeverre verbetering kan bijdragen aan de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden.
- Leveren voorstellen voor samenhang tussen preventie en gevolgenbeperking (maatwerk).

Rijkswaterstaat

- Normeert en toetst regionale waterkeringen die onder haar beheer vallen volgens de systematiek van de risicobenadering.
- Draagt deze regionale waterkeringen over aan de waterschappen, na normering en eventueel op orde brengen.

Gemeenten

- Maken in hun bestemmingsplannen ruimte voor het verbeteren van regionale waterkeringen.
- Maken in overleg met de waterschappen 'werk met werk' in het kader van het multifunctionele gebruik van regionale waterkeringen.
- Zijn zich bewust van restrisico's en nemen waar nodig maatregelen.

4.4 Muskusrattenbestrijding

Analyse

De muskusrat wordt in heel Nederland bestreden. Zijn graafgedrag vormt een veiligheidsrisico voor de waterkeringen. Deze bestrijding is een wettelijke taak van de provincies.

Bij het opstellen van de Waterwet is ook de muskusrattenbestrijding onder de loep genomen. Er is gesteld dat deze bestrijdingstaak behoort tot het waterbeheer. De bestrijding wordt uitgevoerd in het kader van het operationeel beheer van waterkeringen en oevers door waterschappen. Streefdatum

voor de overdracht is 1 januari 2011. Het is aan de waterschappen of zij de taak zelf gaan uitvoeren of delegeren aan bijvoorbeeld een ander waterschap. De onderhandelingen met de Noord-Hollandse waterschappen zijn in het najaar van 2008 gestart.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Streefdatum voor de overdracht van de bestrijdingstaak aan de waterschappen is 1 januari 2011. Tot de feitelijke overdracht zijn we verantwoordelijk voor een adequate bestrijding.
- In de jaarlijkse voortgangsrapportage komt de muskusrattenbestrijding aan de orde.
- Wij stellen met de waterschappen een overeenkomst op voor de overdracht van de bestrijdingstaak. Hierin worden afspraken gemaakt over de kwantiteit en kwaliteit van de bestrijding, uitgedrukt in landelijk vastgestelde indicatoren zoals vangsten per kilometer watergang en verspreidingsgraad. Bestrijding gebeurt volgens nationale en internationale normen.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Waterschappen

- Hebben de taak muskusrattenbestrijding opgenomen in hun waterbeheerplan 2015 -2021. Het onderdeel muskusrattenbestrijding gaat pas deel uit maken van een Waterbeheerplan, wanneer de waterschappen daadwerkelijk de bestrijding op zich genomen hebben.

4.5 Veiligheid buitendijkse gebieden

Analyse Noordzeekust

Het buitendijkse gebied langs de Noordzeekust bestaat uit het dichtst bij zee gelegen deel van de duinen. In het verleden ging de aandacht vooral uit naar het bouwbeleid in het buitendijkse deel van de op deze duinen gelegen badplaatsen. Een commissie onder leiding van de Noord-Hollandse gedeputeerde Poelmann heeft in 2005 de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat geadviseerd over de bescherming en ontwikkeling van buitendijks gebied in kustplaatsen. Het kabinet reageerde op dit advies in de 'brief 13 kustplaatsen' (2006). Het kabinet heeft besloten om de huidige beschermingsniveaus te handhaven van bestaande, aaneengesloten, historisch gegroeide buitendijkse bebouwing. Hiermee wil het kabinet die gebieden beschermen tegen zeespiegelstijging. Ook wil het kabinet de economische ontwikkeling in de kustplaatsen versterken.

De beslissing van het kabinet is belangrijk voor vier badplaatsen in Noord-Holland: Zandvoort, IJmuiden, Egmond aan Zee en Bergen aan Zee. Omdat deze kustplaatsen heel verschillend zijn, geldt in iedere kustplaats een ander beschermingsniveau. Om het huidige niveau van bescherming te behouden brengt Rijkswaterstaat waar nodig extra zand aan. Deze maatregelen worden ingepast in het programma voor zandsuppleties. Een aandachtspunt hierbij zijn de ecologische effecten van grootschalige zandsuppleties.

Medio 2008 zijn de huidige beschermingsniveaus in de betreffende kustplaatsen bepaald. Eind 2008 zijn ze vastgesteld. Als de kustgemeenten een hoger beschermingsniveau willen dan ze nu hebben,

dan is dat voor eigen rekening. Dat geldt ook voor nieuwe ontwikkelingen buiten het bestaande bebouwde gebied, zoals ook de Deltacommissie adviseert, of voor situaties waar al afspraken zijn gemaakt over de bescherming. Voor bebouwing op het strand, zoals seizoens- en 'jaarrond' strandpaviljoens en strandhuisjes, geldt geen beschermingsniveau.

Voor het buitendijks gebied buiten de kustplaatsen geldt de 'nee, tenzij' benadering van het bouwbeleid uit de Beleidslijn Kust. Meestal gaat het dan om natuurgebied waarvoor geen veiligheidsnorm is vastgesteld. Hier gelden echter wel instandhoudingsdoelstellingen vanuit Natura 2000. Nu de Deltacommissie adviseert de kust zeewaarts uit te bouwen, zal het areaal buitendijks duingebied toenemen. Daarmee groeit ook de druk om bestemmingen aan deze ruimte te koppelen. Een gebruiker van buitendijks gebied kan geen aanspraak maken op een vergoeding uit de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen (Wts). De Wts ziet niet (automatisch) toe op schade bij rampen in buitendijkse gebieden in het kustfundament of op schade door overstroming door zout water. Het is niet vanzelfsprekend dat de Wts geldt bij rampen waarop zij niet wettelijk van toepassing is. De bouwer of gebruiker kan een locatie of bouwwijze kiezen die de kans of de gevolgen van hoogwater en de veiligheidsrisico's beperkt.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

In de Beleidslijn Kust is aangegeven dat decentrale overheden met elkaar en private partijen nadere afspraken kunnen maken over de bescherming tegen hoogwater bij nieuwe buitendijkse ontwikkelingen, zoals aangegeven in de 'brief 13 kustplaatsen'. In die situaties sporen wij de burger aan risicobewust te bouwen, deze blijft verantwoordelijk. Het beheer berust bij nieuwe situaties bij de (particuliere) grondeigenaar; er is geen overheidszorg voor het vermijden van materiële schade door overstroming, afslag of storm. De betrokken partijen kunnen het lokale buitendijkse risiconiveau en het beheer daarvan vastleggen in een privaatrechtelijke regeling.

Voor bestaande situaties kunnen wij – in het verlengde van de brief "13 kustplaatsen" - publiekrechtelijk bij reglement een provinciale verordening veiligheidsnormen vaststellen waarin de normen mogelijk lager liggen dan de veiligheidsnormen binnendijks.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Denken constructief mee over mogelijkheden om in en om badplaatsen veiligheid, natuur en economische ontwikkelingen zodanig met elkaar te combineren dat het geheel meer is dan de som der delen

Rijk

- Voert de maatregelen uit die nodig zijn om het vastgestelde veiligheidsniveau in bestaande situaties te handhaven.

Waterschappen en gemeenten

- Stellen een evacuatieplan op voor het buitendijkse gebied van de kustplaatsen.

Analyse IJsselmeer- en Markermeerkust

In lijn met het beleidsvoornemen van het Rijk en onze vigerende ruimtelijke plannen, zijn we terughoudend met het toestaan van buitendijkse ontwikkelingen langs onze IJssel- en Markermeerkust. Kleinschalige, bij voorkeur watergebonden ruimtelijke ontwikkelingen zijn toegestaan. Voldoende bescherming tegen overstromingen is een harde randvoorwaarde. Kwaliteitsverbetering is mogelijk bij het vitaliseren van bestaand, buitendijks bebouwd gebied. Bij buitendijkse ontwikkelingen moet in ieder geval rekening gehouden worden met de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied en er moet kunnen worden meebewogen met peilveranderingen. We adviseren de initiatiefnemer in samenspraak met de waterbeheerders over het beschermingsniveau tegen overstromingen. Voor projecten in het IJssel- en Markermeer hanteren we een werknorm van 1/4000 bij nieuwe gebieden, of herstructurering van bestaande gebieden. Deze werknorm is gerelateerd aan het Markermeer en IJsselmeer als gevaarlijk buitenwater en richtinggevend bij buitendijkse ontwikkelingen. We adviseren waterbewust (watergeoriënteerd) bouwen (bijvoorbeeld terpen of ophoging met voldoende vluchtwegen) in combinatie met goede risico-communicatie met de (toekomstige) inwoners van buitendijkse gebieden. De komende planperiode willen we afspraken maken met gemeenten en waterbeheerders over de duurzame bescherming van al ontwikkeld buitendijks gebied. Dit is maatwerk waarbij eerst de huidige veiligheidssituatie van buitendijkse gebieden duidelijk moet zijn.

Doel voor de lange termijn (2040)

Er vinden alleen kleinschalige buitendijkse ontwikkelingen plaats. Veelal gaat het hierbij om een herstructurering van bestaand gebied. Er is duidelijkheid over het beschermingsniveau dat in principe lager ligt dan het niveau binnendijs, maar dat wel rekening houdt met risico's ('badkuip'). De bescherming wordt door de initiatiefnemer van de ruimtelijke ontwikkeling bij voorkeur gerealiseerd door ophoging of terpen. Waar waterkeringen (deels) voor de bescherming zorgen, zijn deze aangewezen door de provincie, zo nodig op sterkte gebracht door de initiatiefnemer en in beheer bij de waterschappen. De gemeenten en inwoners zijn adequaat voorbereid op (een grotere kans op) overstroming buitendijs.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij hebben in de Structuurvisie de ruimtelijke belangen en wensen voor de buitendijkse gebieden bepaald.
- Samen met de waterbeheerders adviseren we gemeenten en andere initiatiefnemers bij nieuwe ontwikkelingen in bestaand buitendijks gebied over het beschermingsniveau en de wijze waarop het beschermingsniveau wordt gerealiseerd en gehandhaafd.
- Wij starten met het in beeld brengen van de huidige veiligheidssituatie voor bestaande, bebouwde buitendijkse gebieden, samen met gemeenten en waterbeheerders. Vervolgens gaan we samen met de waterbeheerders en betrokken gemeenten onderzoeken of het beschermingsniveau voldoende is en hoe de bescherming blijvend gerealiseerd kan worden. Afhankelijk van de onderzoeksresultaten en afspraken kunnen we zomerkaden die buitendijkse gebieden beschermen, aanwijzen als regionale waterkering.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Legt de hoofdlijnen van het beleid voor (de bescherming van) buitendijks gebied vast en benoemt de daarbij horende verantwoordelijkheden van Rijk, provincie, waterschap, gemeenten en inwoners.
- Is vergunningverlener en adviseur met heldere verantwoordelijkheden bij de ontwikkeling van bestaand buitendijks gebied om te zorgen voor een duurzame bescherming tegen overstroming.

Waterschappen

- Adviseert samen met Rijk en provincie de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan in bestaand buitendijks gebied.
- Maakt afspraken over het (toekomstig) beheer van (regionale) waterkeringen die buitendijks gebied bescherming bieden.

Gemeenten

- Zijn als initiatiefnemer bij de (her)ontwikkeling van (bestaand) buitendijks gebied verantwoordelijk voor het waarborgen van voldoende bescherming tegen overstromingen.
- Houden bij de (her)inrichting van buitendijkse gebieden en in hun calamiteitenplannen rekening met het overstromingsrisico van buitendijkse gebieden.

4.6 Watercalamiteiten

Analyse

Na de grote overstromingen in New Orleans, Zuid-Engeland en Californië (Sacramento-rivier) groeit in Nederland het besef dat we ons goed moeten voorbereiden op de gevolgen van een dergelijke calamiteit. De regering heeft in 2006 een Taskforce management overstromingen (TMO) ingesteld. De TMO heeft tot taak de kennis in Nederland over evacuaties, evacuatieroutes, vlucht- en opvanglocaties en psychosociale gevolgen van overstromingen te vergroten. Daarnaast is TMO verantwoordelijk voor de organisatie van een landelijke oefenweek.

Al enkele jaren voordat de TMO werd ingesteld waren de provincies samen met het Rijk en de waterbeheerders bezig met het maken van overstromingsscenario's en beslissingsondersteunende systemen. In de planperiode wordt het aantal overstromingsscenario's verder uitgebreid. Ook worden calamiteiten- en 'rampenbestrijdingsplannen overstromingen' opgesteld, dan wel verbeterd. Hierbij wordt ingezet op gezamenlijke informatiesystemen, zodat bij een crisis op basis van dezelfde informatie besluiten worden genomen.

Het regelmatig en gezamenlijk oefenen met de waterbeheerders en veiligheidsregio's zal bijdragen aan een professionele crisisorganisatie, die adequaat optreedt bij een dreigende overstroming. In de planperiode zullen we samen met de waterbeheerders en veiligheidsregio's plannen maken voor het weer toegankelijk maken van een overstroomd gebied.

In de ontwerpwet veiligheidsregio's is geregeld dat gemeenten binnen een veiligheidsregio gezamenlijk een rampenplan opstellen. De waterbeheerders hebben binnen deze veiligheidsregio's de taak om als adviseur op te treden bij watercalamiteiten. De Commissaris van de Koningin heeft een belangrijke rol in de bestuurlijke coördinatie tussen de veiligheidsregio's. We gaan verder met het verbeteren van de provinciale risicokaart (zie bijlage 9 *Overstromingsrisicokaart*) onder meer door het toevoegen van overstromings-*risicokaarten* bij een doorbraak van een regionale waterkering. Bij zeer extreme omstandigheden kan het nodig zijn om in het stroomgebied van de Amstel maatregelen te treffen om erger te voorkomen. Volgens het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht en het provinciaal bestuur van Noord-Holland is momenteel polder De Ronde Hoep dan het meest geschikt als calamiteitenberging.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Op lange termijn willen we beschikken over geavanceerde informatiesystemen waarin we real-time informatie over risicovolle objecten, industrie, gezondheidszorg, evacuatie routes, enzovoort kunnen combineren met overstromingsscenario's. De waterbeheerders beschikken over informatiesystemen waarbij ze real-time overstromingen kunnen simuleren en op basis daarvan de veiligheidsregio's zeer snel kunnen adviseren.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij toetsen vooralsnog de calamiteitenplannen van de waterbeheerders en de rampenbestrijdingsplannen van de gemeenten (veiligheidsregio's). Ook als door nieuwe wetgeving onze wettelijke taak verandert, zullen we ons blijven inzetten voor een verdere professionalisering van de crisisbeheersing.
- Wij vervullen een faciliterende en stimulerende rol. Door goed overleg met de veiligheidsregio's en waterbeheerders zijn er voor 2012 actuele rampenbestrijdingsplannen gereed (inclusief draaiboeken voor evacuaties).
- Wij zullen samen met de waterbeheerders onze kennis vergroten over de werking van compartimentering-keringen bij een overstroming. Op basis hiervan zal nut en noodzaak van compartimentering-keringen in de planperiode duidelijk worden. Waar deze keringen de gevolgen beperken, zullen we overgaan tot het aanwijzen en normeren van compartimentering-keringen. We verwachten de eerste stappen tot aanwijzing van deze waterkeringen te doen vóór 2012.
- Wij breiden samen met waterbeheerders en het Rijk vóór 2012 het aantal overstromingsscenario's bij doorbraak van een primaire waterkering verder uit. Toegevoegd worden overstromingsscenario's bij doorbraak van een regionale waterkering
- Wij gaan samen met de veiligheidsregio's en het ministerie van Binnenlandse Zaken de burger beter informeren over het overstromingsrisico dat hij in zijn woonplaats heeft. Hiermee wordt het risicobesef van de burger verhoogd en bieden we de burger een handelingsperspectief bij een dreigende overstroming. We verwachten voor 2012 daarin belangrijke eerste stappen te hebben gezet.

- Wij hebben in de Structuurvisie de polder De Ronde Hoep (ten zuiden van de A9) voor calamiteitenberging als ruimtelijke nevenfunctie opgenomen. Wij voeren hiertoe samen met AGV overleg met de gemeente Ouder-Amstel. Onze inzet is dat AGV vóór 2015 voorzorgsmaatregelen kan treffen, zoals beschermende inrichtingsmaatregelen op maat in de polder, een specifieke schaderegeling en in het calamiteitenplan vastleggen onder welke omstandigheden de polder kan worden ingezet.
- Wij zien op termijn een mogelijkheid voor calamiteitenberging in de Utrechtse polder Groot Mijdrecht Noord, indien de provincie Utrecht en andere betrokken partijen voor deze polder kiezen voor een ruimtelijke strategie die te combineren is met calamiteitenberging (besluit hierover is nog niet genomen). Indien dit is gerealiseerd (gezien besluitvormings- en uitvoeringstraject (2020-2025) zeker niet voor 2025), dan is het logisch dat bij zeer extreme omstandigheden allereerst gekozen wordt voor calamiteitenberging in Groot Mijdrecht Noord boven calamiteitenberging in De Ronde Hoep.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk, waterschappen en gemeenten

- Plegen een forse inspanning om een professionele crisisbeheersing bij overstromingen mogelijk te maken. De TMO heeft hiervoor goede aanzetten gegeven en de uitdaging is om dit verder uit te bouwen, mede op basis van de evaluaties van de oefenweek van november 2008 en vervolgoefeningen in de planperiode.

Waterschappen

- Stellen binnen een veiligheidregio samen met de gemeenten een veiligheidsplan op.
- Zorgen voor actuele calamiteitenplannen.

Gemeenten

- Stellen een rampenbestrijdingsplan 'overstroming' op. Hierin zullen ook draaiboeken voor evacuaties zijn opgenomen.

5. Benutten en Beleven

Ons landschap is het resultaat van menselijke handelen dat alles te maken heeft met het water. Al toen de eerste Noord-Hollanders zich hier circa 200.000 jaar geleden vestigden was water de basis voor menselijk bestaan (visserij, vruchtbaar land, drinkwater, scheepvaart). Maar dat water was vaak ook een bedreiging. In de loop der eeuwen werd men steeds innovatiever bij het zoeken naar manieren om met die dreiging om te gaan. Dat leverde tastbare resultaten als terpen, dijken, molens, droogmakerijen, het boezemwatersysteem, kanalen en vaarten.

Veel van onze natuurgebieden zijn sterk afhankelijk van het water: het Veenweidegebied, IJmeer/Markermeer, de Oostelijke Vechtplassen en de duingebieden langs de kust. Het garanderen van het gebruik en het beleven van het water in Noord-Holland is van provinciaal belang. Wij zorgen samen met waterschappen, gemeenten en Rijkswaterstaat dat water in balans en verantwoord benut en beleefd wordt door mens, natuur en bedrijvigheid. Wij versterken het watersysteem en de beleving van het water door deze te combineren met natuurontwikkeling, recreatie en/of cultuurhistorie.

Drukke op het water

Het wordt steeds drukker op het Noord-Hollandse water. Recreatie, beroepsvaart, waterecologie en natuur vragen ieder voor zich meer ruimte. We willen de binnenvaart gelegenheid geven een volwaardig alternatief te zijn voor goederentransport over de weg. We zijn de grootste watersportprovincie in Nederland en willen dit versterken. De Kaderrichtlijn Water vereist dat de ecologische kwaliteit van water toeneemt en voor de (natte) Natura 2000-gebieden zullen de instandhoudingsdoelen gerealiseerd moeten worden.

Vóór 2012 heroverwogen we samen met belanghebbenden alle functies van het oppervlaktewater. In dit plan hebben we de zwemwaterlocaties en vaarroutes apart op een kaart gezet. Tezamen vormen deze de functiekaart. We verkennen of in onze wateren beroepsvaart, recreatie (motorisch, niet-motorisch, groot en klein), natuur en cultuur elkaar negatief beïnvloeden. Dit uit zich voor 2012 in nieuwe kaarten.

5.1 Zoetwatervoorziening

Analyse

Door klimaatverandering kunnen we vaker te maken krijgen met droge zomers (weinig neerslag, meer verdamping) en zoetwatertekort. Klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling kunnen daarnaast ook de gevolgen van verzilting door brakke kwel versterken. Daardoor komt de toekomstige beschikbaarheid van zoet water verder onder druk te staan. Bij lage grondwaterstanden neemt de

kweldruk toe. Het zoute water neemt als het ware de plaats in van het zoete water.

Klimaatverandering zorgt daarmee voor een toename van de interne verzilting in het landelijk gebied. Watertekort is zowel een kwantiteitsprobleem (onvoldoende water voor alle functies) als een kwaliteitsprobleem (water heeft niet de juiste kwaliteit voor de functies). Een gebrek aan zoet water heeft nadelige gevolgen voor de landbouw (verzilting) en de natuur (minder schoon, gebiedsvreemd water). Het water van het IJsselmeer kan in de toekomst vaker nodig zijn voor onder andere de voorziening van hoogwaardige teelten in het gebied van Rijnland (boomteelt), terwijl het juist minder beschikbaar is.

Watertekort is al snel een landelijk probleem. In dat geval wordt volgens vaste criteria opgeschaald, afhankelijk van ernst en omvang. Bij een extreme situatie treedt landelijk de verdringingsreeks in werking. De verdringingsreeks is de verdeling van water in tijden van tekorten volgens een vooraf vastgestelde prioritering. Eerst wordt voorkomen dat de stabiliteit van waterkeringen gevaar loopt, veengebieden inklinken of er schade aan funderingen van gebouwen en onomkeerbare schade aan natuur optreedt. Daarna wordt ervoor gezorgd dat de drinkwatervoorziening en koelwatervoorziening voor elektriciteitscentrales geen gevaar loopt. Wij hebben voor de regio Amstelland de overige functies geprioriteerd om de maatschappelijke en economische schade te beperken en dit verankerd in de Waterverordening voor Amstel, Gooi en Vecht. Voor het gebied van Hollands Noorderkwartier moet de regionale uitwerking nog in de Waterverordening worden opgenomen. In het gebied van Rijnland zijn de overige functies niet apart te voorzien van water en zal geen regionale uitwerking plaatsvinden.

De landelijke droogtestudie is geactualiseerd aan de hand van de KNMI-klimaatscenario's. Daaruit blijkt dat de schade bij verschillende scenario's kan afnemen, maar ook aanzienlijk kan toenemen. De eerste conclusies geven aan dat maatregelen voor zoetwatervoorziening op zichzelf niet kosteneffectief zijn. Daarom moeten deze zo mogelijk worden gekoppeld aan gebiedsontwikkeling (zoals in de Haarlemmermeer) en aan gebiedsmaatregelen die waterbeheerders nemen voor de Europese Kaderrichtlijn Water. Ook moet bijvoorbeeld de landbouw worden gewezen op het feit dat het benodigde water niet altijd kan worden geleverd en dat er een eigen risico voor de ondernemer bestaat.

De oplossing ligt volgens ons op vier sporen:

- Het IJsselmeer moet als zoetwaterbekken behouden blijven en ook in droge tijden voldoende zoet water aanvoeren (onder andere voor drinkwater).
- Om hoogwaardige teelten in Zuid-Holland van het benodigde zoet water te voorzien is een afweging van belangen en kosten en baten nodig. De omkering van de Amstel is alleen een optie bij calamiteiten. Voor de verzilting van het inlaatpunt Gouda volgt Noord-Holland de landelijke discussie.
- Wij brengen met de waterbeheerders via functiefaciliteringskaarten de zoetwaterbehoefte in kaart.
- Wij willen dat de vraag naar zoet water afneemt door te stimuleren dat de landbouw en het bedrijfsleven zelfvoorzienend worden in hun watervoorziening.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Het watersysteem blijft op orde, het IJsselmeer blijft beschikbaar als zoetwaterbekken.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij zorgen er samen met onze partners voor dat het watersysteem in 2015 op orde is. Dit betekent dat de watersystemen zo worden ontworpen dat watertekort waar mogelijk niet verergert. Tegelijkertijd spannen we ons zo veel mogelijk in het watersysteem minder kwetsbaar te maken voor watertekorten.
- Wij zorgen dat met het project Westflank Haarlemmermeer in 2012 een seizoensberging van 2 miljoen m³ in de Haarlemmermeer is gerealiseerd.
- Wij zorgen dat de wateropgave niet toeneemt door ruimtelijke ontwikkelingen. Dat doen we door samen met de waterschappen uiterlijk voor 2012 functiefaciliteringskaarten op te stellen.
- Wij hebben indien gewenst vastgesteld welke functies prioriteit krijgen voor wateraanvoer in regionale verdringingsreeksen en deze functies verankerd in de provinciale Waterverordening. In 2015 wordt de maatschappelijke en economische schade als gevolg van watertekorten beperkt door een verantwoorde verdeling van het beschikbare zoet water. Bij de prioritering mogen geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden optreden.
- Wij hebben samen met de waterschappen de watertekortopgave en eventueel bijbehorende maatregelen bepaald. Voor de periode tot 2015 gaan we daarbij uit van het gematigde KNMI'06 scenario (G), en voor de periode na 2015 van de bandbreedte tussen scenario's G en G+ (conform Nationaal Bestuursakkoord Water actueel).
- Wij stimuleren de landbouw en het bedrijfsleven om meer zelfvoorzienend te worden in hun waterbehoefte.
- Wij doen in samenhang met regionale partners en het Rijk onderzoek naar de zoetwaterbehoefte, duurzame zoetwatervoorziening en de verandering in de toekomstige zoetwatervraag door klimaatverandering.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Zorgt dat het water van het IJsselmeer beschikbaar blijft als zoetwatervoorraadvoorziening voor Noord-Holland.
- Heeft de regie bij landelijk watertekort.
- Start een landelijke verkenning zoetwatervoorziening op in het kader van het Deltaprogramma en in samenspraak met de regio's.

Rijkswaterstaat

- Verdeelt het water uit het hoofdwatersysteem.

Rijkswaterstaat en waterschappen

- Informeren de watergebruikers aan de hand van de verdringingsreeks, de werkwijzer watertekort en de droogtestudies over mogelijk jaarlijks optredende watertekorten, zodat de watergebruiker hierop kan anticiperen.

Waterschappen

- Helpen mee bij het opstellen van de functiefaciliteringskaarten van Noord-Holland.
- Bepalen zo nodig maatregelen, geven aan waar welke functies kunnen en waar niet, en verdelen het water in het beheergebied. Zo nodig passen de waterbeheerders de keur aan om beregeningsverboden mogelijk te maken.

Gemeenten

- Houden in hun bestemmingsplannen rekening met maatregelen die voortvloeien uit het oplossen van de watertekortopgave en passen deze bestemmingsplannen aan als dat nodig is.

5.2. Drinkwater

Analyse

In Noord-Holland wordt drinkwater gemaakt uit grondwater (duinen en het Gooi, zie bijlage 9 kaart *Grondwaterbeschermingsgebieden*) en uit oppervlaktewater. Bij het beheer van grond- of oppervlaktewater is het belangrijk dat deze bronnen kunnen worden benut voor drinkwatervoorziening. Dit mag echter geen negatieve gevolgen hebben voor de omgeving.

Voor de duinen willen we de winning van natuurlijk duinwater minimaliseren om verdroging te bestrijden. Verder willen we dat infiltratie en terugwinning goed worden ingepast in het duinecosysteem. In de Amsterdamse Waterleidingduinen en in het Noord-Hollands Duinreservaat wordt de waterwinning in fases geoptimaliseerd.

Voor de winningen in het Gooi hebben we samen met de drinkwaterwaterbedrijven onderzoek gedaan. Daarbij is het volgende geconcludeerd:

- Huizen en Laarderhoogt: deze winningen hebben een relatief klein effect op natuurwaarden. De risico's van verontreiniging zijn beperkt. Een blijvende bescherming en mogelijk uitbreiding van deze winningen ligt voor de hand.
- Laren: de winning heeft een relatief gering effect op de omgeving, maar de winning wordt bedreigd door een relatief groot aantal bodemverontreinigingen. Sanering en beheersing van deze verontreinigingen ligt voor de hand.
- Loosdrecht: de effecten op de omgeving van deze winning zijn in verhouding groter omdat de winning zich aan de rand van het natuurgebied de Ster bevindt. De exacte risico's van bodemverontreiniging zijn nog onduidelijk. Aanbevolen wordt om nader onderzoek te doen naar beide aspecten.

Bij het beheer van het oppervlaktewater hebben we slechts een beperkte verantwoordelijkheid. We beschermen de Loenderveense plas via de Provinciale Milieuverordening. Het Rijk beschermt de andere oppervlaktewateren die als innamepunt voor de bereiding van drinkwater worden gebruikt. Dit zijn het IJsselmeer (innamepunten Andijk en WRK III) en het Amsterdam-Rijnkanaal (innamepunt Nieuwegein ten behoeve van infiltratie in de duinen). Van het Rijk verwachten we ook dat zij de drinkwaterbescherming voor het Markermeer handhaaft.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Bronnen zijn goed beschermd en verontreinigingen zijn gesaneerd of worden beheerst. Daardoor is de zuiveringsinspanning afgenomen.
- Drinkwaterwinningen hebben geen negatief effect op de omgeving.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij wijzigen in fases de vergunningen voor de Amsterdamse Waterleidingduinen en het Noord-Hollands Duinreservaat.
- Wij stellen een gebiedsplan op voor grondwaterwinningen in het Gooi om verontreinigingen te saneren en/of te beheersen, als onderdeel van het Masterplan het Gooi.
- We beschermen de kwaliteit van het oppervlaktewater in de Loenderveense plas en de Waterleiding plas via de PMV als zijnde grondwaterbeschermingsgebieden. Dit omdat het water in deze plassen voor een groot deel bestaat uit kwelwater (grondwater) afkomstig uit de Bethunepolder (gelegen in de provincie Utrecht)
- Wij doen onderzoek naar verontreiniging en verdroging rond de grondwaterwinning bij Loosdrecht, eventueel gevolgd door een wijziging van de vergunning.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Beschermt IJsselmeer, Markermeer en Amsterdam-Rijnkanaal.
- Zorgt voor voldoende beschikbaarheid.

Gemeenten

- Handhaven de Provinciale Milieuverordening.
- Werken mee aan de uitvoering van Masterplan het Gooi.

Drinkwaterbedrijven

- Voeren onderzoek uit en optimaliseren hun waterwinningen.

5.3 Energie (warmte-koude opslag)

Analyse

Warmte-koudeopslag (WKO) wordt in Nederland steeds meer gebruikt voor klimaatbeheersing. De Minister van VROM stelt een landelijke Taskforce Water-koude opslag in om het beleid op dit gebied verder vorm te geven en verantwoorde toepassing te bevorderen. De bodem in Noord-Holland is op de meeste plaatsen geschikt voor het toepassen van warmte-koude opslag (zie bijlage 9 kaart *Warmte koude opslag*). In de zomer wordt koud grondwater opgepompt en gebruikt voor koeling van gebouwen. Het opgewarmde water wordt teruggebracht in de bodem en in de winter weer gebruikt voor verwarming van de gebouwen. Deze techniek vermindert het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee de CO₂-uitstoot.

Dergelijke open systemen zijn in de regel vergunningplichtig in het kader van de Waterwet. In het Waterplan komen voorwaarden waaraan deze systemen moeten voldoen en waar ze geplaatst mogen worden (zie verderop in de tekst).

Gesloten systemen (warmtewisselaars in de bodem) zijn niet vergunningplichtig. Er kleven echter wel bezwaren aan gesloten systemen:

- Ze kunnen negatieve effecten hebben op bestaande en te plaatsen open systemen waarvoor wel een vergunningplicht geldt.
- In gebieden met meerdere systemen naast elkaar wordt de potentie van de ondergrond om energie op te slaan verre van optimaal gebruikt, omdat de locaties van de systemen niet op elkaar afgestemd zijn.
- Gesloten systemen worden doorgaans geleverd zonder onderhoud. Na verloop van jaren groeit het risico van verontreiniging van de ondergrond en het grondwater ('de olietanks van de toekomst').

Doelen voor de lange termijn (2040)

- De ondergrond wordt qua WKO optimaal gebruikt zodat door WKO-systemen een maximale bijdrage aan de reductie van CO₂ wordt bereikt..
- WKO-systemen leiden niet tot (thermische en chemische) verontreiniging van de ondergrond.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij regelen het grondwatergebruik via de vergunningverlening.
- Wij laten raamplannen opstellen in complexe situaties waarbij meerdere initiatiefnemers grondwater willen gebruiken. In deze plannen staat waar warme en waar koude grondwaterbronnen mogen worden geplaatst, zodat voorkomen wordt dat deze elkaar negatief beïnvloeden. Deze masterplannen dienen als onderbouwing van vergunningaanvragen en als toetsingscriterium bij het verlenen van de vergunningen. Masterplannen zullen door de provincie worden vastgesteld, waardoor ze bindend zijn voor vergunningaanvragen. Medio 2008 zijn op drie locaties masterplannen opgesteld.

- Wij staan in principe geen Warmte-koudesystemen toe in waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden I (de 25-jaars zone) (zie bijlage 9 kaart *Grondwaterbeschermingsgebieden*). In Grondwaterbeschermingsgebied II (tussen de 25 jaar en 100 jaar zone) zal WKO onder voorwaarden worden toegestaan.
- Wij organiseren workshops om het kennisniveau bij gemeenten (beleid, techniek) op peil te brengen.
- Wij stimuleren gemeenten om de betekenis van de ondergrond voor bovengronds functiegebruik op te nemen in gemeentelijke bestemmingsplannen.
- Wij maken kaarten waarop is aangegeven in welke gebieden de ondergrond geschikt is voor WKO (zie bijlage 9 kaart *Warmte-koude opslag*). Deze kaarten maken onderdeel uit van een web-applicatie die via internet beschikbaar wordt gesteld.
- Wij participeren in landelijk onderzoek naar de vraag of Warmte-koude opslagsystemen kunnen bijdragen aan de beheersing en sanering van grondwaterverontreinigingen. In dit onderzoek wordt ook nagegaan wat de effecten zijn van opslag van water met middel-hoge (tot 50 °C) en met hoge (90°C) temperaturen. Wij verlenen medewerking aan enkele pilot WKO-systemen ter ondersteuning van dit onderzoek.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Stelt algemene regels op voor de inrichting van warmte-koudesystemen, zodat verontreiniging van de ondergrond wordt voorkomen.
- Stelt een landelijke taskforce Warmte-koude opslag in.

Gemeenten

- Stimuleren het toepassen van warmte-koudesystemen bij bouwplannen.
- Stellen de plannen voor de verdeling van de ondergrond voor de verschillende functies vast (ondergrondse bestemmingsplannen).

5.4 Beroepsscheepvaart

Analyse

Het provinciaal beleid voor de binnenvaart is vastgelegd in het Provinciaal Verkeer en Vervoersplan, de Netwerkstrategie Vaarwegen en Binnenhavens Noord-Holland en het Programma Water als Economische Drager 2008-2011. Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van dit beleid.

Noord-Holland heeft een uitgebreid netwerk van vaarwegen (zie bijlage 9 kaart *Vaarroutes (BRTN)*) en is wat betreft binnenvaartoverslag de tweede provincie van Nederland. Er valt nog (milieu-)winst te boeken, maar qua uitstoot en brandstofverbruik per ton vervoerd gewicht is de binnenvaart een milieuvriendelijke vervoerswijze. De sector kan bijdragen aan een vermindering van de verkeersdruk

op de weg en heeft uitstekende perspectieven op een verdere ontwikkeling. Daarom gaan we de binnenvaart verder stimuleren, vanuit het oogpunt van bereikbaarheid, economie en duurzaamheid.

Een analyse van de huidige en verwachte ontwikkelingen in de binnenvaart in Noord-Holland leert dat het vervoer per binnenvaart hier in de afgelopen tien jaar sneller is toegenomen dan in andere provincies, en gemeten in vervoerprestatie ook ten opzichte van het wegvervoer. Het zwaartepunt van de Noord-Hollandse beroepsvaart ligt nu en straks in het Noordzeekanaalgebied (inclusief de Amsterdamse haven). Vooral het containertransport zal daar sterk doorgroeien. Het is zaak dat hier voldoende overslagmogelijkheden zijn, dat de bereikbaarheid over weg en water is geregeld en dat er voldoende ruimte is en blijft voor havenactiviteiten. In het Noordzeekanaalgebied zijn plannen voor nieuwbouw en uitbreiding van containerterminals, herstructurering en revitalisering van haventerreinen, uitbreiding van ligplaatsen en realisatie van walstroom.

Ook elders in de provincie ontwikkelen overheden en bedrijven plannen die een toename van het binnenvaartvervoer betekenen. In de 'corridor' Texel-Den Helder-Noordhollandsch Kanaal-Zaan bestaan plannen om het vervoer van huisvuil, containers, off shore-producten en bouwgrondstoffen en -materialen te vergroten. In West-Friesland worden initiatieven ontplooid om wegtrailers aan boord van een schip te laden en te lossen, en om de overslagfaciliteiten uit te breiden. Bij Hoorn en Enkhuizen zijn er experimenten met containertransport over belangrijke scheepvaartroutes langs de IJmeer-, Markermeer- en IJsselmeerkust.

In de Haarlemmermeer zijn betrokken partijen van plan om een containerterminal aan de Ringvaart-Oost te realiseren, in samenhang met de grootschalige ontwikkeling rond Schiphol (ACT).

Belangrijk is dat de '(slag)aders' van het vaarwegennet zodanig worden beheerd en onderhouden dat de bevaarbaarheid, snelheid, betrouwbaarheid en veiligheid goed zijn (zie bijlage 9 kaart Basisnet vaarwegen goederenvervoer). Dat geldt dus voor het Noordzeekanaal, de Zaan en het Noordhollandsch Kanaal, en de Ringvaart Haarlemmermeer. Concreet denken we aan het beheer van oevers, bruggen en sluisen, het baggerprogramma en het vervangingsprogramma kunstwerken. In het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) gaan we onderzoeken of en hoe de stimulering van de binnenvaart de waterkwaliteit beïnvloedt. Het is de verantwoordelijkheid van de sector beroepsscheepvaart om de emissies naar het water te minimaliseren. Indien noodzakelijk moeten er compenserende maatregelen worden genomen (zie hoofdstuk 6.4 *Vismigratie*, hoofdstuk 6.5 *Oeverbeheer provinciale vaarwegen*, hoofdstuk 6.6 *Waterbodems*).

De inwerkingtreding van de Waterwet heeft nog niet direct geleid tot inhoudelijke wijzigingen voor het vaarwegbeheer, maar we gaan aan de slag met het heroverwegen van de taakverdeling. Die gaan we op een logische manier vormgeven. Bij de vaarwegen zijn drie hoofdfuncties/taken te onderscheiden:

- Goederenvervoer: beheer vaarwegen voor binnenvaart
- Recreatie: beheer vaarwegen voor recreatievaart
- Watersysteem: beheer waterkwantiteit en kwaliteit

De waterschappen en het Rijk zijn in het beheer van vaarwegen verantwoordelijk voor het watersysteem (kwaliteit en kwantiteit). Het Rijk, de provincie en de gemeenten zijn in het beheer van vaarwegen verantwoordelijk voor goederenvervoer en recreatie. Op dit moment verrichten onze waterschappen ook bepaalde beheertaken in het kader van goederenvervoer (bijvoorbeeld baggeren) en recreatie (bijvoorbeeld brugbediening). Daarnaast verricht de provincie ook bepaalde (bagger)werkzaamheden voor het watersysteem. De provincie pleegt namelijk ook onderhoud in wateren waar zij het vaarwegbeheer heeft dat ten goede komt aan het watersysteembeheer. De taakverdeling verschilt nu per waterschap. Ons gaat het erom de functies van de vaarwegen voor goederenvervoer en recreatie te borgen met een efficiënte inzet van middelen. Het overleg en de onderhandelingen met de Noord-Hollandse waterschappen en gemeenten zijn gestart in 2008. Daaruit moet blijken hoe de overdracht wordt geregeld. Besluiten hierover volgen in de komende jaren.

Doelen voor de lange termijn (2040)

We willen dat de binnenvaart een alternatief biedt voor het goederentransport over de weg. Dit willen we op de volgende manieren stimuleren:

- De bereikbaarheid: gericht op de bereikbaarheid verbeteren van vaarroutes en binnenhavens die potentie hebben voor vergroting van het vervoer over water.
- Ruimte voor binnenvaart en binnenhavens: stimuleren (binnen)havengebonden bedrijvigheid door behoud van natte bedrijventerreinen en zoeken naar ruimte voor nieuwe kansrijke natte activiteiten.
- Beheer en onderhoud: voor een bevaarbaar, betrouwbaar en veilig vaarwegennet.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Via de netwerkstrategie Vaarwegen en Binnenhavens:

- Wij maken in samenspraak met gemeenten, havenbeheerders, bedrijfsleven en intermediaire organisaties, regionaal samenhangend beleid en fungeren als kanaal voor subsidieaanvragen aan V&W.
- Wij zorgen voor beheer, onderhoud en verbetering van de provinciale vaarwegen en van de regionale bereikbaarheid, conform de afspraken gemaakt over het vaarwegbeheer en watersysteembeheer in 2009.
- Wij stimuleren, leggen verbindingen en steunen eventueel financieel gemeenten en havenbedrijven die herstructurering van bestaande en ontwikkeling van nieuwe haventerreinen initiëren.
- Wij faciliteren de ontwikkeling van binnenvaartschepen met minimale emissie van milieuvreemde stoffen naar het water.

Via het Programma Water als Economische Drager 2008 -2011:

- Wij stimuleren dat het Noord-Hollandse vaarwater economisch optimaal wordt benut. We investeren in fysieke projecten op het terrein van watergebonden bedrijventerreinen en waterrecreatie (zie hoofdstuk 5.8 *Toerisme en recreatie*). Belangrijke doelstellingen daarbij zijn de

groei van de werkgelegenheid, de groei van overslagcapaciteit en de duurzaamheid die de projecten met zich meebrengen. Ook kent het programma een budget voor (haalbaarheids-) onderzoeken naar nieuwe concepten voor de binnenvaart.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijkswaterstaat

- Beheren en onderhouden de Noord-Hollandse (slag)aders, die onder hun verantwoordelijkheid vallen (bv. Noordzeekanaal).

Waterschappen

- Beheren en onderhouden de Noord-Hollandse (slag)aders, die onder hun verantwoordelijkheid vallen, conform de afspraken gemaakt over het vaarwegbeheer en watersysteembeheer in 2009.

Gemeenten

- Behouden en beheren bestaande haven- en kaderterreinen, die onder hun verantwoordelijkheid vallen.
- Nemen in samenwerking met het bedrijfsleven het voortouw bij de herstructurering van bestaande en ontwikkeling van nieuwe haven- en kadeterreinen, evenals bij de verbetering van de lokale bereikbaarheid daarvan.

Bedrijven en havenbeheerders

- Nemen samen het voortouw bij de herstructurering van bestaande en ontwikkeling van nieuwe haven- en kadeterreinen, evenals bij de verbetering van de lokale bereikbaarheid daarvan.
- Dragen zorg voor verbetering van de lokale bereikbaarheid.

Beroepsscheepvaart

- Heeft de verantwoordelijkheid om emissies naar het water te minimaliseren.

5.5 Landbouw

Analyse

Het huidige landbouw en visserij beleid van de provincie staat in de Agenda Landbouw en Visserij 2008-2011. De Landbouw en Visserij agenda geeft in hoofdlijnen aan wat we als provincie de komende vier jaar gaan doen om de economische groei te behouden én te versterken.

Noord-Holland loopt voorop bij de bollenteelt, zaadteelt, diverse tuinbouwsectoren, nieuwe ontwikkelingen in de glastuinbouw en de agribusiness. Maar ook in de biologische landbouw en verbrede landbouw heeft Noord-Holland een koppositie. De landbouw is en blijft een belangrijke pijler

onder de Noord-Hollandse economie. De provincie wil deze sector graag behouden en daar waar mogelijk krachtiger maken.

Terwijl het aantal bedrijven over de hele breedte afneemt, zien we dat in veel sectoren, behalve de glastuinbouw, het totaal areaal gelijk blijft of licht afneemt. Anderzijds neemt de productie per hectare en schaal juist toe. In enkele gevallen vlakt deze af door milieumaatregelen. Deze ontwikkelingen worden versterkt door de effecten van klimaatverandering (langere droge periodes afgewisseld met piekbuien) en zorgen voor een grotere behoefte aan voldoende zoet water van goede kwaliteit. Ook stijgt de behoefte om te innoveren en te investeren in kennis en precisietechnologie voor een optimaal waterbeheer. Zo kunnen teeltrisico's binnen de kaders voor duurzame productie worden vermeden.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Landbouwbeleid dat gebruik maakt van de kracht van water en de wateropgaven uitvoert.
- De agrarische sector levert actief een belangrijke bijdrage aan de waterkwaliteit en het waterbeheer. De regelingen vloeien voort uit het Europese landbouwbeleid dat deze ruimte biedt.
- De landbouw neemt haar verantwoordelijkheid in de wateropgave en is zelfvoorzienend in water:
 - Wateropvang ook tijdens piekbuien in verband met klimaatverandering.
 - Recirculatie en waterzuivering.
 - De resterende emissie van bestrijdingsmiddelen en nutriënten is vrijwel nihil, er zijn voorzieningen in geval van calamiteiten. De emissie leidt niet tot overschrijding van normen of aantasting van de ecologische kwaliteit.
- Aquacultuur is een duurzame sector in Noord-Holland. Het gaat vooral om gesloten recirculatiesystemen. Verder gaat het om extensieve systemen in open wateren, waar mogelijk in combinatie met herstel van biotoop van bedreigde vissoorten en biologische waterzuivering, en zoute en zilte gewassen op land als nicheteelten. Algenteelt draagt bij aan de productie van biobrandstoffen en wordt op de Noordzee gecombineerd met maatregelen voor demping van golven.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Via de Agenda Landbouw en Visserij:

- Wij ontwikkelen in samenspraak met belanghebbenden een landbouwhoofdstructuur waarbinnen het perspectief voor duurzame landbouw is vastgelegd. In de Structuurvisie staat de landbouwhoofdstructuur en geven we aan waar ruimte is voor nieuwe permanente bollenteelt en glastuinbouw.
- Wij stellen als voorwaarde bij uitbreiding van de bollenteelt en glastuinbouw dat dit plaatsvindt via projectmatige ontwikkeling waarbij de wateropgave is geïntegreerd.
- Wij stimuleren voorbeeldprojecten waar de wateropgave is meegenomen, zoals glastuinbouwgebieden Agriport A7 (emissieloze kas), Grootslag (gezamenlijk watervoorziening en zuivering en naar 0-emissie en zelfvoorzienendheid van water), PrimAviera (Aalsmeer) en bloembollenprojecten, zoals Hollands Bloementuin (Anna Paulowna), Bollemeer (Wieringermeer) en het wateraanvoersysteem Tijdverdrijfslaan (Egmond Binnen). Deze experimenten moeten

leiden tot nieuwe maatregelen en oplossingen voor een duurzame landbouw in de landbouwontwikkelingsgebieden (glas en bollen) en de landbouwhoofdstructuur.

- Wij stimuleren nichemarkten door in te spelen op de grote vraag naar vis en bio-olie uit algen. Aquacultuur is divers: het gaat om het kweken van vis, schaal- en schelpdieren, de productie van algen en wieren, wormen en van zoute of zilte gewassen. Het varieert van gesloten systemen op het land tot grootschalige initiatieven op de Noordzee, zoals algenteelt. Samen met het Rijk stimuleren we onder meer via WUR/Imares en het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord de samenwerking op het gebied van marktonderzoek en investeringen in aquacultuur. Wij willen in 2011 tenminste twee vernieuwende aquacultuurprojecten ontwikkelen. Duurzame productie staat centraal.

Via het Waterplan:

- Brengen wij samen met de waterschappen (en in overleg met belanghebbenden) de zoetwaterbehoefte van de landbouw in kaart (functiefaciliteringskaarten).
- Via de Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland stimuleren wij dat kleinschalige (MKB) bedrijven en landbouw minder afhankelijk worden van het watersysteem door zelfvoorzienend te worden in hun watervoorziening.
- In de periode 2010-2015 voeren we de onderzoeksagenda KRW-bloembollen uit. Dat doen we samen met de hoogheemraadschappen Hollands Noorderkwartier en Rijnland en de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB). De resultaten moeten leiden tot nieuwe (KRW-)maatregelen en oplossingen voor een duurzame landbouw in de landbouwontwikkelingsgebieden (glas en bollen) en de landbouwhoofdstructuur (zie bijlage 12).

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Europa

- Vraagt om ruimte in beleidskaders en regelgeving voor maatwerk en efficiënte uitvoering van het waterbeleid.
- Ondersteunt samenwerking met andere lidstaten, via het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling en het Europees Visserijfonds.

Rijk

- Past de regelgeving aan om onderscheid te kunnen maken in het faciliteren van de landbouwfunctie naast glastuinbouw en permanente bloembolteelt, ook veehouderij, akkerbouw en vollegrondsgroenten.
- Ondersteunt het beleid financieel.
- Lobbiet naar Europa en zorgt voor een goede implementatie van Europese regelgeving, samen met provincies en waterschappen.
- Start met een Verkenning Zoetwatervoorziening (2009), waaraan de functiefaciliteringskaarten de benodigde relevante informatie toeleveren over de facilitering van verschillende landbouwfuncties.

Waterschappen

- Werken mee aan de functiefaciliteringskaarten.
- Denken mee over instrumentarium.

Gemeenten

- Specificeren bestemmingsplannen naar landbouwtype.
- Implementeren projectlocatiebeleid voor bollen en glas.

Maatschappelijke en sectororganisaties, individuele bedrijven

- Denken mee en nemen initiatief.

5.6 Bedrijfsleven en kennisinstellingen

Analyse

Het huidige economische beleid van de provincie staat in de Economische Agenda 2008-2011. De economische agenda geeft in hoofdlijnen aan wat we als provincie de komende vier jaar gaan doen om de economische groei te behouden én te versterken.

Noord-Holland bestaat economisch gezien uit twee delen: Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid. *Noord-Holland Noord* beschikt over veel kennis in de vorm van kennisinstellingen zoals Energie Onderzoekcentrum Nederland (ECN), het Institute for Marine Resources & Ecosystem Studies (Imares), het Koninklijk Instituut voor de Marine en het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ). Om de kansen in deze regio optimaal te benutten hebben we samen met 25 van de 26 gemeenten in Noord-Holland Noord en de Kamers van Koophandel Noordwest Holland per 1 januari 2007 het Ontwikkelingsbedrijf NHN opgericht. NHN zal als spin in het web moeten zorgen voor een goede regionale samenwerking, die leidt tot versterking van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Zo voert NHN een actief acquisitiebeleid, met name op de strategisch aangemerkte clusters als offshore/wind, het zaadveredelingscluster in West-Friesland en het milieutechnologisch cluster, dat bestaat uit een aantal kennisinstellingen en bedrijven als ECN, Grontmij, HVC, Imares, Teamwork Technology en GPGroot.

Het overgrote deel van de Noord-Hollandse werkgelegenheid (zo'n 80%) bevindt zich in *Noord-Holland Zuid*, grotendeels in en rond Amsterdam. Noord-Holland Zuid heeft een sterke positie in de financiële en zakelijke dienstverlening. Prominent aanwezig in dit deel van de provincie zijn bovendien de mainport Schiphol, het Noordzeekanaalgebied, de industriële clusters bij IJmond en de Zaanstreek en het sierteeltcomplex. Dat zijn de motoren van de economie. Voor Noord-Holland Zuid is het versterken van de internationale concurrentiepositie de economische opgave.

Al met al heeft de provincie Noord-Holland dus veel watergerelateerde bedrijvigheid en kennisinstututen: de offshore, de Koninklijke Marine, de havens, de visserijsector, de watersportsector, de zeevaart en de binnenvaart, de scheepsbouw, de maritieme toeleveringsindustrie en dienstverlening, de waterbouwsector, NIOZ, Imares en Ecomare et cetera.

Voor de economische kant van water is het programma Water als Economische Drager 2008-2011 opgesteld. Met het programma streven we naar het optimaal economisch benutten van het Noord-Hollandse vaarwater. Binnen dit programma, dat loopt van 2008 tot en met 2011, investeren we in fysieke projecten op het terrein van watergebonden bedrijventerreinen (zie hoofdstuk 5.4 *Beroepsscheepvaart*) en waterrecreatie (zie hoofdstuk 5.8 *Toerisme en Recreatie*).

Verder heeft de provincie Noord-Holland de regeling 'Herstructurering en Innovatief Ruimtegebruik op Bedrijventerreinen' (HIRB). Ter verbetering van de concurrentiepositie van onze provincie zal de kwaliteit van bestaande en nieuwe werklocaties moeten worden verbeterd. Van de bedrijventerreinen is 32% verouderd, wat gehele of gedeeltelijke herstructurering noodzakelijk maakt.

Een centrale plek in deze regeling hebben duurzaamheid, herstructurering en zorgvuldig ruimtegebruik. Duurzaamheid in de breedste zin van het woord. Bedrijventerreinen dienen na herstructurering hun kwaliteit te behouden, er dient gebruik te worden gemaakt van duurzame energie en er wordt duurzaam parkmanagement toegepast. Ook de wateropgave valt hieronder: veiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit en de rol van water als ruimtelijke kwaliteit.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Wij stimuleren bedrijven zelfvoorzienend te zijn in hun watervoorziening.
- Wij stimuleren bedrijven(terreinen) hun emissies naar het water te minimaliseren en zich voor te bereiden op de veranderende wateromstandigheden door klimaatverandering.
- Wij zoeken naar mogelijke uitbreiding van het programma Water als Economische Drager.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Wij stimuleren via het aandragen van 'best practices' (zoals waterplan Schiphol) en de Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland dat kleinschalige (MKB) bedrijven en landbouw minder afhankelijk worden van het watersysteem door zelfvoorzienend te worden in hun watervoorziening. Wij doen vanuit het Waterplan onderstaande aanbevelingen om de economische benutting van water te versterken in de periode 2012-2015 via de Economische Agenda:

- Te onderzoeken of het mogelijk is om alle watersporten bij de Olympische Spelen in 2028 te faciliteren in Noord-Holland, waarmee we ons op de kaart zouden zetten als watersportregio.
- Te onderzoeken of er draagvlak en marktpotentie is voor het stimuleren van bedrijven en landbouw in Noord-Holland die duurzame watersystemen ontwikkelen (waterveiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, watertekort).
- Te onderzoeken of Noord-Holland samen met de instituten NIOZ, Imares, Ecomare et cetera wil investeren in de wateruniversiteit, die Amsterdam wil opzetten.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Waterschappen

- Denken mee met gemeenten en bedrijven bij de herinrichting en aanleg van bedrijventerreinen, zodat de wateropgave in haar volle breedte wordt meegenomen.
- Handhaven de emissierichtlijnen.

Gemeenten

- Leggen in samenwerking met bedrijven bedrijventerreinen aan en herstructureren rekeninghoudend met de wateropgave.
- Betrekken waterschappen vroegtijdig bij de ontwikkeling en herstructurering van bedrijventerreinen, zodat kan worden ontworpen met water en rekening gehouden wordt met de wateropgave.

Bedrijven

- Experimenteren met het verminderen van de zoetwaterbehoefte uit het grond- en oppervlaktewater en met eigen waterzuivering.
- Beheren en richten bedrijventerreinen in op een ecologisch verantwoorde manier.

5.7 Zwemwater

Analyse

Op 24 maart 2006 is de nieuwe Europese Zwemwaterrichtlijn in werking getreden. Het doel van de richtlijn is het beschermen van de gezondheid van zwemmers in oppervlaktewateren. De nieuwe richtlijn brengt een aantal veranderingen met zich mee ten opzichte van de richtlijn uit 1976. Zo worden er strengere eisen gesteld aan de publieksvoorlichting, moet er bij aanwijzing van zwemplekken publieksparticipatie plaatsvinden en moet onderzoek worden gedaan naar mogelijke vervuiliingsbronnen en –routes op zwemplekken. Bovendien hanteert de nieuwe Zwemwaterrichtlijn andere normen voor verontreinigingen van faecale herkomst. In 2015 moeten alle zwemwateren minimaal voldoen aan de kwaliteitsklasse ‘aanvaardbaar’.

We streven naar gezond en veilig zwemwater. Anno 2009 telt Noord-Holland 119 officiële zwemwaterplekken, waar op warme dagen veel mensen zwemmen (zie bijlage 9 kaart *Zwemwaterplekken*). De officiële zwemplekken zijn toegankelijk en als zodanig herkenbaar. Naast die officiële zwemplekken ontstaan in warme zomers vaak spontaan zwemplaatsen, die niet altijd aan de waterkwaliteitseisen voor zwemwater voldoen. De afgelopen zomers is voor sommige zwemwaterplekken een negatief zwemadvies of een zwemverbod uitgevaardigd. Dat heeft meestal te maken met blauwalgen of faecale verontreinigingen die een risico kunnen vormen voor de volksgezondheid.

In alle klimaatscenario's neemt de temperatuur toe, en daarmee ook de watertemperatuur. Blauwalgen varen daar mogelijk wel bij. Tegelijkertijd zou het recreatieseizoen langer kunnen worden, en zal de vraag naar zwemwater bij warm weer mogelijk toenemen. Daarom is de gezamenlijke ambitie in Noord-Holland dat we zoveel mogelijk zwemwaterplekken willen behouden, met inachtneming van de nieuwe Zwemwaterrichtlijn en tegen maatschappelijk verantwoorde kosten.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Alle zwemwaterplekken in Noord-Holland voldoen aan de dan geldende (internationale) criteria voor zwemwaterkwaliteit, zoals bijvoorbeeld de blauwe vlag.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij inventariseren jaarlijks zwemwaterplekken, regelen hierbij publieksparticipatie (inspraak bij de herziening en de bijwerking van lijst van zwemwateren), en voeren zwemwaterplekken op of af, op basis van het landelijke protocol 'Aanwijzen en Afvoeren'. De waterkwaliteitsbeheerders en locatiebeheerders/gemeenten worden hierbij betrokken. Jaarlijks stellen GS de kaart met zwemwateren in regionale wateren vast en brengen PS hiervan op de hoogte.
- Wij streven ernaar dat in 2015 alle Noord-Hollandse Noordzeestranden voldoen aan de internationale criteria voor de Blauwe Vlag.
- Wij beoordelen de waterkwaliteit en veiligheid van het zwemwater conform de geldende normen. We vaardigen zwemverboden uit of geven een negatief zwemadvies als de waterkwaliteit onvoldoende is. We informeren het publiek hierover. Jaarlijks rapporteren we aan de EU.
- Wij voeren jaarlijks inspectie en veiligheidsonderzoek uit op zwemwaterplekken.
- Wij geven actuele informatie en voorlichting over zwemwater aan de inwoners van de provincie (internet, teletekst, zwemwaterfolder).
- Wij onderzoeken de behoefte aan zwemwaterplekken in de provincie. We bekijken samen met de waterkwaliteitsbeheerders welke tien plekken toegevoegd kunnen worden aan de officiële lijst, zodat het aantal zwemwaterplekken in Noord-Holland in 2011 is uitgebreid tot 129 officiële zwemwaterplekken. In 2015 zal dit aantal 139 zijn. We streven naar nieuwe locaties vooral daar waar de grootste behoefte aan zwemwater is (echter niet in Natura 2000-gebied) zodat alle Noord-Hollanders dicht bij huis zwemwater hebben (op wandel- of fietsafstand). Als zwemwaterplekken worden aangewezen zijn de rollen, taken en kostenverdeling duidelijk.
- Wij organiseren voor waterkwaliteitsbeheerders en locatiebeheerders iedere twee jaar een Noord-Hollandse Zwemwaterdag, gericht op kennisuitwisseling.
- Wij onderzoeken in de planperiode welke mogelijkheden er bestaan om natuur en zwemwater duurzaam met elkaar te verbinden (zwemwaterplekken zijn multifunctioneel). Samen met de waterkwaliteitsbeheerders onderzoeken we methoden om watersystemen veerkrachtiger te laten zijn, met het oog op de zwemwaterkwaliteit en de ecologie, en ook in relatie tot klimaatverandering. Samen met de waterschappen inventariseren we de precieze invloed van mogelijke vervuilingbronnen op de waterkwaliteit. We ontwikkelen kennis over haalbare

inrichtings- en beheermaatregelen die het zelfreinigend vermogen van oppervlaktewatersystemen versterken.

- Wij vragen de waterkwaliteitsbeheerders om realistische en evenredige maatregelen te nemen, opdat zwemwaterplekken waaraan de functie zwemwater is toegekend (zie bijlage 9 kaart *Zwemwaterplekken*) uiterlijk in 2015 voldoen aan de wettelijke kwaliteitsdoelstellingen. Die maatregelen moeten er ook voor zorgen dat het aantal goede en uitstekende zwemwateren stijgt.
- Wij bemiddelen als er conflicten zijn over het nemen van maatregelen of de kosten daarvan.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Voldoet aan de verplichtingen die de nieuwe Europese Zwemwaterrichtlijn oplegt.
- Implementeert de Europese Zwemwaterrichtlijn zoals weergegeven in de landelijke richtlijnen vanuit het LBOW.
- Is verantwoordelijk voor de functietoekenning van rijkswateren zoals weergegeven in het beheerplan voor de rijkswateren (regionale wateren door provincie).
- Is als waterbeheerder verantwoordelijk voor de rijkswateren en dus verantwoordelijk voor het uitvoeren van controles en voor maatregelen bij het zwemwater in rijkswateren of verzoekt een andere partij dat te doen.
- Doet omgevingsonderzoek (zwemwaterprofielen) en rapporteert de resultaten aan ons.

Waterschappen

- Voldoen aan de verplichtingen die de nieuwe Europese Zwemwaterrichtlijn oplegt.
- Nemen realistische en evenredige maatregelen die maken dat het aantal zwemwateren van goede of uitstekende kwaliteit stijgt.
- Voeren zwemwaterkwaliteitscontroles uit, doen omgevingsonderzoek (zwemwaterprofielen) en rapporteren de resultaten aan ons.
- Bepalen maatregelen voor het behouden en verbeteren van de zwemwaterkwaliteit en voeren deze uit, of verzoeken een andere partij dat te doen. De zwemwatermaatregelen worden afgestemd op de maatregelen die op grond van de Kaderrichtlijn Water moeten worden getroffen. Bij de inrichting van zwemwaterplekken/recreatiegebieden wordt actief gekeken naar combinaties met natuur en klimaatmaatregelen als waterberging.
- Implementeren de Europese Zwemwaterrichtlijn zoals weergegeven in de landelijke richtlijnen vanuit het LBOW.
- Lozingen van verontreinigende stoffen op oppervlaktewater waarvan uit het zwemwaterprofiel blijkt dat ze mogelijk zwemwaterkwaliteitsproblemen veroorzaken, worden in principe aangepakt, ook in de vergunningensfeer. Bij bestaande zwemwaterplekken vindt geen lozing door overstorten plaats.

Gemeenten/locatiebeheerder

- Hebben de verantwoordelijkheid voor de inrichting en veiligheid van de zwemplek. Bij de inrichting van zwemwaterplekken/recreatiegebieden wordt actief gekeken naar combinaties met natuur en klimaatmaatregelen als waterberging.
- Onderzoeken dagelijks het doorzicht van het water, en een aantal visuele parameters (schuim, olie en vuil) om de kwaliteit te bewaken, en houden daarover een logboek bij.
- Implementeren de Europese Zwemwaterrichtlijn zoals weergegeven in de landelijke richtlijnen vanuit het LBOW.

5.8 Toerisme en recreatie

Analyse

Noord-Holland is de grootste watersportprovincie van Nederland. We willen deze positie behouden en uitdragen. Vanuit de Agenda Recreatie & Toerisme 2008-2011 investeren we in de monitoring en communicatie specifiek voor watersport, onder andere door bij te houden hoe onze positie als watersportprovincie is. Daarnaast zijn speciale acties ingezet, bijvoorbeeld om te wijzen op de kansen en mogelijkheden voor de riviercruisevaart. In 2008 is ook een onderzoek uitgevoerd naar knelpunten voor de kleine recreatievaart.

De Agenda Recreatie en Toerisme stimuleert recreatie en toerisme vanuit twee thema's die sterk gerelateerd zijn met water. Thema 1 heet 'Recreatie dicht bij huis'. Doel: in tien minuten lopen of fietsen zijn de eigen bewoners in het groen (inspelend op verschillende levensstijlen). Dat kan door:

- Het uitvoeren van een programma voor de inrichting van regionaal groen.
- Het duurzaam beheren van het regionaal groen.
- Het realiseren van regionale recreatieve verbindingen.
- Het onderzoeken van de recreatiebehoeften van specifieke doelgroepen.

Thema 2 luidt 'Waterrijk van zee en meer'. Doel: ontwikkeling van Noord-Holland als toeristische trekpleister op het gebied van de waterrijke cultuur (Noordzeekust, IJsselmeerkust, grachten Amsterdam, Zuiderzeestadjes, Stelling van Amsterdam) en watersport. Dat kan door:

- De promotie van het toeristisch potentieel van de provincie Noord-Holland.
- Het sterker neerzetten van Noord-Holland als watersportprovincie.
- Het verbeteren van de kwaliteit van de kust.
- Het toegankelijk en beleefbaar maken van het waterrijke cultuurlandschap.

Via het Programma Water als Economische Drager investeert de provincie jaarlijks bijna 3 miljoen in fysieke projecten op het terrein van waterrecreatie, passagiersvaart (zee- en riviercruises) en watergebonden bedrijventerreinen (zie voor bedrijventerreinen hoofdstuk 5.4 *Beroepsscheepvaart*). Met deze investeringen worden fysieke voorwaarden gecreëerd die de duurzame waterrecreatie,

riviercruises en motorchartervaart in Noord-Holland stimuleren. Belangrijke doelstellingen zijn groei van werkgelegenheid en groei van de toeristische bestedingen die de projecten met zich meebrengen.

Het waterbeleid en het recreatie- en toerismebeleid versterken elkaar. Het waterbeleid geeft invulling aan het duurzaam beheren en inrichten van regionaal groen door rekening te houden met de klimaatverandering (waterveiligheid, wateroverlast, watertekort) en de chemische en ecologische waterkwaliteit in regionaal groen te verbeteren (Agenda Recreatie en Toerisme).

De aanleg van zwemplekken in oppervlaktewater (zie hoofdstuk 5.7 *Zwemwater*), het onderscheiden van 50 unieke stukjes waternatuur (de waterparels) (zie hoofdstuk 5.9 *Natuurgebieden en waterparels*), de versterking van de waterkeringen en Noordzeekust (zie hoofdstuk 4 *Beschermen*) en de waterbergingsopgave (zie hoofdstuk 6.7 *Voorkomen van wateroverlast*) worden gecombineerd met de doelen van recreatie en toerisme. Op deze wijze ontwerpen we in Noord-Holland met water en versterken we de ruimtelijke kwaliteit van Noord-Holland.

Via het onderwerp 'Drukke op het water' (zie hoofdstuk 5 *Benutten & Beleven*) zullen we uitwerken waar natuur, recreatie en/of beroepsvaart gestimuleerd, dan wel beperkt worden in Noord-Holland. Dit zal leiden tot een nieuwe waterfunctiekaart in 2012.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Alle inwoners kunnen op wandel- en/of fietsafstand van huis in de openlucht zwemmen in veilig en schoon water.
- Beheerders van recreatiegebieden hebben de wateropgave (wateroverlast, waterveiligheid, watertekort, waterkwaliteit) meegenomen bij inrichting, beheer en onderhoud.
- Noord-Holland is breed bekend als toeristische trekpleister op het gebied van watersport en waterrijke cultuur (Noordzeekust, IJsselmeerkust, grachten Amsterdam, Zuiderzeestadjes, Stelling van Amsterdam) en de werkgelegenheid in deze sector is gegroeid.
- De mogelijkheden van waterrecreatie, zowel voor de grote als de kleine recreatievaart, zijn uitgebreid.
- Het aantal aantrekkelijke wandel- en fietsroutes langs water is uitgebreid.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij onderzoeken of het wenselijk en mogelijk is de waterparels door middel van een wandel- en fietsnetwerk met elkaar te verbinden, zodat het 'Waterrijk tussen zee en meer' te beleven is voor de burger. Onderdeel van het onderzoek zal zijn of ook andere thema's (zoals cultuur) hieraan gekoppeld kunnen worden (zie hoofdstuk 5.9 *Natuurgebieden en waterparels* en zie bijlage 1 *Waterparels*).
- Wij subsidiëren via het ILG het recreatief verbinden van de waterparels en maatregelen voor het verbeteren van de ecologische en chemische waterkwaliteit van waterparels.
- Wij gaan samen met recreatieschappen en waterbeheerders tien potentiële nieuwe zwemplekken selecteren (zie ook hoofdstuk 5.7 *Zwemwater*).

Via de Agenda Recreatie en Toerisme:

- Wij bevorderen het ecologisch beheer (vaar- en wegbeheer) in overleg met recreatieschappen.
- Wij stimuleren de beheerders in de nieuw aan te leggen recreatiegebieden (ILG-opgave van 2000 ha Recreatie om de Stad) daar waar mogelijk de wateropgave mee te nemen. Denk aan natuurvriendelijke oevers, het bevorderen van de ecologische kwaliteit van het water, wateropvang bij piekbuien en veiligheid van de stad (zie bijlage 9 kaart *Recreatiegebieden*).
- Wij voeren samen met de waterschappen een haalbaarheidsstudie uit, die is gericht op het versterken van de watersportmogelijkheden door het beter verbinden van de 'Hollandse meren' in het zuiden van de Metropoolregio. Aandachtspunten hierbij zijn nieuwe verbindingen, waterpeilen en beschermingsgebieden.
- Wij stimuleren het recreatief medegebruik van waterkeringen voor wandelen en/of fietsen. Met het Noord-Hollandpad geven we zelf het goede voorbeeld.
- Wij brengen knelpunten voor de kleine recreatievaart in beeld en stimuleren dat ze worden opgelost (zie bijlage 9 kaart *Vaarroutes BRTN*).
- Wij streven met het programma Water als Economische Drager 2008 -2011 naar het optimaal economisch benutten van de Noord-Hollandse recreatietoervaart.
- Wij stimuleren de recreatietoervaart door het ondersteunen van het Convenant 'Staande mast Routes'. Daarin worden de brug- en sluisbedieningen op elkaar afgestemd tussen Amsterdam en Zeeland, als Basis Recreatie Toervaartnet (BRTN).
- Wij stimuleren de veiligheid op het water door het ondersteunen van landelijke activiteiten zoals 'Varen doe je samen'.
- Bij de uitvoering van de agenda mogen geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden optreden.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Waterschappen

- Werken mee aan het realiseren van het recreatieve medegebruik van hun waterkeringen voor wandelen en/of fietsen.
- Dragen actief bij – zowel inhoudelijk als financieel – in projecten om waterdoelen in nieuw aan te leggen recreatiegebieden te realiseren.
- Houden in hun plannen zo veel mogelijk rekening met de belangen van de beleving van water.

Rijkswaterstaat

- Trekt provinciegrens overstijgende projecten, zoals voor de veiligheid op het water en voor de afstemming van de brug- en sluisbedieningen op doorgaande routes.

Gemeenten

- Werken mee of zijn trekker van initiatieven om de recreatief/toeristische mogelijkheden van het water te vergroten.

- Werken mee of zijn trekker om fysieke knelpunten en knelpunten op het gebied van veiligheid en brug- en sluisbediening in het landelijk toervaartnet op te lossen.

Terreinbeheerders

- Werken actief mee aan het toegankelijk en beleefbaar maken van waterparels in hun gebied.
- Werken mee aan een aangepast beheer in relatie met waterdoelen.
- Integreren zo veel mogelijk waterdoelen bij de inrichting van nieuwe gebieden (Agenda Recreatie en Toerisme).

Bedrijven

- Werken mee of zijn zelfs trekker van initiatieven om de recreatief/toeristische mogelijkheden van het water te vergroten (via Agenda Recreatie en Toerisme).

5.9 Natuurgebieden en waterparels

Analyse

In de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' (Nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw) schetst het Rijk de aanpak van het natuurbeleid. Wij volgen deze lijn en doen dit vanuit het besef dat natuur en landschap een essentiële bijdrage leveren aan een leefbare en duurzame samenleving. Investeren in natuur is belangrijk voor de natuur zelf, maar ook voor het welzijn van de mens.

Vanwege het overwegend natte karakter van onze natuur- en recreatiegebieden is er een logische koppeling met waterkwaliteit, waterberging, wateroverlast en verdrogingbestrijding. Beleidsvelden gaan daarbij hand in hand en versterken elkaar.

De waterkwaliteit van de natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland wordt verbeterd via het KRW-spoor. Natuur kan ook worden ingezet voor veiligheid (bijvoorbeeld vooroevers) en het beperken van wateroverlast (waterbuffers, overloopgebieden).

De natte natuur- en recreatiegebieden bieden bovendien uitgesproken kansen voor waterrecreatie. Dit betekent niet dat we natuur alleen willen gebruiken en inrichten naar de wensen van mensen. Als koppeling met andere thema's schade kan toebrengen aan bijzondere (aquatische) natuurwaarden, zullen we daarvoor alleen bij uitzondering toestemming geven.

De Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet. Onder deze wetgeving zijn gebieden aangewezen onder de noemer Natura 2000 (zie bijlage 9 kaart *Natura 2000-gebieden* en *Ecologische Hoofd Structuur*). Hiermee wordt een samenhangend Europees ecologisch netwerk gecreëerd. Alle Natura 2000-gebieden in Noord-Holland hebben deels of geheel een nat karakter. De instandhoudingsdoelen die voor deze gebieden zijn geformuleerd verwijzen naar soorten of habitats die afhankelijk zijn van een goede waterkwaliteit en -kwantiteit. Zowel de KRW als Natura 2000 beogen een goede ecologische kwaliteit, uitgaande van de

recent-historische kenmerken en omstandigheden. In het algemeen kan dan ook worden geconcludeerd dat er een grote overlap is in de doelen van KRW en Natura 2000. De verschillen in benadering van KRW en Natura 2000 bieden ruimte voor maatwerk waar doelen tegenstrijdig lijken (zie 6.3 *Kaderrichtlijn water*).

Afgelopen planperiode is nagegaan of er naast de KRW-waterlichamen, veelal grote oppervlaktewateren in Noord-Holland, ook kleinere oppervlaktewateren zijn die extra bescherming nodig hebben. Het betreft de zogenaamde ecologisch waardevolle wateren, of 'waterparels'. Samen met water- en terreinbeheerders is op basis van 'expert judgement' een lijst en kaart met vijftig (potentiële) waterparels gemaakt (zie bijlage 1 *Waterparels*). In Noord-Holland zijn dat voornamelijk oppervlaktewateren in bijzondere (natuur)gebieden als de duinen (inclusief duinvalleien), de veenweiden, de brakwatergebieden en de gebieden met kwel. De helft van de waterparels zijn geheel of deels gelegen in Natura 2000-gebieden.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Een geïntegreerd netwerk van Natura 2000, EHS, waterlichamen en waterparels met een goede waterkwaliteit. Daarbij wordt waterberging en overloop bij calamiteiten gefaciliteerd. De kwaliteit en kwantiteit van het inkomende water mag daarbij echter geen probleem zijn. Het inkomende water mag niet leiden tot betekenisvolle ecologische schade, noch mag het instandhoudingsdoelen van Natura 2000 frustreren en de KRW doelen schaden.
- Natuur wordt ingezet voor veiligheid tegen water (vooroevers, zandplaten).
- De waterkwaliteit van alle in dit Waterplan opgenomen waterparels is gehandhaafd of verbeterd conform de wens van de beheerders. Er zijn nieuwe (potentiële) waterparels aan de lijst toegevoegd.
- Natuurlijk peilbeheer worden maximaal ingezet voor de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden.
- De nieuwe beheerplannen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000 vanaf 2015) en KRW worden geïntegreerd uitgevoerd (KRW-maatregelen in Natura 2000-beheerplannen), waarbij gezocht wordt naar synergie tussen de twee maatregelpakketten.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Natura 2000-gebieden

- Wij werken samen met terreinbeheerders, waterschappen en Rijk eendrachtig aan KRW en Natura 2000. In 2015 zijn de KRW-maatregelen uitgevoerd en maximaal afgestemd met de Natura 2000-instandhoudingsdoelen.
- Wij brengen KRW-doelen en -maatregelen in bij de beheerplannen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.
- Wij zoeken naar synergiekansen tussen Natura 2000, KRW, nationale landschappen, EHS en recreatiegebieden.

- Wij hebben in 2012 duidelijk gemaakt welke wateren we voor welke functie geschikt maken. Keuzes worden gemaakt tussen beroepsscheepvaart en recreatievaart, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen motorische en niet-motorische waterrecreatie, zwemwater, viswater, cultuur en natuur. De ambities voor binnenvaart, het Landelijk Toervaart Net, convenant vaarrecreatie Waddenzee, de KRW en Natura 2000 zullen hierbij leidend zijn. De hoofdfunctie is leidend voor de inrichting. Wel worden daar waar mogelijk combinaties gemaakt met natuur, recreatie, waterkwaliteit, waterveiligheid, waterberging en cultuur.
- Wij stimuleren terreinbeheerders om KRW-maatregelen uit te voeren in Natura 2000-gebieden (subsidie).
- Wij onderzoeken hoe ongewenste effecten op oppervlaktewaterkwaliteit 's zomers kunnen worden beperkt, waar die het gevolg zijn van klimaatverandering, temperatuurstijging en versterkte verzilting, toename blauwalgen en eutrofiering door droogte en verminderde zoetwateraanvoer.

Ecologische Hoofdstuctuur

- Wij zorgen ervoor dat vismigratieknelpunten (zie hoofdstuk 6.4 *Vismigratie*) binnen de EHS (zowel fysiek als regelgeving) worden opgelost, conform het kunstwerk vervangingsprogramma. De EHS vormt daarmee onderdeel van het netwerk.
- Wij zorgen voor een maximale koppeling tussen EHS- en KRW-maatregelen.

Waterparels

- Wij onderzoeken of het wenselijk en mogelijk is de waterparels door een wandel- en fietsnetwerk met elkaar te verbinden, zodat het 'Waterrijk tussen zee en meer' te beleven is voor de burger. Onderdeel van het onderzoek zal zijn of ook andere thema's (zoals cultuur) hieraan gekoppeld kunnen worden.
- Wij evalueren samen met water- en terreinbeheerders in 2015 de geselecteerde waterparels en actualiseren ze.
- Wij subsidiëren via het ILG het recreatief verbinden van de waterparels en maatregelen voor het verbeteren van de ecologische en chemische waterkwaliteit van waterparels.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Is partner in de integrale projecten voor Natura 2000, EHS en waterparels.
- Neemt de KRW-maatregelen mee in de beheerplannen voor Natura 2000-gebieden waarvoor zij verantwoordelijk is (trekker opstelling/bevoegd gezag).

Waterschappen

- Zijn partner in de integrale projecten voor Natura 2000, EHS en waterparels.
- Hebben in 2015 de ecologische doelen voor waterparels geformuleerd volgens de KRW-systematiek en leggen ze vast in een volgend waterbeheerplan. Deze doelen hebben samen met de chemische normen een inspanningsplicht.

- Hebben de ecologische doelen voor de waterparels geformuleerd en nemen het initiatief voor een plan van aanpak dat uitgaat van deze doelen, vooral gericht op de potentiële waterparels.
- Zijn verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen in waterparels tenzij eigendom en onderhoud bij een terreinbeheerder liggen. Dan ligt het initiatief bij de terreinbeheerder.
- Zorgen er samen met de terreinbeheerders voor dat in 2012 de waterkwaliteit in alle bestaande waterparels is gehandhaafd of verbeterd (bescherming en natuurvriendelijk onderhoud). In 2012 zijn de voorgenomen maatregelen (groot onderhoud, inrichting en isolatie) in de helft van het aantal potentiële waterparels uitgevoerd.
- Hebben in 2015 alle maatregelen uitgevoerd en waardoor in principe alle waterparels zijn gerealiseerd of in ontwikkeling.

Terreinbeheerders

- Zijn partner in de integrale projecten voor Natura 2000, EHS en waterparels.
- Zijn verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van bestaande waterparels. Het nemen van maatregelen is de taak van waterschappen, tenzij eigendom en onderhoud bij een terreinbeheerder liggen.
- Zorgen er samen met de waterschappen voor dat in 2015 de waterkwaliteit in alle bestaande waterparels is gehandhaafd of verbeterd en dat alle potentiële waterparels ontwikkeld of in ontwikkeling zijn.

5.10 Cultuurhistorie

Analyse

Kenmerkend voor onze provincie is dat het landschap zoals we het nu ervaren, het resultaat is van menselijke handelen. Deels is dat landschap sinds mensenheugenis gevormd door de strijd tegen het water. Zodoende zien we her en der terpen, dijken, molens en droogmakerijen. Tegelijkertijd is het water belangrijk geweest voor de economische ontwikkeling van Noord-Holland. Met name de scheepsvaart heeft ervoor gezorgd dat de economische ontwikkeling vanaf de 17de eeuw een grote vlucht heeft genomen. Ook die relatie tussen de toenmalige bewoners en het water is nog overal in het Noord-Hollandse landschap zichtbaar.

Het waterrijke cultuurlandschap is een toeristische trekpleister. Ons beleid is dat bij ruimtelijke planvorming de cultuurhistorische waarden in een vroegtijdig stadium van de planvorming worden geïnventariseerd en bij de planvorming worden meegenomen. Het cultuurhistorische beleid is niet alleen opgenomen in beide streekplannen, maar ook in het beleidskader Landschap en Cultuurhistorie (zie bijlage 9 *Cultuurhistorische waardekaart*). In de Structuurvisie zal dit beleidskader worden geïntegreerd.

Sinds september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg van kracht. In het bestemmingsplan moeten gemeenten rekening houden met bekende en verwachte

archeologische waarden. Bij het opstellen van MER's en bij ontgroningen moet de archeologie ook worden meegenomen. Noord-Holland kent naast gemeentelijke en rijksmonumenten ook provinciale monumenten, waaronder een aantal dijken. Voor het wijzigen van deze monumenten is een vergunning nodig.

In de agenda Recreatie en Toerisme hebben we als doel opgenomen om Noord-Holland te ontwikkelen als toeristische trekpleister op het gebied de watersport en de waterrijke cultuur (Noordzeekust, IJsselmeerkust, grachten Amsterdam, Zuiderzeestadjes, Stelling van Amsterdam). Met als belangrijke opgave het toegankelijk en beleefbaar maken van het waterrijke cultuurlandschap.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Cultuurhistorie bestaat uit de historische geografie, archeologie en historische bouwkunde.

- Cultuurhistorie wordt vroegtijdig in de planvorming gebruikt bij wateropgaven.
- Water wordt benut om met name archeologische waarden te conserveren (peilbeheer).
- Water en cultuurhistorie versterken elkaar en dragen gezamenlijk bij aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving.
- Cultuurhistorie wordt indien nodig beschermd tegen water.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Via het beleidskader 'Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland'

- Wij stimuleren en adviseren over ruimtelijke kwaliteit met water daar waar het een provinciaal belang betreft. Wij zorgen ervoor dat cultuurhistorie vroegtijdig wordt meegenomen in wateropgaven met een ruimtelijke impact (zie bijlage 9 *Cultuurhistorische waardekaart*). Cultuurhistorie is een inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen en draagt daardoor bij aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving.
- Wij stimuleren het uitdragen van waterrijke cultuur via de Agenda Recreatie en Toerisme.
- Wij zetten de Verordening Ruimte in: een provinciale ruimtelijke verordening om ruimtelijke kwaliteit te bevorderen. Daarin stellen wij Beeldkwaliteitplannen verplicht.
- Wij zetten het instrument culturele planologie (Cultuurnota 2005-2008) in bij waardevolle structuren die in de Structuurvisie en de cultuurnota zijn benoemd als provinciaal belang.
- Wij geven uitvoering aan provinciale cultuurhistorische projecten als Stelling van Amsterdam, Westfriese Omringdijk, Maritiem Erfgoed Texel.
- Wij maken het waterrijke cultuurlandschap toegankelijk en beleefbaar door de ontwikkeling van Noord-Holland als toeristische trekpleister op gebied van watersport en de waterrijke cultuur (Noordzeekust, IJsselmeerkust, grachten Amsterdam, Zuiderzeestadjes, Stelling van Amsterdam).

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Op initiatief van de provincie nemen partijen deel aan overleg met gemeenten, waterschappen en terreinbeheerders over de vraag welke cultuurhistorische structuren met een waterelement versterkt kunnen worden en hoe dat moet gebeuren.

Waterschappen

- Trekken het proces indien er overeenstemming is over welke waterelementen versterkt worden met cultuurhistorie. Gemeenten en grondbezitters (agrariërs, natuurorganisaties) zijn de belangrijkste partijen.
- Nemen waterrijke cultuurhistorie mee als randvoorwaarde in uitvoeringsplannen.

Gemeenten

- Nemen waterrijke cultuurhistorie mee als randvoorwaarde in uitvoeringsplannen.
- Houden in het bestemmingsplan rekening met aanwezige cultuurhistorische waarden en beschermen daarin aanwezige archeologische waarden.
- Promoten waterrijke cultuur en versterken de eigen cultuurhistorische waterelementen.

Bedrijfsleven

- Promoot en exploiteert waterrijke cultuur.

5.11 Waterbewustzijn

Analyse

Water wordt in Nederland en ook in Noord-Holland als iets vanzelfsprekends ervaren. Iets wat altijd voorhanden is en van goede kwaliteit is. Water is maakbaar, we kunnen er met technische oplossingen voor zorgen dat het alleen daar is waar we het willen hebben, niet te veel en niet te weinig en van de juiste kwaliteit. Inwoners realiseren zich te weinig hoeveel werk er verzet wordt om water zo vanzelfsprekend te laten zijn. En hoe bijzonder het is dat het zo vanzelfsprekend is.

De komende klimaatverandering leidt er toe dat er diverse maatregelen getroffen moeten worden. Dit betekent overlast voor de burger bij bijvoorbeeld dijkverzwaring, of als de riolering en bestrating worden vernieuwd. Tevens zullen er soms keuzes gemaakt gaan worden waardoor de vanzelfsprekendheid en maakbaarheid van het water in Noord-Holland afneemt. De burger en de bedrijven zullen eigen verantwoordelijkheid moeten tonen. Ter illustratie:

- Er komen heviger buien. Zorgen we voor meer waterberging in en om de stad, meer capaciteit van gemalen en sluisen? Of richten we ons huis zo in dat de kelder af en toe kan overlopen en onze tuin niet vol ligt met bestrating, zodat het water in de grond kan verdwijnen?

- In de zomer kunnen watertekorten ontstaan door lange droge periodes. Welke functie krijgt het water? Mogen we onze tuin sproeien?
- Om te zorgen voor een goede kwaliteit oppervlaktewater wordt het water in Noord-Holland doorgespoeld. Dit kost veel geld. Het is de vraag of elke functie op het land tegen elke prijs bediend moet worden met een goede kwaliteit oppervlaktewater.

Dit zijn allemaal afwegingen en maatregelen die wij als provincie samen met de omgeving maken. Water is nu vanzelfsprekend en maakbaar. De keuze voor de toekomst is tegen welke prijs we die vanzelfsprekendheid en maakbaarheid van het water willen behouden. Of willen we het natuurlijke verloop van het water meer sturend laten zijn en onze inrichting en levensstijl hierop aanpassen? Het is wenselijk dat provincie, waterschappen en gemeenten samen het maatschappelijk draagvlak voor watermaatregelen te vergroten, zodat burgers en bedrijven mee kunnen werken aan het klimaatbestendig maken van Noord-Holland.

In het Nationaal Bestuursakkoord Water-actueel zijn met Rijk, waterschappen, gemeenten en provincies afspraken gemaakt over de voortzetting van de waterbewustzijns campagne 'Nederland leeft met Water' tot en met 2011. Daarnaast is er op nationaal niveau een canon 'Nederland Waterland', een Helpdesk Water, een jaarlijkse Watermonitor. Ook wordt aangesloten bij de Wereldwaterdag/week en is er een actieplan wateronderwijs.

Waterbewustzijn creëer je door burgers en bedrijven te laten beseffen dat de waterproblematiek juist in hun eigen buurt speelt. Een landelijke campagne is goed voor de uitleg van de algemene problematiek. Toch denken dan veel mensen: 'dat geldt niet voor mij'. Daarom is het belangrijk dat ook provincie, waterschap en gemeenten het waterbewustzijn vergroten. De burger moet gaan beseffen wat de klimaatverandering betekent voor zijn/haar sloot, zijn/haar kelder of opslag en zijn/haar straat. Daarmee kun je het best bij de jeugd beginnen. Voor volwassenen kunnen de volgende instrumenten daarbij helpen:

- De overstromingsrisicokaarten (zie bijlage 9 kaart *Overstromingsrisicokaarten*) die aangeven hoe hoog het water komt te staan.
- Risico-communicatie naar burgers en bedrijven die buitendijks wonen.
- Functiefaciliteringskaarten die aangeven welk landgebruik bediend wordt door het oppervlaktewater.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Draagvlak voor het nemen van watermaatregelen bij burgers en bedrijven.
- Bedrijven en burgers gaan bewust om met het water in hun omgeving.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij ondersteunen en versterken regionaal de nationale waterbewustzijns campagne 'Nederland leeft met Water'.

- Wij nemen het initiatief om jaarlijks een waterweek in Noord-Holland te organiseren, samen met gemeenten, waterschappen, burgers en bedrijven.
- Wij integreren waar mogelijk het waterbewustzijn in het programma 'Leren voor Duurzame ontwikkeling' uit het Actieprogramma Klimaat. Via projecten worden gemeenten, jongeren en bedrijven gestimuleerd duurzame afwegingen te maken over hun mogelijkheden om iets aan klimaat en duurzame energie te doen.
- Wij stimuleren scholen om een lesprogramma te ontwikkelen over waterbewustzijn in de eigen omgeving. Dit gebeurt onder andere via de Agenda Jeugd en het actieplan wateronderwijs van het Rijk.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Zet de nationale campagne 'Nederland leeft met water' voort.
- Betrekt ons bij het actieplan wateronderwijs.

Waterschappen, Rijkswaterstaat en gemeenten

- Werken mee aan de Noord-Hollandse Waterweek.
- Werken mee aan het programma 'Leren voor Duurzame ontwikkeling'.
- Werken mee aan het lesprogramma voor Noord-Hollandse scholen.
- Versterken het waterbewustzijn door informatievoorziening.

6. Beheren

Schoon en voldoende grond- en oppervlaktewater is essentieel voor een vitale en toekomstbestendige samenleving van Noord-Holland. De klimaatverandering zet ons watersysteem onder druk. In de langere droge periodes neemt de waterkwaliteit af en ontstaat er een tekort aan water. Tijdens de hevige piekbuien moet het watersysteem het water in korte tijd kunnen opvangen. In de winter zal er meer regen vallen en moet wateroverlast worden voorkomen.

De verantwoordelijkheid voor het grond- en oppervlaktewaterbeheer is met de invoering van de Waterwet heroverwogen en opnieuw ingedeeld. Deze verantwoordelijkheid dragen we samen met gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat. Het waterbeheer vraagt een goede samenwerking en onderling vertrouwen. Wij zorgen samen met gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat en drinkwaterbedrijven voor schoon en voldoende water door een kosteneffectief en klimaatbestendig grond- en oppervlaktewatersysteem.

6.1 Grondwaterkwaliteit

Analyse

Het goed functioneren van het ecosysteem en het gebruik van grondwater voor bijvoorbeeld de drinkwatervoorziening stelt eisen aan de grondwaterkwaliteit. Van bijzonder belang daarbij zijn de binnenduinrand en het Gooi. Deze gebieden hebben een zandige bodem en zijn daardoor gevoelig voor verontreiniging van het (diepere) grondwater. Uit de metingen voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is gebleken dat in een aantal regio's verhoogde concentraties van bestrijdingsmiddelen in het grondwater voorkomen.

De toestand van de grondwaterlichamen is vastgelegd in het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta. Voor alle grondwaterlichamen wordt de chemische toestand als goed beoordeeld, met daarbij de opmerking dat bij een aantal meetpunten de norm voor bestrijdingsmiddelen duidelijk wordt overschreden. Lokaal vragen die overschrijdingen echter om nader onderzoek om na te gaan hoe de overschrijdingen zich de komende tijd ontwikkelen en of het grondwaterlichaam niet in een slechte toestand zal geraken. Het bestrijdingsmiddelen onderzoek zal worden uitgevoerd in het Gooi en de binnenduinrand (in samenwerking met de provincie Zuid-Holland). Het bestaat uit een uitbreiding van het KRW-grondwatermonitoringsmeetnet met respectievelijk tien en twintig meetlocaties op twee diepten en een inventarisatie bij gemeenten en gebruikers naar bestrijdingsmiddelengebruik.

Bij de beoordelingen van de chemische toestand is verder bij een aantal winningen voor drinkwater een reëel risico voor achteruitgang van de grondwaterkwaliteit geconstateerd. Zonder maatregelen zal dit in de toekomst leiden tot een toename van de zuiverings inspanning. Dat is ongewenst. De aanpak van grootschalige grondwaterverontreinigingen is onderdeel van het op 10 juli 2009 ondertekende Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en Aanpak Spoedlocaties (Convenant Bodem) tussen Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten. Bij de sanering van grootschalige

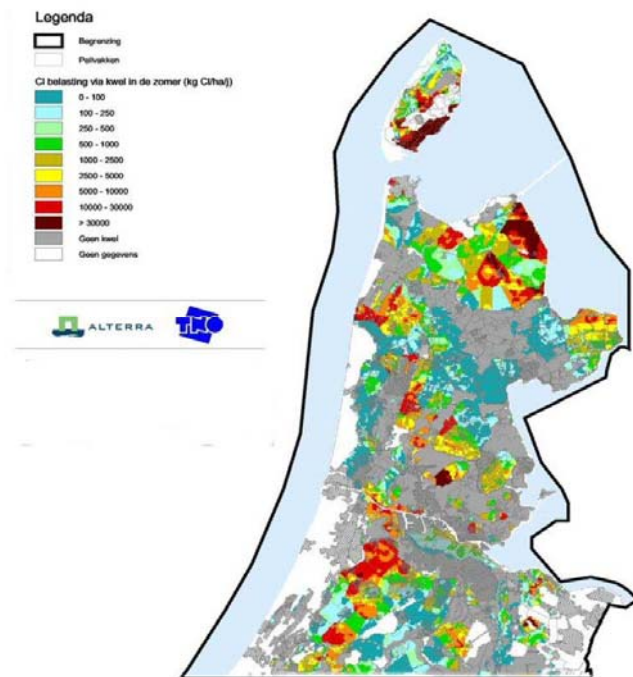
grondwaterverontreinigingen zal het duurzaam veiligstellen van de functies van het grondwater in een gebied centraal staan. In afwachting van aanpassing van wet- en regelgeving zullen betrokken partijen op decentraal niveau een bestuurlijke samenwerking aangaan en een gebiedsbeheerplan opstellen. Een dergelijke aanpak past de provincie al toe in het Gooi via het Masterplan Grondwatersanering 't Gooi. Door de Stichting Kennisontwikkeling Kennisoverdracht Bodem (SKB) is enkele jaren geleden in kaart gebracht op welke locaties in onze provincie potentieel sprake is van grootschalige grondwaterverontreinigingen. Dit omvat meer locaties in Noord-Holland dan alleen het Gooi. De onderzoeksgegevens waarop dit onderzoek is gebaseerd blijken inmiddels deels verouderd te zijn. De provincie zal zorgen voor een actualisatie van het onderzoek waarin de potentieel aanwezige grootschalige grondwaterverontreinigingen zijn bepaald. Daarna zal de aanpak bij voorkeur in ISV-kader plaatsvinden door de betrokken gemeenten in overleg met de provincie. Daarbij zullen we gebruik maken van de instrumenten (o.a. een handreiking) die in het kader van de uitvoering van het convenant bodem zullen worden ontwikkeld op het gebied van gebiedsgericht grondwaterbeheer. Ook onderzoeken we de aanwezigheid en effecten van puntbronnen in en bij Natura 2000-gebieden. Daarover is nog te weinig bekend.

Bij de kwetsbare grondwaterwinningen van water voor menselijke consumptie zal samen met de betrokken waterleidingbedrijven onderzoek naar de veranderingen in de grondwaterkwaliteit worden uitgevoerd om zo mogelijke toekomstige kwaliteitsproblemen voor de KRW in beeld te krijgen. Hierbij wordt gedacht aan een early warning systeem, waarbij gebruik kan worden gemaakt van kwaliteitsmetingen in daarvoor geschikte meetlocaties. Tevens kunnen we aan de hand van de resultaten van de kwaliteitsmetingen bezien of het huidige grondwaterbeschermingsbeleid voldoende is of moet worden aangepast (zie bijlage 9 kaart *Grondwaterbeschermingsgebieden*). In dit kader komt er ook aandacht voor de regelgeving op het gebied van hemelwaterinfiltratie. Die regelgeving is nog in ontwikkeling.

De details over de grondwatertoestand en de grondwatermaatregelen vanuit de KRW staan genoemd in bijlage 11 *Grondwater*, de grondwaterlichamen staan op de kaart *KRW-grondwaterlichamen* (zie bijlage 9).

Door de zeespiegelstijging als gevolg van een veranderend klimaat zullen de grondwaterstromen in het grootste deel van de provincie nauwelijks veranderen. De grondwaterstromen zijn stabiel en worden bepaald door lokale reliëf- en peilverschillen.

Wel komt het tegengaan van de natuurlijke verzilting verder onder druk te staan. Door de klimaatverandering krijgen we vaker te maken met langere perioden van extreme droogte. Als gevolg van een hogere zeespiegel en lagere grondwaterstanden neemt dan de kweldruk toe. Tegelijkertijd is bij langdurige droogte onvoldoende zoet water beschikbaar om de verziltingverschijnselen teniet te doen. Vermoedelijk krijgen we een omgeving die nu eens zoet en dan weer licht brak is, waarbij 's zomers de verzilting toeneemt ten opzichte van de huidige situatie. Deze toename van de frequentie, duur en intensiteit van piekbelastingen van zout kan schadelijke gevolgen hebben voor (zoetwaterafhankelijke) natuur en landbouw.

Figuur 2. Gebieden met hoge chloridebelasting via kwel (uit TNO-Alterra rapport NITG 02-166-A, oktober 2002)

Voor een klimaatbestendige en duurzame inrichting van het grondwaterbeheer en -gebruik, is het erg belangrijk dat het functiegebruik inspeelt op de veranderende klimaatomstandigheden. Hier liggen kansen voor innovaties in bijvoorbeeld de landbouw met zilte teelten. Door het peil in natuurgebieden omhoog te laten komen kunnen brakke vegetaties zich ontwikkelen. Op korte termijn is verzilting (zoute kwel) een lokaal probleem voor de zoetwatervoorziening in de diepe polders, zoals de Haarlemmermeer. Verzilting wordt in Noord-Holland gezien als een gebiedsgericht probleem.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Geen verzilting door grondwateronttrekkingen.
- Geen overschrijding van chemische normen, een goede chemische toestand van de grondwaterlichamen op grond van de daarvoor afgeleide drempelwaarden.
- Geen negatieve effecten op het oppervlaktewater en terrestrische ecosystemen (grondwaterafhankelijke ecosystemen).

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij zorgen er via vergunningverlening voor dat het grondwater niet verzilt door grondwateronttrekkingen.
- Wij meten de toestand van de grondwaterlichamen (kwalitatief en kwantitatief) en gebruiken hiervoor de provinciale grondwatermeetnetten (KRW-maatregel).

- Wij doen onderzoek naar het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de binnenduinrand en het Gooi (KRW-maatregel).
- Wij breiden het grondwaterkwaliteitsmeetnet uit met dertig locaties op twee diepten voor het bestrijdingsmiddelenonderzoek (KRW-maatregel).
- Wij doen samen met de waterschappen onderzoek naar de interactie tussen grond- en oppervlaktewater en kijken hoe negatieve effecten kunnen worden voorkomen (KRW-maatregel).
- Wij geven uitvoering aan het Masterplan grondwatersanering 't Gooi.
- Wij actualiseren het SKB-onderzoek naar potentieel aanwezige grootschalige grondwaterverontreinigingen in Noord-Holland
- Wij doen onderzoek naar puntbronnen bij Natura 2000-gebieden (KRW-maatregel).
- Wij participeren in het pilotproject van VROM voor gebiedsdossiers voor drinkwaterwinningen.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Voorkomt verontreiniging van grondwater door het gebruik van bestrijdingsmiddelen, meststoffen en (bouw)materialen nader te regelen.
- Is trekker van de totstandkoming van een bestuursconvenant Bodem waarin de aanpak van grootschalige grondwaterverontreiniging een hoofdthema is.
- Past waar nodig wet- en regelgeving aan om gebiedsgericht grondwaterbeheer te bevorderen.

Waterschappen

- Zorgen er via vergunningverlening en peilbeheer voor dat verzilting van grondwater wordt voorkomen.
- Onderzoeken samen met de provincie waar er sprake is van een interactie tussen grond- en oppervlaktewater en hoe negatieve effecten kunnen worden voorkomen.

Waterleidingbedrijven

- Bij de kwetsbare grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening, welke als mogelijk bedreigd zijn aangegeven in het SGBP, zal door de provincie samen met de betrokken waterleidingbedrijven naar de instelling van een early warning systeem onderzoek worden gedaan.

Gemeenten en derden (LTO)

- Werken mee aan de inventarisatie van het bestrijdingsmiddelengebruik in de binnenduinrand en het Gooi, waarbij aan gemeenten en derden wordt gevraagd deze inventarisatie uit te voeren, elk voor hun eigen gebied.

6.2 Grondwaterkwantiteit

Analyse

Grondwater wordt onder andere gebruikt voor drinkwatervoorziening, beregening en energievoorziening (warmte-koude opslag). Ook in andere gebieden is het grondwater belangrijk. Natuur- en landbouwgebieden mogen niet verdrogen. Anderzijds mag in steden en dorpen geen grondwateroverlast ontstaan.

Het grondwaterbeheer zal door de klimaatverandering meer aandacht vragen. Periodes van extremere droogte en van extremere neerslag zullen vaker voorkomen. Dat vraagt om extra investeringen in het vasthouden van grondwater in droge periodes en in het ontwateren van gronden in natte periodes.

Met het inwerkingtreden van de Wet Gemeentelijke Watertaken en opname hiervan in de Waterwet is de verdeling van verantwoordelijkheden veranderd:

- Gemeenten zorgen voor het grondwaterbeheer in stedelijk gebied.
- De provincie is verantwoordelijk voor vergunningverlening voor drinkwaterwinningen, warmte-koude opslag en grote industriële onttrekkingen.
- Het waterschap is verantwoordelijk voor alle andere grondwaterwinningen. Dat zijn vooral agrarische onttrekkingen en bouwputbemalingen.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Geen grondwateroverlast of tekort in Noord-Holland.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij zijn verantwoordelijk voor vergunningverlening voor drinkwaterwinningen, grotere industriële onttrekkingen en warmte-koude opslag. Via de vergunningverlening zorgen we ervoor dat grondwatervoorraden niet worden uitgeput en dat grondwateronttrekking geen negatieve gevolgen heeft voor de omgeving.
- Wij coördineren en subsidiëren de bestrijding van verdroging en geven daarbij prioriteit aan Natura 2000-gebied (bijlage 2 *ILG TOP-Lijst*, bijlage 11 *KRW-grondwater*). In deze Natura 2000-gebieden is verdroging in 2015 vrijwel opgeheven. Projecten worden de komende jaren verder uitgewerkt en uitgevoerd, in samenhang met de Natura 2000-doelen en –plannen (KRW-maatregel).

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Financiert 50% van de kosten van verdrogingbestrijding in Natura 2000-gebied, via het ILG.

Waterschappen

- Zorgen er bij grondwateronttrekkingen die onder haar verantwoordelijkheid vallen voor dat deze geen negatieve gevolgen hebben voor de omgeving.

- Zorgen er via het peilbeheer van oppervlaktewater voor dat de gewenste grondwaterstand kan worden gehandhaafd.

Gemeenten

- Zorgen voor de ontwatering van stedelijk gebied.

Grondeigenaren

- Zorgen voor de ontwatering van eigen gronden.

6.3 Oppervlaktewaterkwaliteit

Kader Richtlijn Water (KRW)

We streven naar een gezond en schoon watersysteem. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) geeft een extra dimensie aan dit streven. Voor het bereiken van een goede kwaliteit van het oppervlaktewater zijn nu naast chemische doelen ook ecologische doelen ontwikkeld.

In Noord-Holland zijn voor 88 waterlichamen KRW-doelen vastgesteld (zie bijlage 9 kaart *KRW-waterlichamen*). Deze zijn verdeeld over drie waterschappen: het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier met 54, Amstel, Gooi en Vecht met 20 en Rijnland met 14. Hiervan zijn 82 waterlichamen kunstmatig, 5 sterk veranderd en 1 natuurlijk. Voor de overige wateren zijn geen ecologische doelen vastgesteld. De chemische doelen gelden voor alle wateren.

Voor de verbetering van de waterkwaliteit worden maatregelen ingezet op basis van twee elkaar aanvullende beleidskaders van het preventieve waterkwaliteitsbeleid:

1. Een *algemeen* beleidskader dat van toepassing is op alle wateren en dat uit twee sporen bestaat:
 - a. het brongericht spoor en b. het waterkwaliteitsspoor (ook wel emissie-immisietoets genoemd).
2. Een *aanvullend* beleidskader dat zich specifiek richt op de waterlichamen met oog op uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

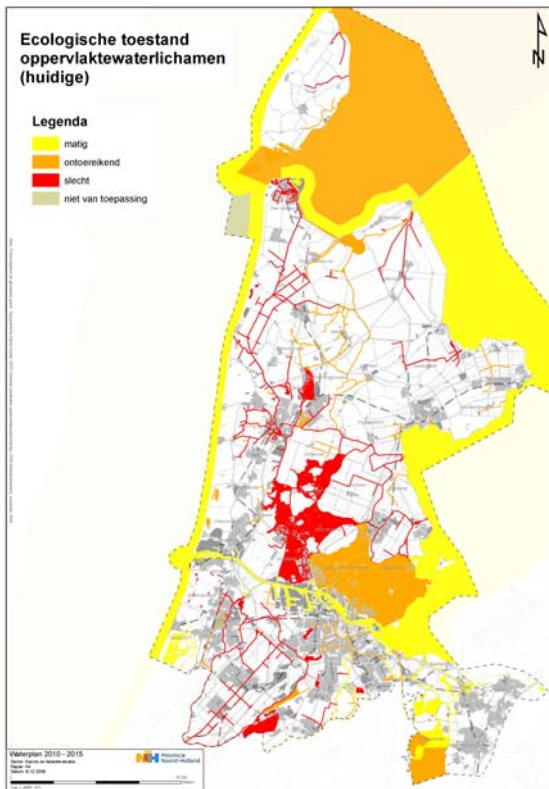
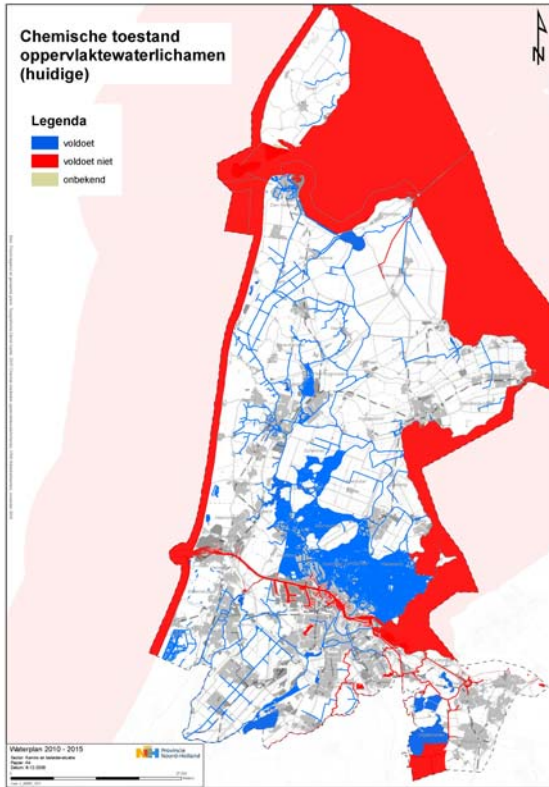
Voor een nadere beschrijving van deze beleidskaders en de bijbehorende getalswaarden wordt verwezen naar het Nationaal Waterplan en de 'Leidraad Kaderrichtlijn Water voor de vergunningverlening en handhaving in het kader van de WVO', inclusief de wijzigingen die voortvloeien uit de aanpassing van deze Leidraad, die eind 2009 is voorzien.

De huidige ecologische toestand is voor nagenoeg alle waterlichamen in Noord-Holland matig tot ontoereikend. De chemische toestand voldoet slechts bij 25 % van de oppervlaktewaterlichamen (zie figuur 3). Onder leiding van de waterschappen en in samenspraak met Rijk, gemeenten en provincies ligt er nu een fors pakket van regionale en rijksmaatregelen. Dat pakket is voldoende om in 2027 in ten minste 25% van de waterlichamen het doel te behalen en in de overige 75% waterlichamen een flinke verbetering te bewerkstelligen (zie bijlage 10 *KRW-oppervlaktewater*).

Met name door hoge fosfaatconcentraties in het oppervlaktewater in Noord-Holland worden de ecologische doelen niet gehaald. Die fosfaatconcentraties worden veroorzaakt door kwel, historische

belasting vanuit de landbouw, afval- en rioolwaterzuiveringen en huidig fosfaatgebruik in de landbouw. Het Rijk heeft besloten het mestbeleid per 2009 niet aan te scherpen, omdat er al een zware inspanning van de landbouw wordt gevraagd met het huidige mestbeleid en het derde nitraatactieprogramma. De uitkomsten van het overleg tussen het Rijk en de EU over het vierde nitraatactieprogramma zijn belangrijk voor het behalen van de doelen in 2027 en de zin van het nemen van extra regionale maatregelen.

Een andere oorzaak voor het niet behalen van de doelen is dat ruimtelijke functies naast of verbonden aan het water een (verdergaande) natuurlijke ontwikkeling onmogelijk maken.

Figuur 3: Huidige chemische en ecologisch toestand van de Noord-Hollandse oppervlaktewaterlichamen. (Bron: De Waterdienst).

In Rijn-West zijn de volgende stappen afgesproken om in meer waterlichamen de doelen te behalen:

- Het opnemen van extra regionale maatregelen in het tweede en derde stroomgebiedbeheerplan. De huidige maatregelenpakketten focussen met name op de periode 2009-2015 en veel minder op de periode 2015-2027. In de periode tot 2015 wordt onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van nu nog onzekere maatregelen. Op basis hiervan kunnen nieuwe maatregelen worden gepland.
- Het uitvoeren van extra maatregelen als gevolg van het synergie- en innovatieprogramma dat dit jaar is opgesteld door het Rijk. Deze zijn nog niet allemaal in het doelbereik inbegrepen.
- Aanvullend generiek beleid van het Rijk in de periode 2015-2027 ten aanzien van mest, zuiveringen of andere bronnen. Aanscherping van het generieke beleid voor stikstof en fosfaat is nodig om de voedselrijkdom in de periode 2015-2027 verder te verminderen. Naast de effecten van dit beleid zelf kunnen hierdoor aanvullende regionale maatregelen effectief worden.

De verwachting is dat hiermee in het overgrote deel van de waterlichamen in 2027 toch het doel bereikt wordt. Zo niet, dan zal er voldoende argumentatie zijn opgebouwd om in 2021 (het derde stroomgebiedbeheerplan) doelverlaging aan te vragen bij de Europese Commissie.

De KRW hanteert het 'geen-achteruitgang principe'. Dit betekent dat de toestand van het water niet achteruit mag gaan ten opzichte van de situatie in 2000. Deze is beschreven in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring. Er is sprake van een achteruitgang van de toestand als een waterlichaam in een slechtere 'toestandsklasse' terecht komt. Het gaat bij achteruitgang dus niet om elke wijziging van concentraties van één of meer afzonderlijke stoffen of andere parameters. Het behelst dan ook geen absoluut verbod op elke nieuwe lozing. Voor ecologie wordt de klassenindeling van de KRW gehanteerd: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed.

Provinciaal beleid moet KRW-`proof` zijn. Dit betekent dat door provinciaal beleid de ecologische en chemische waterkwaliteit wordt verbeterd en achteruitgang ieder geval wordt voorkomen. Provinciaal beleid dat de waterkwaliteit kan beïnvloeden is onder andere het vaarweg- en wegonderhoud, beroepsvaartbeleid, recreatievaartbeleid en landbouwbeleid.

Per waterlichaam is in de gebiedsprocessen een pakket van maatregelen samengesteld. Deze maatregelen zijn opgenomen in de landelijke data-base (CSN). In het stroomgebiedbeheerplan (SGBP) Rijn-West 2010-2015 is een samenvatting van de maatregelen opgenomen. Elke organisatie is verantwoordelijk voor de uitvoering van zijn deel van het maatregelenpakket. Zij zijn verplicht deze KRW-maatregelen vast te leggen in een beleidsplan of besluit. Voor ons betreft dit een beperkt aantal maatregelen, met name grondwatermaatregelen (zie bijlage 11 *Grondwater* en bijlage 9 kaart *KRW-grondwaterlichamen*).

In Nederland is het Rijk de stroomgebiedsautoriteit en daarmee verantwoordelijk voor een tijdige en controleerbare uitvoering van maatregelen. De EU zal het Rijk aanspreken als de vastgestelde maatregelen niet genomen zijn. Op zijn beurt kan het Rijk iedere overheid aanspreken op zijn verantwoordelijkheid om eigen maatregelen uit te voeren.

Bij het opstellen van het maatregelenpakket is nadrukkelijk rekening gehouden met de haalbaarheid en betaalbaarheid van de maatregelen. Onzekere maatregelen zijn in lijn met landelijk beleid geprogrammeerd voor de periode ná 2015.

Het Rijk legt de ecologische doelen voor natuurlijke wateren vast in het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring (BKMW). De afgeleide ecologische doelen voor kunstmatige en sterk veranderde wateren leggen we vast in het provinciaal Waterplan. Deze ecologische doelen zijn van toepassing op niet-waterlichamen (overige/kleinere wateren) met vergelijkbare watertypes. De in het BKMW opgenomen getalswaarden voor de chemie gelden voor alle wateren. In de periode 2010-2015 beperkt de resultaatverplichting voor het halen van doelen zich tot het uitvoeren van maatregelen. We gaan er vanuit dat de doelen haalbaar zijn. Voor die wateren waar dat niet het geval is, moet in volgende planperiodes gezocht worden naar extra maatregelen. Eventueel moet in 2021 doelverlaging worden aangevraagd.

KRW-doelen en Natura 2000 doelen in Laag Holland

Binnen het veenweidegebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier lijkt het alsof de KRW-doelen en de Natura 2000-instandhoudingsdoelen tegenstrijdig zijn. De KRW-doelen voor Eilandspolder, Polder Westzaan, Ilperveld, Varkensland, Oostveld, Twiske, Wormer, Jisperveld en Kalverpolder hebben namelijk een zoetwaterdoelstelling, terwijl er voor Natura 2000 (naast zoetwaterdoelen) brakke instandhoudingsdoelen zijn opgesteld. Het waterschap heeft voor een zoetwaterdoelstelling gekozen omdat het gebied langzamerhand verzoet; dit komt doordat het gebied sinds de afsluiting van het IJsselmeer niet meer met zout water wordt gevoed. Deze tegenstelling is slechts schijnbaar, omdat de zoete KRW-doelstelling een gemiddeld beeld geeft voor een groot gebied en de brakke Natura 2000-habitats nu min of meer kleine, geïsoleerde relictten zijn. De brakke Natura-2000 doelen gelden dus niet gebiedsdekkend voor het Natura 2000-gebied. Met andere woorden: de zoete doelstelling hoeft niet in het gehele waterlichaam te worden bereikt, net zo min als dat de brakke Natura 2000-doelen voor het gehele gebied gelden, er is ruimte voor differentiatie. Binnen het Natura 2000-beheerplan wordt onderzocht hoe de brakke Natura 2000-instandhoudingsdoelen gecombineerd kunnen worden met de autonome verzoeting van het gebied.

Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM)

De Noordzee en de Waddenzee hebben voor Noord-Holland belangrijke economische functies, zoals offshore-industrie, visserij, recreatie, havens, windmolenparken voor de kust en andere vormen van duurzame energiewinning. Ook zijn beide zeeën waardevolle ecologische systemen.

Uit de detailanalyses die zijn uitgevoerd in het kader van de KRW is gebleken dat door afwenteling vooral de stikstofconcentraties in het zeewater de norm overschrijden en belastend zijn voor de ecologie. De belangrijkste stikstofbronnen zijn landbouw, rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en bovenstroomse emissies. De komende planperiode wordt op landelijk niveau nagedacht over een oplossingsstrategie, zodat verdere afwenteling op de Noordzee wordt voorkomen.

De eind 2007 vastgestelde Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) verplicht de lidstaten hun zaken op zee op orde te hebben en te zorgen voor een goede balans tussen gebruik en permanente bescherming. Hoofddoel is het bereiken van een goede milieutoestand van alle Europese mariene wateren uiterlijk in 2021.

Er wordt gewerkt vanuit een ecosysteembenadering, dat wil zeggen: de grondslag van beleid en beheer is het intact houden van het mariene ecosysteem. Resultaat zal zijn dat aan verschillende gebieden verschillende functies toegewezen worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de effecten van toekomstige klimaatverandering en het duurzaam beheer van het gebied.

Uiterlijk in 2010 moet de KRM in nationale wetgeving zijn geïmplementeerd en wijzen de lidstaten de verantwoordelijke instanties aan voor de uitvoering van deze richtlijn. Daarna volgt een operationeel plan voor de uitwerking en in 2016 de feitelijke uitvoering van maatregelen. In 2019 publiceert de Europese Commissie een eerste evaluatierapport en in 2021 moeten de zeewateren in goede milieutoestand verkeren.

Onze rol is nog niet vastgesteld. De verwachting is dat deze beperkt zal zijn gezien het feit dat het grotendeels om rijksbevoegdheden gaat. Op dit moment ziet het Rijk vooral een meedenkende rol voor ons weggelegd. Gezien het belang van de Noordzee voor Noord-Holland gaan we deze actief invullen, samen met de andere kustprovincies.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- De waterkwaliteit in Noord-Holland voldoet aan de vastgestelde doelen.
- Wij houden rekening met de mogelijke effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit (onder andere watertekort, temperatuurstijging, verzilting).

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij stellen ecologische doelen vast voor de kunstmatige en sterk veranderde waterlichamen in dit Waterplan.
- Wij passen de ecologische normdoelstelling voor KRW waterlichamen toe op vergelijkbare overige wateren en zullen indien nodig samen met de waterbeheerder deze normering aanpassen.
- Wij voeren onze eigen maatregelen uit, monitoren deze en rapporteren hierover aan het Rijk.
- Wij maken het provinciaal beleid KRW-`proof`, ofwel zorgen ervoor dat de waterkwaliteit niet achteruit gaat (conform KRW) en bevorderen indien mogelijk de ecologische en chemische kwaliteit in oppervlaktewater. Het provinciaal beleid dat nu met de ecologie en chemische kwaliteit van het oppervlaktewater samenhangt en daarvoor in aanmerking komt is het recreatievaartbeleid, Netwerkstrategie vaarwegen en binnenhavens, het programma Water als economische Drager, landbouwbeleid (met name bloembollen en glastuinbouw) en provinciaal vaarwegbeheer (oeverbeheer en inrichting
- Wij beheren de provinciale vaarwegen KRW-`proof` (bagger, maaibeheer, oeverbeheer, vismigratie). Hierbij mogen geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden optreden.

- Wij zetten financiën in voor de uitvoering van provinciale KRW oppervlaktewatermaatregelen: vispasseerbaar maken van provinciale kunstwerken en KRW-'proof' maken van provinciaal beleid. Voor maatregelen waarbij synergie optreedt met andere provinciale doelen als natuur, recreatie etc. willen wij TWIN-H middelen inzetten. Voor onderzoek komen (beperkt) middelen via de Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland beschikbaar.
- Wij zetten waar nodig ons instrumentarium in (zie bijlage 7 *Instrumenten*) om de KRW-doelen voor de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit in principe in 2015 maar uiterlijk in 2027 te bereiken. Hierbij gaat het om het instrumentarium van de nieuwe Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening.
- Wij zien er op toe dat anderen bij de uitvoering van KRW-maatregelen voldoen aan de verplichtingen van de Natuurbeschermingswet en daardoor recht doen aan de instandhoudingsdoelen die gelden binnen de Natura 2000 gebieden.
- Wij bemiddelen desgewenst bij knelpunten bij de uitvoering van de maatregelen.
- Cofinanciering van synergieprojecten wordt geregeld middels ILG/verdroging en TWIN-H.
- Wij onderzoeken hoe de klimaatverandering de oppervlaktewaterkwaliteit beïnvloedt en bij negatieve effecten, hoe we deze invloed kunnen beperken.
- Wij bepalen onze rol in het KRM-proces.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Is cofinancierder van een aantal KRW-maatregelen.
- Rapporteert de KRW-maatregelen aan de Europese Unie.
- Past indien nodig het landelijk beleid aan voor diffuse bronnen waterverontreiniging, mestbeleid en bestrijdingsmiddelenbeleid voor het behalen van de KRW-doelen.

Waterschappen

- Voeren eigen KRW-oppervlaktewatermaatregelen uit.
- Monitoren de effecten van maatregelen op het behalen van doelen.
- Monitoren 'geen achteruitgang'.
- Rapporteren de stand van zaken rond KRW-maatregelen en doelen aan het Rijk.
- Doen onderzoek naar grond- en oppervlaktewaterinteractie.
- Passen de ecologische normering voor KRW waterlichamen toe op vergelijkbare overige wateren en zullen indien nodig samen met de provincie deze normering aanpassen.

Gemeenten

- Voeren KRW-maatregelen uit, werken eraan mee of cofinancieren de KRW-maatregelen.

Rijkswaterstaat

- Werkt mee aan KRW-maatregelen en voert ze uit.
- Rapporteert de stand van zaken rond de KRW-maatregelen aan het Rijk.

Derden (onder wie terrein- en natuurbeheerders en recreatieschappen)

- Werken mee aan KRW-maatregelen en voeren ze uit.

6.4 Vismigratie

Analyse

De visstand is één van de biologische kwaliteitsparameters van de KRW. Het opheffen van barrières en het herstel van leefgebieden zijn belangrijke maatregelen voor een gezonde visstand.

De barrières verschillen per vissoort en hebben te maken met hun leefwijze. Barrières kunnen bestaan tussen zoet en zout water, ondiep warm water en diep koud water en kunstwerken (sluizen, stuwen en gemalen). Ook het koppelen van bestaande en potentiële leefgebieden is van belang. Barrières kunnen worden geslecht door aangepast spuibeheer, de aanleg van vistrappen, aalgoten en hevelvispassages. Gemalen vormen een barrière en kunnen vissen doden of verwonden. Daarbij is dus niet alleen de beperking van migratie een probleem, ook het dierenwelzijn is gediend met het oplossen van het knelpunt. Een gebrek aan mogelijkheden voor vismigratie kan voor bepaalde soorten ook waardevol zijn, vooral voor prooivissen zoals de bittervoorn en de kleine en grote modderkruiper.

Veel provinciale sluizen en stuwen (zogenaamde kunstwerken) stammen uit de jaren '30 van de vorige eeuw. Binnenkort hebben die hun levensduur gehad. De gebruikelijke onderhoudsmaatregelen zijn dan niet meer voldoende voor instandhouding: de hele constructie moet worden vervangen. Vanaf 2007 voeren we een vervangingsprogramma uit. Voor de langere termijn wordt een investeringsprogramma opgesteld. Het vervangingsprogramma kunstwerken wordt opgenomen in het provinciale baggerprogramma.

Het verbeteren van de vismigratie nemen we mee met het vervangingsprogramma. De vismigratieknelpunten zijn onderzocht door de Noord-Hollandse Hoogheemraadschappen (Strategie voor het oplossen van vismigratieknelpunten in het gebied van Hollands Noorderkwartier. Visie op de aanpak en realisatie, februari 2008), en door het Ministerie van V&W en de Unie van Waterschappen (Nederland leeft met vismigratie, februari 2008).

Van veel vissoorten is de verspreiding in Noord/Holland onvoldoende bekend. Zo kan voor driekwart van de Noord-Hollandse KRW-waterlichamen geen goede inschatting worden gemaakt van de visstand. Gezien het feit dat de visstand één van de parameters is waaraan de toestand van een waterlichaam wordt gemeten, is het noodzakelijk om met de betrokken partijen (waterschappen en Rijkswaterstaat) de visstand alsnog in beeld te brengen. Deze inventarisatie zal ook nuttig blijken voor andere beleidsvelden zoals natuur (onder andere Natura 2000 en EHS).

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Opheffen vismigratieknelpunten conform de planning van het vervangingsprogramma kunstwerken.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij heffen de vismigratieknelpunten op, conform de planning van het vervangingsprogramma sluizen. Wanneer aanleg van nieuwe kunstwerken onvermijdelijk is, worden deze zodanig ingericht dat vissen ze in beide richtingen optimaal kunnen passeren. Bij elke renovatie en nieuwbouw van waterstaatkundige werken, waterkrachtcentrales en andere barrières wordt beoordeeld of een migratievoorziening noodzakelijk is. Wanneer er vismigratieknelpunten zijn waarbij het kunstwerk voorlopig niet wordt vervangen, zoeken we naar een alternatieve manier om het vismigratieknelpunt op te heffen, mits kosteneffectief. Bij het verbeteren van de vismigratie mogen geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden optreden.
- Wij stimuleren dat de knelpunten van Rijkswaterstaat en de Waterschappen zijn opgelost. Er worden geen nieuwe vismigratieknelpunten gebouwd. Wij stimuleren en (mede-)financieren de totstandkoming van een vissenatlas voor Noord-Holland. Bij waterkrachtcentrales zijn visvriendelijke turbines verplicht gesteld.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Lost eigen knelpunten op (verbinding met rijkswateren, vooral zoet-zout-zoet).
- Draagt bij aan de totstandkoming van een vissenatlas.

Waterschappen

- Lossen de knelpunten op aan de eigen kunstwerken (gemalen en sluizen).
- Dragen bij aan de totstandkoming van een vissenatlas.

6.5 Oeverbeheer en -inrichting van de provinciale vaarwegen

Analyse

De provincie beschikt over een uitgebreid netwerk van vaarwegen. Deze vaarwegen worden onder andere gebruikt voor beroepsvaart en recreatievaart. Ze zijn ook belangrijk voor de ruimtelijke kwaliteit van het landschap en de natuurwaarde. Voor het voldoen aan het principe 'geen achteruitgang' en het behalen van de doelen die horen bij de KRW, is het belangrijk dat de oevers daar waar mogelijk ecologisch worden beheerd en ingericht, voor zover de functies van het water en het landgebruik geen significante schade leiden (=KRW proof). Dit geldt ook voor het beheer van de oevers van de overige oppervlaktewateren in provinciaal eigendom, zoals wegsloten.

Het beheer en inrichting in Noord-Holland is KRW-proof. In principe worden alle oevers ecologisch beheerd en ingericht in Noord-Holland. Bij bepaalde soorten oevers is ecologische inrichting en beheer onmogelijk (bijvoorbeeld vanwege veiligheid, de vaarwegfunctie, bij een binnenhaven of stedelijk gebied (een gracht). Bij het ecologisch beheer gaat het vooral om de rietoevers langs de vaarwegen en om de oevers van basaltbeton, met de nadruk op vaarwegen die onderdeel uitmaken

van de EHS. Bij her(aanleg) van oeverconstructies wordt altijd gekeken naar mogelijkheden voor natuurvriendelijke oevers, rekeninghoudend met de kosten en baten.

De provinciale vaarwegen zijn samen 270 kilometer lang. Het gaat dus om 540 kilometer oever, waarvan de provincie 440 kilometer (80%) in eigen beheer heeft. De overige 20% is in beheer bij waterschappen, gemeenten, particulieren en bedrijven, waaronder 50% van de Ringvaart. Het onderhoud van de oevers vindt plaats conform de in 2004 door Provinciale Staten vastgestelde strategie 'Risico gestuurd Beheer'. Oevers die een gevaar opleveren voor met name de functies vaarweg en waterkering, worden daarbij met voorrang vervangen.

De drukte op het Noord-Hollandse water neemt nog steeds toe. Dat betekent dat er nog meer dan voorheen keuzes gemaakt worden over het gebruik. Leidend zijn onze ambities voor de binnenvaart, het landelijk toervaartnet, vaarrecreatie Waddenzee, de KRW en Natura 2000. De hoofdfunctie is in beginsel leidend voor de inrichting.

In de op te stellen beheerplannen wordt inrichting op basis van deze hoofdfunctie verder uitgewerkt. Een randvoorwaarde daarbij (vanuit de KRW) is dat de chemische en ecologische kwaliteit van het water minimaal gehandhaafd blijft (geen achteruitgang) en waar mogelijk wordt verbeterd.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Duurzaam en klimaatbestendig vaarwegbeheer.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Als beheerder dragen we zorg voor de vaarwegen die in ons eigendom en in ons beheer zijn en voor het nakomen van de gemaakte afspraken over de kwaliteit, de geldende wet- en regelgeving en het beleid. Dat betekent:

- Wij maken per 2012 duidelijk welke wateren we voor welke functie geschikt maken (via een nieuwe water functie kaart).
- Wij beheren onze vaarwegen (voor zover in eigen beheer) KRW-proof.
- Wij evalueren, in samenspraak met de waterschappen, of ons beheer en inrichting van de oevers van onze eigen vaarwegen voldoende KRW proof is (minimaal geen achteruitgang). Ook de overige oppervlaktewateren in provinciaal eigendom en beheer, zoals wegsloten, worden hierbij betrokken. In dit onderzoek worden de mogelijke kosten en baten afgewogen.
- Wij streven naar 'werk met werk maken', door onderhoud van oevers en de KRW zoveel mogelijk te combineren, bijvoorbeeld bij het Noordhollandsch Kanaal en de Broekervaart tussen het Schouw en Monnickendam.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

- Mee te denken over de nieuwe water functie kaart van Noord-Holland.
- Gezamenlijk met ons het KRW-proof beheer en inrichting van de oevers te evalueren en indien nodig te verbeteren.

- Het KRW-proof inrichten en beheren van het watersysteem dat onder hun verantwoordelijkheid valt.

6.6 Waterbodems

Analyse

Sinds de inwerkingtreding van de Waterwet is de waterbodem een integraal onderdeel van het watersysteem. Bij ingrepen in de waterbodem is de bescherming van de milieuhygiënische kwaliteit daarmee nog maar één van de doelstellingen van het waterbeheer.

De waterschappen zijn ingevolge de Waterwet verantwoordelijk voor het beheer van het watersysteem en daarmee voor het beheer van de waterbodems in de regionale wateren. Wanneer de bodem of de oever van een oppervlaktewaterlichaam zodanig is verontreinigd of aangetast dat de kwaliteit daarvan een belemmering vormt voor het bereiken van de gewenste gebiedskwaliteit, zullen de waterschappen de noodzakelijke maatregelen opnemen in het waterbeheerplan. De gewenste gebiedskwaliteit wordt mede afgeleid van de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) die gelden voor de chemische kwaliteit en het ecologisch functioneren van het watersysteem.

De KRW schrijft echter niets concreets voor over waterbodembeheer, terwijl er toch een sterke wisselwerking is tussen waterbodem- en waterkwaliteitsbeheer. Soms worden baggerprojecten waterbodemsaneringen – uitgevoerd om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren. De ervaring leert dat baggerwerken tot een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit kunnen leiden.

Ondanks dit gegeven gaan bevoegde instanties er heel vaak van uit dat de invoering van de KRW nauwelijks of geen gevolgen zal hebben voor de omvang van de baggeropgave. Ook in Noord-Holland is dit bij de voorbereiding van de KRW naar voren gekomen. Een verklaring hiervoor is dat bij de invoering van de KRW er impliciet van uitgegaan is dat baggerwerken om andere redenen – peilbeheer, nautisch – in voldoende mate zullen plaatsvinden en gefinancierd worden. In Noord-Holland hebben we te maken met een achterstand bij het baggeren (zie nota Ruimte voor Bagger 2005). De waterbodem en de oppervlaktewaterkwaliteit kunnen aanzienlijk verbeteren als die achterstand wordt weggewerkt. Via het baggerprogramma willen we de achterstand weggewerken en ook een bijdrage leveren aan het behalen van de KRW-doelstellingen voor de oppervlaktewaterkwaliteit.

We blijven bevoegd gezag voor waterbodems waarvan we hebben bepaald dat er sprake is van een ernstige verontreiniging die met spoed sanering vereist (Ingevolge de Invoeringswet Waterwet). Ook blijven wij verantwoordelijk voor locaties die in het bodemsanerings programma staan genoemd en waarvoor wij verplichtingen zijn aangegaan. Binnen het stroomgebied Rijn-West, waarvan Noord-Holland deel uitmaakt, is afgesproken dat alle KRW-effectieve saneringen van waterbodems (in en buiten KRW-waterlichamen) waarvoor middelen beschikbaar zijn in de periode tot 2015, worden opgenomen in het stroomgebiedbeheerplan en dus een resultaatverplichting krijgen. Het gaat hier om

zowel nutriëntbaggeren als saneringsbaggeren conform de Wet bodembescherming (Wbb). Zonodig is nader onderzoek geprogrammeerd. Regulier onderhoudsbaggerwerk is alleen aangemerkt als KRW-maatregel wanneer de maatregel effectief bijdraagt aan het bereiken van de KRW-doelen (AdviesNota Schoon Water). Onderhoudsbaggerwerk is het verwijderen van (achterstallige) bagger tot op onderhoudsdiepte in met name vaarwegen (profiel als geheel) en de vaargeul. Voor het IJsselmeergebied is Rijkswaterstaat bevoegd gezag voor de waterbodems. Voor de buitendijkse gebieden maken de provincie en Rijkswaterstaat per specifiek geval afspraken over de invulling en taakverdeling in de bevoegd gezag rol.

Onze jaarlijkse acties en onze bestedingen aan onderhoud van de vaarwegen en de bijbehorende kunstwerken (sluizen, stuwen en bruggen) zijn vastgelegd in het baggerprogramma. Het totale onderhoud van vaarwegen is opgenomen in de Meerjarenprogramma's. Uit de Netwerkstrategie is gebleken dat er op een aantal prioritaire vaarwegen sprake is van achterstallig baggeronderhoud. Voor het oplossen van knelpunten in het huidige netwerk is maar deels of op de langere termijn geld gereserveerd in het baggerprogramma. De keus voor (extra) investeringen in beheer en onderhoud maken we mede op basis van het belang van de vaarweg voor de binnenvaart in Noord-Holland en de verwachte ontwikkeling van overslag en goederenstromen langs de vaarwegen. De prioriteit ligt bij de grote vaarwegen, waarbij het met name gaat om het Noordzeekanaal, het Amsterdam-Rijnkanaal, de route over het IJsselmeer, de Zaan en het Noordhollandsch Kanaal. In het zuidelijk deel van de provincie zijn de Kostverlorenvaart en de Ringvaart Haarlemmermeer de vaarwegen die waarschijnlijk belangrijker worden.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Alle wateren voldoen aan de KRW-eisen.
- Alle waterbodems zijn gesaneerd en op de juiste diepte.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij blijven bevoegd gezag voor de waterbodems die al door ons als ernstig en spoedeisend zijn beschikt, totdat de sanering is voltooid.
- Wij krijgen vooral een coördinerende en toezichhoudende taak, maar blijven bevoegd gezag voor ernstige en spoedeisende gevallen totdat de sanering is voltooid. Tot de overdracht zullen we bij (achterstallig) onderhoud zoveel mogelijk werk met werk maken en dus naast binnenvaart ook KRW-doelen dienen. We blijven baggeren in het kader van de scheepvaart voor zover het vaarwegen zijn in beheer van de provincie.
- Wij hebben een coördinerende rol bij de uitvoering van het bestuursakkoord dat we met de provincie Utrecht, de Hoogheemraadschappen Amstel, Gooi en Vecht (AGV), Rijnland, Hollands Noorderkwartier en De Stichtse Rijnlanden hebben gesloten om in de periode 2008-2011 niet-verspreidbare baggerspecie in rijksdepots te storten.
- Wij baggeren provinciale vaarwegen KRW-“proof”.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Realiseert een tijdelijke openstelling (drie jaar) van de Rijksdepots voor niet-verspreidbare baggerspecie uit de regio Rijn-West.

Waterschappen

- Voeren KRW-maatregelen uit, inclusief sanering als deze een belangrijke bijdrage levert aan het tijdig bereiken van de 'ecologische en waterkwaliteitsdoelen'. Dit dient te gebeuren zonder dat er significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen optreden.
- Initiëren en voeren gezamenlijk hergebruiksprojecten uit en maken optimaal gebruik van bestaande depotruimte, om zo de noodzaak van extra depotruimte te verkleinen.
- Vormen in het kader van het Regionaal Bestuursakkoord Baggerspecie een werkgroep. Deze gaat onder voorzitterschap van de provincie in kaart brengen wat op het grondgebied van de waterschappen de mogelijkheden zijn voor grote hergebruikprojecten, bijvoorbeeld verondieping van voormalige zandwinputten en civiele projecten en werken.
- De waterschappen voeren het waterbodembeheer uit.

6.7 Wateroverlast

Analyse

Klimaatverandering leidt in de toekomst tot meer en extremere buien. Het watersysteem in Noord-Holland moet zijn ingesteld om pieken in de neerslaghoeveelheid op te vangen en zo wateroverlast te voorkomen. In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) 2003 zijn daarom afspraken gemaakt om het watersysteem in 2015 op orde te hebben. In 2007 zijn deze afspraken geactualiseerd (NBW-actueel). Dit houdt in dat de kans op wateroverlast door inundatie vanuit het oppervlaktewater moet zijn verminderd tot een maatschappelijk acceptabel niveau. Dit niveau is in het NBW vertaald in zogenaamde werknormen voor vijf vormen van grondgebruik. De normen zijn uitgedrukt in de kans dat het peil van het oppervlaktewater het niveau van het maaiveld overschrijdt. De werknormen zijn gebaseerd op basis van de middenvariant van het klimaatscenario 2050 van het KNMI (KNMI '06 klimaatscenario G).

De waterschappen hebben het watersysteem in het landelijk gebied getoetst aan de werknormen uit het NBW volgens de Leidraad. Hieruit is de wateroverlastopgave voortgekomen. Dit is het areaal polderland dat niet aan de werknormen voldoet (zie bijlage 3 *Overzicht hectares voor waterberging en opgave*). Om de wateroverlastopgave op te lossen hebben de waterschappen maatregelenpakketten opgesteld. Wij hebben de voorkeur gegeven aan fijnmazige maatregelen. Op een aantal plekken waar dit niet kan en er een grote wateroverlastopgave ligt, zijn we trekker van integrale gebiedsprojecten waarin de wateropgave wordt meegenomen (Haarlemmermeer, Bovenkerkerpolder, Horstermeer. Bij grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen als de Bloemendalerpolder en het Wieringerrandmeer wordt

de wateropgave meegenomen en benutten we kansen voor het combineren van de realisatie van waterberging met het verbeteren van waterkwaliteit en de versterking van recreatieve, natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Fijnmazig versus grootschalig waterberging

Fijnmazige maatregelen zijn vloeiend ingepast in een ruimtelijke functie. In stedelijk gebied kan het beeld daarbij uiteenlopen van een waterrijke nieuwbouwwijk tot een grachtengordel of een herontwikkeld havengebied. Ook drijvende woningen kunnen deel uit maken van een fijnmazige oplossingsrichting. Hoewel in het landelijk gebied de inpassing nadrukkelijker samenhangt met de specifieke eisen die het grondgebruik (recreatie, landbouw, natuur) stelt, kan algemeen gedacht worden aan het toestaan van peilfluctuaties, aanleg en verbreden van sloten, aanpassen van slootprofielen, meer open water en kleinschalige waterbergingen.

Tot grootschalige maatregelen rekenen wij het inrichten van bergingslocaties die als primaire hoofdfunctie waterberging krijgen en daarbij wezenlijke beperkingen stellen aan het huidige grondgebruik in het omliggende gebied.

Doel voor de lange termijn (2040)

Het watersysteem is en blijft op orde.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij leggen de gebiedsnormen vast in de Waterverordening en keuren de maatregelen goed in de waterbeheerplannen.
- Wij verlenen vergunningen voor ontgrondingen.
- Wij bewaken de voortgang van de uitvoering van de maatregelen.
- Wij zorgen voor het instrumentarium voor de toetsing van het watersysteem in 2012 aan de nieuwste klimaatscenario's.
- Wij subsidiëren indien mogelijk via het ILG maatregelen voor het tegengaan van wateroverlast waarbij ook provinciale en/of rijksdoelen worden gerealiseerd die passen in het ILG-kader. Hiertoe zijn in 2009 de waterdoelen uitgewerkt (waaronder waterberging, waterkwaliteit en waterparels), opgenomen in de ILG-afspraken met het Rijk en van financiële middelen voorzien. Hierdoor is nu ook ILG financiering mogelijk voor waterdoelen buiten de Ecologische Hoofdstructuur, Natura 2000 en 'Recreatie om de Stad.
- Wij leggen de ruimtelijke consequenties van de grootschalige waterbergingen (Haarlemmermeer, Bovenkerkerpolder, Horstermeer) en zoekgebieden voor fijnmazige waterberging vast in de Structuurvisie.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Waterschappen

- Toetsen in 2012 het watersysteem aan nieuwe klimaatscenario's.

- Hebben de benodigde waterberging in de Haarlemmermeer, Horstermeer en Bovenkerkerpolder in 2015 gerealiseerd. Daarbij zijn mooie voorbeelden gereed van combinaties van recreatie rond steden met waterberging (Haarlemmermeer en Bovenkerkerpolder).
 - Hebben de wateroverlastopgave in 2015 opgelost:
 - door fijnmazige maatregelen bij voorkeur uitgevoerd in combinatie met maatregelen tot het verminderen van het watertekort, het verbeteren van de waterkwaliteit of maatregelen ter versterking van recreatieve, natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische waarden;
 - door waar mogelijk de maatregelen extra robuust uit te voeren in het licht van het omgaan met onzekerheden en de extremen van de nieuwe klimaatscenario's uit 2006 voor het oplossen van de wateroverlastopgave;
 - Het watersysteem is klimaatproof, dat wil zeggen: op orde volgens minimaal het middenklimaatscenario 2050 van het KNMI uit 2000 (KNMI '06 klimaatscenario G).
- Uitzondering op deze planning zijn:
- Gebieden waar maatregelen aantoonbaar efficiënter en/of integraler kunnen worden uitgevoerd door een tijdstip na 2015 te kiezen, bijvoorbeeld vanwege koppelingskansen aan andere projecten;
 - Wijken in bestaand stedelijk gebied, waar geen sprake is van een urgente wateropgave: hier moeten maatregelen uiterlijk in 2027 uitgevoerd zijn door gemeenten en waterschappen.
- Leveren in 2014 gegevens aan voor een evaluatie van de gebiedsnormen.
 - Voeren een watertoets uit bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zodat er geen nieuwe opgaven voor wateroverlast ontstaan.

Gemeenten

- Houden in hun bestemmingsplannen rekening met maatregelen die voortvloeien uit het oplossen van de wateroverlastopgave en passen deze bestemmingsplannen indien noodzakelijk aan.
- Benutten in overleg met de waterschappen kansen om fijnmazige maatregelen te koppelen aan andere belangen.
- Betrekken waterschappen in een vroeg stadium bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

6.8 Peilbeheer

Analyse

Noord-Holland heeft veel uiteenlopende grondgebruikfuncties en ruimtelijke claims. Iedere grondgebruikfunctie stelt specifieke eisen aan de waterhuishouding. Tegelijkertijd zien wij dat het hydrologisch systeem en de veranderende klimaatsomstandigheden beperkingen opleggen aan de mogelijkheden om functies te behouden en te ontwikkelen. Goed peilbeheer zal enerzijds de gebruiksfuncties zo goed mogelijk faciliteren en daarbij rekening houden met de soms tegenstrijdige eisen van het waterbeheer. Anderzijds kan met goed peilbeheer bodemdaling en versnippering van peilgebieden worden beperkt. Dat betekent dat waterschappen belangen integraal en transparant moeten afwegen bij de totstandkoming van een peilbesluit. De discussie over functie volgt peil zal

gevoerd worden mede op basis van de functiefaciliteringskaarten die provincie en waterschappen samen gaan ontwikkelen. In bijlage 4 *Peilbesluiten* staan de uitgangspunten en belangen waarmee waterschappen bij hun peilkeuze rekening moeten houden.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Zorgen voor waterpeilen die de aanwezige gebruiksfuncties optimaal faciliteren en doelmatig waterbeheer mogelijk maken tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Bij het faciliteren van functies en de daaruit volgende peilkeuze is het landgebruik volgens de provinciale Structuurvisie richtinggevend..
- In samenspraak met betrokken partijen bezien in hoeverre peilverhoging van het IJsselmeer tot de mogelijkheden behoort (zie ook hoofdstuk 7.6 *IJsselmeergebied*).

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

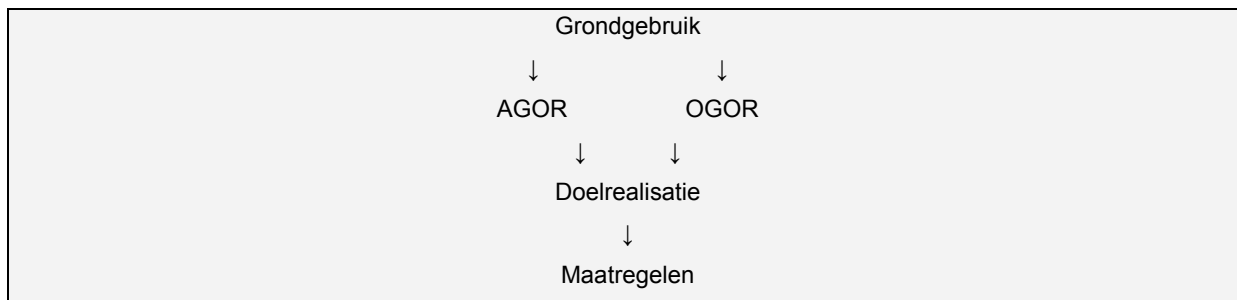
- Wij vervullen niet langer de rol van goedkeurder van peilbesluiten. We toetsen of bij de ontwerp-peilbesluiten alle belangen zijn meegewogen en of het peilbesluit aansluit bij het provinciale beleid. Waar nodig zullen wij gebruik maken van nieuwe instrumenten, zoals aanwijzingen of vernietigingsbevoegdheden.
- Wij beoordelen of functiewijzigingen gewenst zijn wanneer blijkt dat ruimtelijke functies waterhuishoudkundig niet of alleen tegen hoge kosten kunnen worden gefaciliteerd.
- Wij zien er op toe dat er in 2012 voor heel Noord-Holland actuele peilbesluiten zijn die voldoen aan het provinciale water- en ruimtelijke ordeningsbeleid.

GGOR - Gewenste grond- en oppervlaktewaterregime

Voor de bepaling van het GGOR is de Waternoodsystematiek ontwikkeld door DLG en de Unie van Waterschappen. Voor iedere vorm van grondgebruik wordt allereerst een optimaal grond- en oppervlaktewaterregime bepaald: het OGOR. Vervolgens wordt de feitelijke hydrologische situatie bepaald. Dit is het actuele grond- en oppervlaktewaterregime, ofwel het AGOR. Het bepalen van het GGOR begint met de vergelijking tussen de hydrologische werkelijkheid (AGOR) en het hydrologische ideaal (OGOR). Aan de hand van het verschil tussen AGOR en OGOR moet de ernst van de situatie worden ingeschat. Vervolgens worden mogelijke maatregelen integraal afgewogen en wordt op bestuurlijk niveau een keuze gemaakt. Deze keuze bepaalt het GGOR.

Wij beschouwen de GGOR-systematiek niet als doel op zich maar als een instrument. Met de GGOR-systematiek kan bij de uitwerking van waterhuishoudkundige maatregelen een transparante belangenafweging worden gemaakt tussen verschillende vormen van landgebruik.

In het NBW is afgesproken dat de waterschappen in de periode 2005 - 2010 het GGOR opstellen en dat de provincies hiervoor uiterlijk in 2005 de kaders aangeven. In Noord-Holland zijn twee pilots gestart in het Naardermeer en het Wormer- en Jisperveld. Deze laten zien dat een strikt kader voor de toepassing van de waternoodsystematiek niet wenselijk is gezien de grote verschillen tussen gebieden. De tekst in dit Provinciaal Waterplan over peilbeheer en GGOR is het kader zoals genoemd in het NBW. Voor alle peilbesluiten verwachten we een minimale GGOR volgens onderstaand schema:

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Waterschappen

- Houden bij hun peilkeuze rekening met het beleid van derden en ook met het provinciaal beleid zoals verwoord in het Provinciaal Waterplan en de Structuurvisie. Verder wordt rekening gehouden met de uitgangspunten en belangen zoals weergegeven in bijlage 4 *Peilbesluiten*.
- Brengen bij de analyse en afweging van het peilbesluit, waar relevant, knelpunten en kansen in beeld tussen de ruimtelijke ordening van functies en het watersysteem. Geconstateerde kansen en knelpunten worden actief onder de aandacht gebracht van de ruimtelijke ordenaar.
- De waterschappen beschikken voor hun hele beheergebied over actuele peilbesluiten en die sturen ze ons voordat ze worden vastgesteld. Peilafwijkingen (op- en onderbemalingen en hoogwaterzones) moeten worden voorkomen. Als er toch sprake is van peilafwijkingen zijn ze zoveel mogelijk vastgelegd in actuele vergunningen.
- Nemen in de toelichting op het peilbesluit een inventarisatie op van de bij de afweging betrokken belangen en beschrijven de manier waarop de belangenafweging tot stand is gekomen.
- Stellen jaarlijks een voortgangsrapportage op met daarin een vooruitblik op de planning van de peilbesluiten en een terugblik op het vergunnen van peilafwijkingen.
- Zorgen voor een evenwichtige en transparante afweging van belangen binnen de invloedssfeer van het peilbesluit volgens de GGOR-methodiek.

6.9 Stedelijk waterbeheer

Analyse

Binnen het stedelijk gebied in de Provincie Noord-Holland is er regelmatig wateroverlast, bijvoorbeeld na lokaal extreme neerslag. Onder wateroverlast verstaan we schade zoals water in gebouwen, stremming van doorgaande wegen en afvalwater op straat. Regenwater dat korte tijd op straat staat kan hinderlijk zijn, maar rekenen we hier niet toe.

De klimaatverandering kan grote gevolgen hebben voor het stedelijk waterbeheer, zoals het omgaan met wateroverlast en watertekort en het bevorderen van de waterkwaliteit. Ook het stedelijk gebied zal te maken krijgen met warme zomers en meer extreme buien. De wateroverlast wordt daarbij nog eens vergroot door de toename van het verharde oppervlak. De afvoercapaciteit van het watertransportsysteem (riolering) is echter niet altijd eenvoudig te vergroten. Soms is dit ook niet

wenselijk. Het alternatief is om meer ruimte te creëren voor waterberging in de 'haarvaten' van het stedelijke watersysteem, in de openbare en particuliere ruimte.

Tegenover de toename van extreme buien staat dat zomers de grondwaterstand kan dalen. In de historische binnensteden kan dat leiden tot verdergaande paalrot. Ook het stedelijke groen kan last krijgen van watertekort. De vraag is dus hoe we een 'reserve' voorraad aan water kunnen vormen, om het tekort aan water in droge periodes aan te vullen.

Door de stijgende temperaturen kunnen boven grotere steden ook makkelijker zogenaamde warmte-eilanden voorkomen. Die ontstaan als warmte 's nachts vertraagd wordt afgegeven aan de omgeving. Door de temperatuurstijging kan de (giftige) blauwalg ook steeds meer in stedelijk water voorkomen en dit kan stankoverlast geven. Ook de kans op botulisme stijgt. Vanwege die risico's voor de volksgezondheid vraagt klimaatverandering om maatregelen.

We willen goed omgaan met de onzekerheden van de klimaatverandering in de besluitvorming over het stedelijk water. Daarbij is samenwerking hét instrument.

In de afgelopen periode is er veel veranderd in beleid en wetgeving rond gemeentelijke watertaken en samenwerking. De belangrijkste wijzigingen in de wetgeving zijn de nieuwe zorgplichten, de voorkeursvolgorde bij omgaan met afvalwater, de mogelijkheid tot verordeningen en de heffingsbevoegdheid voor de gemeentelijke wateropgave(n).

Om ervoor te zorgen dat de lasten voor de burgers niet meer stijgen dan strikt noodzakelijk is, moet de waterketen in 2015 doelmatiger zijn. In het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen zijn samenwerkingsafspraken gemaakt voor meer doelmatigheid en transparantie in de waterketen. Op provinciaal niveau is het convenant Samenwerking waterketen Noord-Holland afgesloten in 2007.

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Alle steden zijn robuust en klimaatbestendig ingericht, waardoor er geen structurele wateroverlast of wateronderlast (droogstand) is in stedelijk gebied.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij beschermen het bovenlokaal belang bij goed stedelijk waterbeheer (afval-, hemel-, grond- en oppervlaktewater). We stimuleren het gezamenlijk aanpakken van taken en verantwoordelijkheden tussen gemeente en waterschap, leidend tot bestuursakkoorden. We bemiddelen bij afstemming tussen waterschap en gemeenten. We bewaken namens de spelers het verloop van de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen bij het opstellen van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP).
- Wij toetsen het concept-GRP aan Rijks-, provinciaal- en waterschapsbeleid. Indien geen rekening is gehouden met dit beleid of geen overleg is gevoerd, zullen we -na overleg- onze aanwijzingsbevoegdheid gebruiken. Dan geven wij aan op welke punten de gemeente het GRP moet wijzigen (zie bijlage 6 *Stedelijk waterbeheer*).
- Wij toetsen het waterbeheerplan op doelmatig afval-, hemel-, grond- en oppervlaktewaterbeheer voor het beheergebied.

- Wij onderzoeken samen met de gemeenten en waterschappen welke cultuurhistorische waarden van stedelijk water behoed en bewaard moeten blijven binnen het stedelijk waterbeheer. We ontwikkelen een cultuurhistorische waardekaart voor stedelijk water met daarin aangegeven de gevoeligheid van de waterhuishouding.
- Wij onderzoeken en inventariseren hoe we het stedelijk water klimaatbestendiger kunnen maken. We accepteren geen wateroverlast. We willen problemen helder in kaart brengen, oplossingen niet alleen zoeken in reductie van de kans op wateroverlast maar ook in reductie van gevolgen van wateroverlast. We willen draagvlak voor investeringen creëren door het economiseren van klimaatbestendigheid.
- Wij voeren acties uit die voortvloeien uit het Actieprogramma 'Uitwerking convenant Samenwerking waterketen Noord-Holland' en we bewaken de voortgang van de uitvoering van het Actieprogramma.
- Samenwerking in de waterketen tussen en binnen waterketensectoren is vanzelfsprekend, de faciliterende en stimulerende rol van de provincie in de waterketen is in 2015 niet meer nodig.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Handhaaft controle op de uitvoering van gemeentelijk beleid via VROM-inspectie.

Waterschappen

- Nemen in het waterbeheerplan het afval-, hemel-, grond- en oppervlaktewaterbeheer en zuiveringsbeleid op en houden rekening met klimaatveranderingen op het watersysteem.
- Leveren de waterkwaliteitsinformatie voor het gemeentelijk waterplan en nemen taken op in de uitvoering.
- Geven bij ruimtelijke ontwikkelingen een wateradvies aan de gemeenten over de effecten op het water (de watertoets).
- Beheren al het gemeentelijk oppervlaktewater in overeenstemming met de gemeente.
- Onderzoeken het benutten van het RWZI-effluent, bijvoorbeeld als proceswater of voor gesloten systemen bij de grote rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi 's) als Amsterdam West, Beverwijk, Den Helder en Wevershoof.
- Hebben in 2012 een werkplan opgesteld voor samenwerking in de waterketen, en voeren acties uit van het Actieprogramma 'Uitwerking convenant Samenwerking waterketen Noord-Holland'.
- Hebben in 2012 een bestuursakkoord aanleg en beheer Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA) gesloten met gemeenten.
- Hebben in 2015 bestuursakkoorden met gemeenten over de kwantiteit en kwaliteit, beheer van het stedelijk afvalwater.

Gemeenten

- Hebben in 2013 een breed gemeentelijk rioleringsplan opgesteld volgens de Leidraad Rioleringsplan, met maatregelen voor afval-, hemel- en grondwater- volgens de Wet Gemeentelijke watertaken, en waar nodig voor oppervlaktewater.
- Hebben de kansen benut om de omgevingskwaliteit in de stad te verbeteren door het inpassen van water, door het terugbrengen van de cultuurhistorische waarde van water.
- Hebben de stedelijke openbare inrichting en infrastructuur afgewogen naar belangen, zoals water, duurzaamheid, kosteneffectiviteit en klimaatbestendigheid.
- Houden rekening met klimaatveranderingen op het watersysteem en anticiperen hierop.
- Betrekken bij bestemmingsplanwijzigingen vroegtijdig het waterschap en passen de watertoets toe.
- Betrekken bij het opstellen van het GRP in ieder geval het waterschap en de provincie, en houden rekening met Rijks-, provinciaal en waterschapsbeleid.
- Werken waar mogelijk samen met andere gemeenten (waardoor mogelijk capaciteitsproblemen worden opgelost). Gemeenten hebben in 2012 een gezamenlijke watervisie binnen waterhuishoudkundige eenheden, die leidend is voor hun gemeentelijk rioleringsplannen.
- Hebben in 2012 een werkplan voor samenwerking in de waterketen opgesteld, en voeren acties uit van het Actieprogramma 'Uitwerking convenant Samenwerking waterketen Noord-Holland'.
- Hebben in 2012 een bestuursakkoord aanleg en beheer Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA) gesloten met het waterschap.
- Hebben in 2015 de optimalisatiemogelijkheden van de uitvoering van beheerstaken van het stedelijk water onderzocht.
- Hebben geen ongesaneerde lozingen meer.
- Hebben in 2015 bestuursakkoorden met waterschap en waar mogelijk met gemeenten onderling over de kwantiteit, de kwaliteit en het beheer van het stedelijk water.

7. Bijzondere gebieden

Enerzijds spreken we over hét Noord-Hollandse landschap, anderzijds heeft ieder deel van Noord-Holland zijn eigen gebiedskenmerken (bewoners, bedrijvigheid en natuur) en waterkenmerken. De duingebieden aan de Noordzeekust worden qua water sterk beïnvloed door de zee. De Haarlemmermeerpolder is een diepe droogmakerij en geheel afhankelijk van de zoetwatervoorziening vanuit de Hollandse IJssel om de verzilting vanuit het grondwater tegen te gaan. De polder Westzaan verzoet juist, omdat het IJsselmeer na de aanleg van de Afsluitdijk zoet is geworden. Het Gooi ligt op de Utrechtse Heuvelrug, grenzend aan het Naardermeer en de Loosdrechtse plassen.

Generiek beleid dient versterkt te worden met integrale gebiedsontwikkeling. Wij zorgen samen met gemeenten, waterschappen, bedrijven en burgers voor maatwerk in het Noord-Hollandse grond- en oppervlaktewatersysteem met behulp van integrale gebiedsontwikkeling. Een belangrijk instrument voor Noord-Holland is het Investeringsbudget Landelijk Gebied en de bijbehorende ILG-gebiedscommissies. Onze belangrijkste taken zijn het regisseren van het proces, het informeren en stimuleren van de samenwerkingspartners en het beoordelen van hun subsidieaanvragen. De samenwerkingspartners in de regio voeren de gehonoreerde projecten vervolgens uit.

Ten slotte zijn er diverse grote gebiedsprojecten, waarbij we de regie voeren. De gebiedsprojecten die in dit hoofdstuk aan bod komen zijn vaak integrale projecten met een groot waterbelang. De teksten zijn samenvattingen van de projecten.

7.1 Noordzeekust

Analyse

De Noordzeekust is voor Noord-Holland van grote betekenis. De duinen beschermen het achterland tegen overstromingen en zijn tegelijkertijd waardevolle natuurgebieden. Strand, zee, duinen en badplaatsen zijn toeristische trekpleisters. Dit maakt de kust, na Amsterdam, tot het tweede toeristengebied van Noord-Holland.

Het rijksbeleid voor de kust is vastgelegd in het Nationaal Waterplan en de Nota Ruimte. De Nota Ruimte omschrijft voor de kust de volgende doelstelling: 'waarborging van de veiligheid tegen overstromingen vanuit zee met behoud van de (inter)nationale ruimtelijke waarden, waarbij de gebiedspecifieke identiteit een belangrijke kernkwaliteit is'. Uit een evaluatie door het Rijk van de derde kustnota blijkt dat het met de zorg voor de veiligheid goed gesteld is. Rijkswaterstaat voert jaarlijks zandsuppleties uit en wij voeren de regie bij de versterking van de zwakke schakels langs de Noord-Hollandse kust. Aandachtspunt is dat voor het behoud van de zandvoorraden in het kustfundament op langere termijn op regionale schaal bij de Kop van Noord-Holland meer gesuppleerd moet worden dan in het verleden is gebeurd. Wat betreft het ruimtegebruik is de

conclusie dat de landelijke doelstellingen uit de derde kustnota maar ten dele zijn gehaald. Ruimtelijke kansen aan de kust worden nog onvoldoende benut.

In Noord-Holland is door Provinciale Staten in de streekplanherziening van 2007, conform de opgave uit de Nota Ruimte, de begrenzing van het kustfundament in Noord-Holland vastgelegd. Daarnaast is een zonering van het strand vastgesteld voor 'jaarrond' exploitatie van strandpaviljoens. Jaarrond exploitatie van strandpaviljoens is van belang voor de verbreding van het recreatief/toeristische product aan de kust van Noord-Holland. Daarom stimuleren we dat in de 'ja,mits-zones' (zie bijlage 9 kaart *Zonering jaarrond strandpaviljoens*).

Een belangrijk speerpunt in deze planperiode is de aanpak van de zwakke schakels. Het doel is om in 2015 de Noordzeekust minimaal op het niveau van vijftig jaar veiligheid te hebben gebracht. Vanwege de verwachte zeespiegelstijging is dit op lange termijn niet voldoende. De Deltacommissie adviseert daarom de kustlijn verder zeewaarts te verbreden. In het Nationale Waterplan kiest het rijk voor de korte termijn voor continuering van het huidige beleid, dat wil zeggen voor het laten meegroeien van de hoogte van het kustfundament met de zeespiegel door de toevoeging van zand. Voor de lange termijn is de ambitie om de kust in 2040 met enkele tientallen meters verbreed te hebben. Wij delen deze ambitie en willen daaraan bijdragen door landzijdig de ruimtelijke kwaliteit fors te versterken. Vooruitlopend daarop benoemt de Verkenning Costa Hollanda de kansen die er langs de hele Noordzeekust zijn. Deze verkenning is de eerste bouwsteen voor de provinciale gebiedsvisie voor de kust zoals bedoeld in het Nationaal Waterplan. Andere bouwstenen hiervoor zijn het traject Identiteit kustplaatsen, een onderzoek naar een eventuele rust-en-reuring-zonering langs de kust en verder onderzoek naar de kosten & baten en financieringsmogelijkheden van strandsuppleties voor andere dan veiligheidsdoelen. Doel van een rust-en-reuring zonering is het handhaven van voldoende verschil tussen drukbezochte en luwe gebieden. Het gaat er vooral om niet elke strandopgang te voorzien van een parkeerplaats. Zo'n rust-en-reuring zonering kan mogelijk aansluiten bij een eveneens te overwegen zonering voor strandsuppleties, waarbij meer gesuppleerd wordt bij de economisch geëxploiteerde stranden en minder bij de geïsoleerde of stille stranden, mits de duinen daar voldoende breed zijn om het achterland te beschermen. Dan leidt dezelfde hoeveelheid zand tot een beter resultaat voor economie en natuur (via dynamisch kustbeheer). Het traject Identiteit kustplaatsen bestaat uit culturele activiteiten en pilots met badplaatsen, gericht op het benoemen van het onderscheidende karakter en een bijpassend ontwikkelingsprofiel. Hieruit kunnen ruimtelijke kwaliteitsprojecten voortvloeien waarvoor de provincie op beperkte schaal co-financiering beschikbaar stelt. De kustgemeenten worden gestimuleerd om nog zoveel mogelijk in deze Waterplanperiode een begin te maken met de uitvoering van deze projecten. Samen met de andere kustprovincies en het rijk wordt de komende jaren een "Gebiedsuitwerking Noordzeekust" opgesteld, mede op basis van bovengenoemde provinciale gebiedsvisie. Dit gebeurt in het kader van het Deltaprogramma. Onderdeel daarvan vormt een haalbaarheidsonderzoek kustverbreding. De provincie kiest ambtelijk en bestuurlijk voor een pro-actieve rol in deze Gebiedsuitwerking vanwege onze ambitie de stranden en de duinen (in de Kop) te verbreden.

Op Europees niveau zoeken we de samenwerking met andere Noordzeeregio's, om kennis en ervaring op het gebied van integraal kustzonebeleid uit te wisselen. Dit gebeurt met name in het Interreg-project Sustainable Coast Development in practice (SUSCOD). Dat gaat najaar 2009 van start. Hieraan nemen België, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Denemarken deel. De provincie Noord-Holland is lead partner.

We streven naar het naar voren halen van veiligheidsmaatregelen vanwege de mogelijkheid om kustbescherming te combineren met andere ontwikkelopgaven in het kustgebied, zoals verhoging van de kwaliteit van de badplaatsen en behoud en ontwikkeling van natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden. Daarnaast speelt de vraag of de kuststrook ruimte kan bieden aan nieuwe woonlocaties en aan nieuwe economische activiteiten, beide om de vitaliteit van de kust te versterken.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Een veilige en aantrekkelijke kust die bijdraagt aan het Noord-Hollandse vestigingsklimaat en die zelf ook ruimte biedt aan nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, toerisme en recreatie, natuur en duurzame energie.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij pakken de Zwakke Schakels aan zodat ze op minimaal vijftig jaar veiligheid zijn gebracht. In het ontwerp en bij de uitvoer van versterkingen bekijken we nadrukkelijk in hoeverre de verbetering kan bijdragen aan de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden.
- Wij stimuleren gemeenten en helpen om de badplaatsen een duidelijk profiel te geven en hoge kwaliteitseisen te stellen aan de architectuur en de inrichting van de openbare ruimte (Traject Identiteit Kustplaatsen)
- Wij stimuleren de kustgemeenten om ruimtelijke kwaliteitsprojecten uit te voeren die bijdragen aan hun identiteit.
- Wij onderzoeken de voor- en nadelen en de mogelijkheden van een rust-en-reuring zoning langs de kust.
- Wij doen verder onderzoek naar kosten/baten/financiering van strandsuppleties voor niet-veiligheidsdoelen.
- Wij vervullen een pro-actieve rol in de Gebiedsuitwerking kust in het kader van het Deltaprogramma.
- Wij leveren ondersteunende activiteiten op gebied van marketing en promotie van de kust voor toerisme en recreatie.
- Wij stimuleren gemeenten om exploitanten van 'jaarrond' paviljoens aan te trekken.
- Wij ontwikkelen de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden in samenwerking met belanghebbenden.
- Wij zoeken onder ander via prijsvragen plekken voor nieuwe kleinschalige woonlocaties van hoog niveau.

- Wij sporen met behulp van het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord nieuwe economische activiteiten op en trekken deze aan. We geven bestaande activiteiten via innovatie een impuls.
- Wij gaan na welke mogelijkheden (infrastructuur en voorzieningen) er zijn om de excentrische ligging van de Kop van Noord-Holland en de te verwachten demografische 'krimp' in de toekomst minder nadelig te laten zijn.

7.2 Metropoolregio Amsterdam

Analyse

Door de afnemende betekenis van nationale grenzen voor de economische ontwikkeling, zijn stedelijke regio's belangrijke spelers geworden in de wereldeconomie. Dit geldt ook voor de Metropoolregio Amsterdam. De Metropoolregio Amsterdam loopt van de Noordzeekust tot en met het Gooi en van Zeevang tot en met de Haarlemmermeer. Zij concurreert met andere grootstedelijke regio's in Europa, zoals Londen en Parijs. De metropoolregio Amsterdam onderscheidt zich vooral door haar cultureel erfgoed, historische stadskernen en landschappen, kust, IJmeer en moderne stadsuitleg.

Water kenmerkt de Metropoolregio Amsterdam. Het ontwikkelingsbeeld Metropoolregio Amsterdam 2040 schetst een stedelijk landschap met veel groen en blauw, waar meer dan twee miljoen mensen wonen en een miljoen mensen werken. Een kloppend hart, een robuuste luchthaven, een eigen badplaats, een stevige doorwatering, dooraderd met vervoersverbindingen en ingebed in een groen polderlandschap. De wateropgave in het metropolitane landschap heeft betrekking op veiligheid, wateroverlast, verdroging en verzilting (zie 'de kracht van het landschap').

Het Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040 schetst de condities voor de toekomstige ruimtelijke inrichting van de Noordvleugel, ervan uitgaande dat alle Noordvleugelafspraken in de periode 2010-2030 zullen worden gerealiseerd, inclusief de Noordvleugelprojecten uit het Urgentieprogramma Randstad.

Op de zevende Noordvleugelconferentie (14 december 2007) zijn de volgende, voor water relevante afspraken gemaakt (zie de gecursiveerde woorden):

1. De metropoolregio Amsterdam profileren op twee specifieke aspecten:
 - Diversiteit (zowel stedelijk, *landschappelijk* als functioneel).
 - Duurzaamheid (in ieder geval energie, *klimaatbestendigheid* en luchtkwaliteit).
2. Er worden twee cruciale inspanningen gepleegd die met water te maken hebben, om de netwerkstad Noordvleugel te ontwikkelen tot de Metropoolregio Amsterdam:
 - Het metropolitane landschap zodanig ontwikkelen dat de benodigde *groenblauwe kwaliteit* voor de metropool ontstaat.
 - De metropoolregio Amsterdam duurzaam en *klimaatbestendig* ontwikkelen.
3. De onderstaande wateropgaven worden erkend als urgent en zijn belangrijk voor de ruimtelijke hoofdstructuur van de metropool. Bovendien zijn ze leidend voor de toekomstagenda van de Metropoolregio Amsterdam voor verdere beleidsvorming:

- *Metropolitaan landschap.*
- *Duurzaamheid/klimaatbestendigheid.*
- *Vrije tijd/toerisme/recreatie* in de metropoolregio.
- *Toekomst Haven.*
- *Schaalsprong Almere/Markermeer-IJmeer/OV-SAAL.*

Doelen voor de lange termijn (2040)

Voor het ruimtelijk beleid van de metropoolregio Amsterdam zijn twee hoofdoelstellingen tot en met 2040 geformuleerd. Beide hebben een connectie met water:

- Een klimaatbestendige, veilige delta: veiligheid garanderen tegen overstromingen vanuit zee en rivieren en het ruimtegebruik klimaatbestendig vormgeven.
- Voldoen aan de vraag naar kwaliteit in de ruimte: een diversiteit aan woonmilieus en woonomgevingen, gemakkelijk toegankelijke groenblauwe gebieden nabij de steden.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Wij willen in 2012 de wateropgave in het metropolitane landschap en klimaat en duurzaamheid omzetten tot concrete acties voor de Actieprogramma's 2020 Metropolitaan landschap en 2020 Duurzaamheid/klimaatbestendigheid. Uitvoering conform afspraken vastgelegd in de Actieprogramma's.

7.3 Westflank Haarlemmermeer

Analyse

De minister van VROM heeft eind 2004 de provincies Noord- en Zuid-Holland gevraagd om te onderzoeken of en waar er in Haarlemmermeer en de Bollenstreek plaats is voor 10.000 tot 20.000 woningen buiten stedelijk gebied in de periode 2010-2030. Daarbij was de vraag in elk geval rekening te houden met de ruimtelijke beperkingen die samenhangen met het beleid voor de luchthaven Schiphol, het Groene Hart en de Greenport Bollenstreek. In de Bollenstreek zal daarom geen grootschalige verstedelijking plaats kunnen vinden. Tot slot moest rekening gehouden worden met de afspraken over de strategische groenprojecten in de Haarlemmermeer en voor de benodigde ruimte voor onder andere waterbeheer, recreatie en infrastructuur. In het project participeerden de gemeente Haarlemmermeer, de gemeente Bennebroek, regio Holland Rijnland als vertegenwoordiger van de Zuid-Hollandse bollengemeenten en het Hoogheemraadschap van Rijnland. In mei 2006 hebben de Colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Noord- en Zuid-Holland de gebiedsuitwerking definitief vastgesteld.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Een strategiekaart is het resultaat van de gebiedsuitwerking. Er is in de gebiedsuitwerking ruimte gevonden voor circa 12.900 woningen op uitleglocaties en daarnaast circa 11.700 woningen binnen de rode contour. In het zuidwestelijk deel van Haarlemmermeer wordt een transformatie voorgestaan

naar grootschalige waterberging in combinatie met kleinschalige woningbouw. Er is ruimte voor 1 miljoen m³ piekberging en ca. 2 miljoen m³ seizoensberging in combinatie met recreatieve- en woonfuncties.

In de Westflank van Haarlemmermeer willen de betrokken partijen ruimte vinden voor een aantal ambities: het realiseren van een kwalitatief hoogwaardig gebied met opgaven voor 10.000 woningen, waar de waterproblematiek klimaatbestendig is opgelost, waar ruimte is voor 1.600 hectare natuur en recreatie en met een toereikende infrastructuur. Om dit programma te kunnen realiseren is meer ruimte nodig dan netto beschikbaar is. Het slim combineren van functies moet ruimtewinst opleveren. Hiervoor is het nodig dat de partners in staat zijn hun eigen doelstellingen in één integraal ontwerp te realiseren.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Het overeind houden van de wateropgave vraagt om een provincie die de regie pakt en de nodige instrumenten inzet om de ambitie overeind te houden. De ruimteclaim voor seizoen- en piekberging dient expliciet een plek te krijgen in structuurvisie, waarmee de noodzaak voor dubbel grondgebruik een feit is. Wonen op water is nog betrekkelijk onbekend en onbemind. Het kennisproject Bouwen met Water en buitenlandse voorbeelden laten zien wat mogelijk is en de provincie zal dit krachtig inbrengen in de gebiedsontwikkeling om de betrokken partijen over de streep te trekken.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschap, gemeenten en derden?

De opgaven voor groen en water zijn kostbaar. Ook de bereikbaarheid van de nieuwe woningen vergen forse investeringen. Het geld moet komen uit de opbrengst van de woningbouw en publieke middelen. Dit vergt een goede samenwerking en dito afspraken tussen publieke en marktpartijen. De Westflank Haarlemmermeer heeft vanuit het Rijk de wind in de rug omdat het onderdeel is van het Rijksprogramma Randstad Urgent. De hoofdoopgave van dit programma is het realiseren van een aantrekkelijk woon-, werk-, en leefklimaat, bereikbaarheid en economische dynamiek in een klimaatbestendige delta. Het Ministerie LNV is namens het Rijk trekker en heeft met de provincie afspraken gemaakt die een snelle en effectieve afstemming tussen beide bestuurslagen mogelijk maakt.

7.4 Wieringerrandmeer

Analyse

De focus van de provincie en de gemeenten is gericht op de publieke doelen in dit project. In de directe omgeving van het toekomstige Wieringerrandmeer spelen een aantal problemen, die met de ontwikkeling van het randmeer kunnen worden verminderd of opgelost. Uit divers onderzoek blijkt dat in de toekomst deze problemen groter worden, en dat er ook nieuwe problemen zullen komen. Het gaat om sociaaleconomische en maatschappelijke problemen.

De ontwikkeling van het Wieringerrandmeer moet bijdragen aan de leefbaarheid (het welzijn) van de regio. Het versterken van leefbaarheid is het resultaat van versterking van de sociaaleconomische

ontwikkeling, de natuurontwikkeling en het verbeteren van de waterhuishouding. De doelen voor de ontwikkeling van het Wieringerrandmeer zijn, in volgorde van belangrijkheid:

- Sociaaleconomisch: een impuls voor de sociaaleconomische ontwikkeling van de Kop van Noord-Holland.
- Ecologisch: de realisatie van een robuuste ecologische verbindingsas van IJsselmeer tot Noordzee.
- Waterhuishoudkundig: het in stand houden van het goed functionerende waterbeheer in de Kop van Noord-Holland.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Het beleidsdoel voor water is het in stand houden van een goed functionerend waterbeheer in de Kop van Noord-Holland:

- Waterbeheer: berging en afvoer.
- Waterinfrastructuur: verbetering ontsluiting vaarwegen (pleziervaart (M4 en ZM4) en beroepsvaart CEMT II).
- Leidend voor de doelstellingen met betrekking tot de waterhuishouding is dat er in elke fase van het project en voor de eindsituatie wordt voorzien in voldoende water van goede kwaliteit.

Fasering

In hoofdlijnen wordt uitgegaan van de volgende fasering (uit het Masterplan):

1. De eerste spade in de grond (2009-2012). In deze fase wordt met name de Polder Waard-Nieuwland ingericht en komen er geluidwerende voorzieningen langs de A7. De eerste voorbereidingen voor de ecologische zone worden gestart.
2. Het Wieringerrandmeer krijgt vorm (2013-2017). In het eerste jaar van deze tweede fase zijn de eerste contouren van het meer herkenbaar, het water ter plaatse van Polder Waard-Nieuwland wordt ingelaten. De zuidelijke dijk van het Wieringerrandmeer krijgt vorm en aan het einde van de tweede fase (2015) is het Wieringerrandmeer gevuld met water. Bovendien wonen er dan mensen ter plaatse van Polder Waard (middelste schorren, noordelijke schor) en in het bos.
3. Recreëren rond Lago Wirense (2018-2022). Het knooppunt van de Haukes is gereed. De ecologische zone op de zuidelijke dijk komt geleidelijk tot stand en de recreatieve voorzieningen worden ontwikkeld. Het gebied voor watergebonden bedrijvigheid nabij de Zuiderhaven wordt bouwrijp gemaakt.
4. Varen op het randmeer (2023-2032). In deze fase wordt voornamelijk de staande mastroute tot stand gebracht. De beweegbare bruggen in de A7 worden uitgevoerd en de schutsluis wordt gerealiseerd. Wonen en recreatie worden uitgebreid met de laatste wooneilanden, het wonen in het bos en de locatie waar de recreatiewoningen komen.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Wij willen de activiteiten van fase 1 en 2 (zie boven) realiseren.

7.5 Stelling van Amsterdam

Analyse

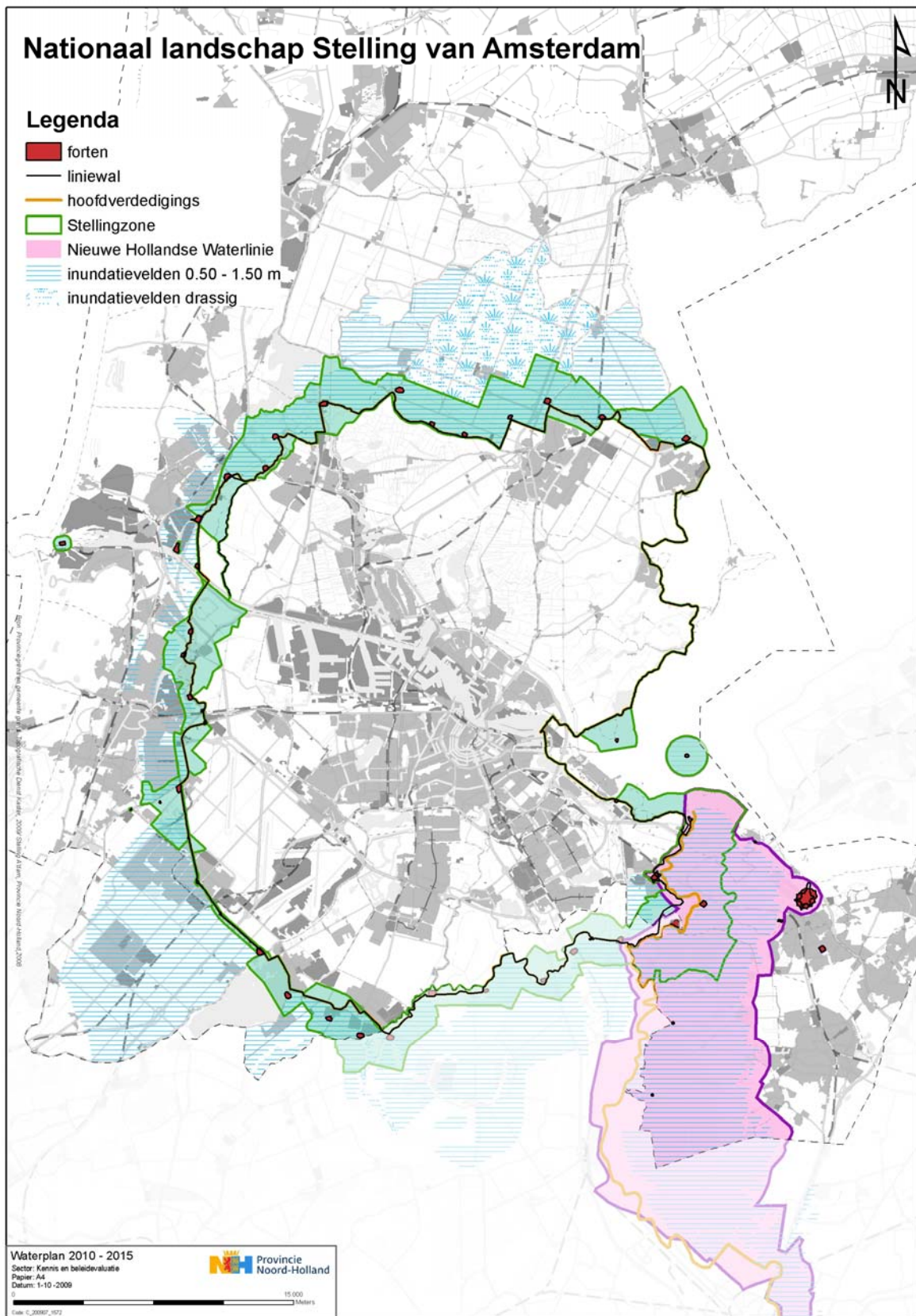
Noord-Holland wordt vanouds gedomineerd door water. Het cultuurlandschap is er in belangrijke mate door bepaald (zie hoofdstuk 5.10 *Cultuur*). Het waterrijke landschap ontsluit de lokale geschiedenis en het maakt die geschiedenis beleefbaar voor de bezoeker. Daarnaast komt water in het landschap tegemoet aan de toenemende recreatieve behoefte en draagt het bij aan een eigen lokale culturele identiteit.

De Stelling van Amsterdam speelt hierin een belangrijke rol. De Stelling is onderdeel van het Noord-Hollands cultuurlandschap en sinds 1996 UNESCO Werelderfgoed. Dit vanwege de goed geconserveerde combinatie van verdedigingswerken rond de hoofdstad, inclusief een ingenieus waterhuishoudkundig systeem. Onder andere inundatievelden, dijklichamen, fortgrachten en inlaatsluizen zijn onderdelen die als uniek worden ervaren. In de Vechtstreek valt de Stelling van Amsterdam samen met de Nieuwe Hollandse Waterlinie, van Fort aan het Pampus tot en met het Fort bij Hinderdam. Door het verbod op bouwen in de schootsvelden van de Stelling is er bovendien een relatief open, groene en stille ring rondom de hoofdstad gebleven, met grote recreatieve en toeristische potenties. Ook levert het gebied ruimte voor de invulling van de wateropgave. Wij zijn de eerst verantwoordelijk site-holder voor de Stelling van Amsterdam. Dit betreft ook het gedeelte van de Stelling dat samenvalt met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Onze opdracht is om de Stelling als Werelderfgoed te behouden en te ontwikkelen.

Synergie van functies is één van onze uitgangspunten bij waterberging. De Stelling biedt hiervoor goede mogelijkheden. Bijvoorbeeld door nieuwe vormen van waterberging te combineren met oude inundatievelden. Door, al dan niet tijdelijk, water aan de voet van de aanvalszijde van de Stelling, kan de herkenbaarheid van de verdedigingslijn in het landschap worden vergroot. Concrete mogelijkheden daarvoor liggen in de Beemster en Zeevang, de Haarlemmermeer en de omgeving van Beverwijk. Voor de Beemster en Zeevang willen wij kansen benutten als deze zich voordoen in het kader van de invulling van de reguliere wateropgave. Het cultuurhistorisch verkavelingspatroon mag daarbij niet worden aangetast. Voor de Haarlemmermeer en Beverwijk sluiten we aan bij de opgave van de Noordvleugelpartijen om in het metropolitane landschap de ruimtelijke samenhang en de landschappelijke herkenbaarheid te versterken. De versterking van de combinatie waterberging en cultuurhistorie verbetert de recreatieve en de economische omgevingskwaliteit. Bovendien draagt het bij aan een leefbare woon- en werkomgeving met een herkenbare identiteit. In ILG-verband stellen we hiervoor middelen beschikbaar. In de toekomst is niet uit te sluiten dat meer delen van de Stelling een waterbeherende functie krijgen.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Het behouden en ontwikkelen van het cultuurhistorisch erfgoed van de Stelling van Amsterdam als samenhangend geheel, als drager voor een leefbare woon- en werkomgeving met een herkenbare identiteit. Door de combinatie waterberging-cultuurhistorie is deze identiteit versterkt.

Figuur 4: Stelling van Amsterdam en nieuw Hollandse Waterlinie

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij stimuleren de inzet van waterberging bij de Stelling bij de uitvoering van de wateropgave. We doen dat met subsidies en de inbreng van landschappelijke en cultuurhistorische kennis. Als er meerwaarde ontstaat voor de Stelling, zijn we bereid ook financieel aan waterberging bij te dragen. We willen nagaan of er in méér gebieden mogelijkheden zijn om waterberging met cultuurhistorie te combineren.
- Wij hebben ons voorlopig uitgesproken voor de inzet van een verordening ter bescherming van Stellingelementen. De definitieve keuze wordt gemaakt in de Structuurvisie.
- We verlenen via het ILG subsidies en bijdragen. Onder andere voor herstel en restauratie van historische waterstaatkundige werken (damsluizen, inlaatwerken en dammen) die tot de Stelling (dan wel de Nieuwe Hollandse Waterlinie) behoren. Co-financiering is uitgangspunt. We willen zoveel mogelijk aanhaken bij mogelijkheden die zich in het kader van andere ontwikkelingen al voordoen.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

- Het Hoogheemraadschap trekt het proces van waterberging. Gemeenten en grondbezitters (agrariërs, natuurorganisaties) zijn de belangrijkste partijen. In 2020 is waterberging gecombineerd met cultuurhistorie voor 39 hectare nat terrein en 2 locaties open water. Dit gebeurt zo mogelijk in De Beemster en de polder Zeevang, waar de besluitvorming rond de wateropgave leidend is. En in het Geniepark in de Haarlemmermeer met natte infrastructuur als onderdeel, en in een parkzone aan de oostkant van Beverwijk met water als onderdeel. Binnen cultuurhistorische, ruimtelijke- en waterbeleidskaders, zijn waterberging, recreatie, natuur, en cultuurhistorie met elkaar gecombineerd.
- Waar historische waterstaatkundige werken nog een functie hebben in het waterhuishoudkundig systeem, zien wij een rol weggelegd voor de waterbeheerders.
- Voor de Stelling van Amsterdam werkt het rijk aan een 'getrapte' AMvB voor Nationale Landschappen en Culturele Erfgoederen.

7.6 IJsselmeergebied

Analyse

Het IJsselmeergebied is cruciaal voor de waterhuishouding in Noord-Holland. Daarbij gaat het om voldoende zoet water en drinkwater voor de inwoners van Noord-Holland, om voldoende bescherming tegen overstromingen en om overtollig water uit te kunnen slaan of af te voeren. Het IJsselmeergebied heeft ook bijzondere ruimtelijke kwaliteiten (open landschap) en ecologische kwaliteiten en draagt bij aan de Noord-Hollandse economie.

De Deltacommissie heeft geadviseerd om de peilen van het IJsselmeer en het Marker- en IJmeer te ontkoppelen en van het IJsselmeer een strategische zoetwatervoorraad voor Noord- en West-

Nederland te maken. Daarvoor zou op het IJsselmeer een peilstijging van maximaal 1,5 meter nodig zijn. Hiernaar wordt eerst onderzoek gedaan en vervolgens wordt in 2015 door het Kabinet een besluit genomen. Om goed beslagen ten ijs te komen in de discussie over de toekomstige peilen in het IJsselmeergebied zoeken wij samenwerking met Noord-Hollandse gemeenten, provincies en waterschappen rond het IJsselmeer. Wij streven daarbij naar een goede kennis- en informatie-uitwisseling en waar mogelijk naar gemeenschappelijke standpunten bij de uitwerking van en besluitvorming over de aanbevelingen van de Deltacommissie.

Het waterpeil van het IJsselmeer is afhankelijk van de aanvoer van water door de IJssel (Rijnstroomgebied) en de afvoer via de spuisluisen in de Afsluitdijk. Het winterstreefpeil van het IJsselmeergebied ligt nu op NAP -0,40 cm en het zomerpeil op NAP -0,20 cm. Dat is gekoppeld met het streefpeil van NAP -0,40 voor het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal. De Afsluitdijk beschermt het IJsselmeergebied tegen hoge waterstanden op de Waddenzee en de Noordzee, en zorgt er voor dat het water zoet blijft.

Volgens de als uitgangspunt gehanteerde klimaatscenario's (zie hoofdstuk 2 *Klimaatbestendig waterbeheer*) nemen de verschillen in de rivieraanvoeren tussen de zomer en de winters gemiddeld toe. Dezelfde scenario's laten een stijging van de zeespiegel zien. De wateraanvoer neemt dus toe terwijl er minder mogelijkheid is om overtollig water onder vrij verval af te voeren naar de Waddenzee. Met de geplande uitbreiding van de spuicapaciteit houdt het Rijk hier al rekening mee. Het is de vraag of dit ook volstaat voor de periode ná 2050. Misschien zijn dan ingrijpende maatregelen nodig, zoals een ander peilbeheer. De Deltacommissie heeft dat voorgesteld, maar een ander peilbeheer in het IJsselmeergebied kan zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de Noord-Hollandse waterhuishouding. Een dergelijke keuze vergt een goede onderbouwing, goed inzicht in technische en economische gevolgen en draagvlak in de regio.

De volgende aandachtspunten zijn voor het toekomstig peilbeheer in het IJsselmeergebied aan de orde. Een klimaatbestendig watersysteem vraagt om een flexibel peilbeheer, dat inspeelt op toenemende fluctuaties in wateraanvoer tussen de seizoenen, zodat ook in drogere periodes voldoende zoet water beschikbaar blijft. Daarnaast draagt landgebruik dat het natuurlijke peil volgt bij aan klimaatbestendig landgebruik en duurzaam waterbeheer.

De drie gebiedsdelen in het IJsselmeergebied (IJsselmeer, Markermeer en Randmeren) hebben allemaal hun eigen betekenis en dynamiek. Het toekomstig peilbeheer versterkt de kwaliteiten van die drie gebiedsdelen. Dit geldt in het bijzonder voor de overgangen tussen land en water.

De veiligheid tegen overstromingen moet voldoende gewaarborgd blijven. Dijkversterkingen moeten voor 50 jaar voldoen en dienen dus voldoende robuust te zijn uitgevoerd. Bij de versterking van de Afsluitdijk hechten we veel belang aan het handhaven van het huidige landschapsbeeld (een strakke dijk). Wel zien we mogelijkheden voor de ontwikkeling van nieuwe natuur en duurzame energie langs de Afsluitdijk. Voor ons is een semi-open verbinding met de Waddenzee niet bespreekbaar, vanwege het belang van de zoetwatervoorraad van het IJsselmeer (drinkwater, doorspoelen). Ook de relatief

jonge Wieringermeerdijk biedt op termijn kansen voor een innovatieve en toekomstgerichte aanpak. Voor de Markermeerdijken zijn cultuurhistorische en ecologische waarden erg belangrijk. Bovendien moet de bijdrage van het IJsselmeergebied aan de drinkwatervoorziening ook in de toekomst gewaarborgd blijven. Nu al zijn meer dan 1 miljoen mensen afhankelijk van drinkwater uit het IJsselmeer. Wanneer in het rivierengebied ernstige problemen zijn met de inname van water, is het IJsselmeer als drinkwatervoorziening ook van landelijke betekenis. Ten slotte onderschrijven wij de lange termijn visie (Ontwikkelingsperspectief, 2008) voor het Markermeer en IJmeer om hier een toekomstbestendig ecologisch systeem te realiseren en het Toekomstbeeld Markermeer IJmeer (2009).

Doelen voor de lange termijn (2040)

- Zorgen voor waterpeilen die de aanwezige belangen optimaal faciliteren en doelmatig waterbeheer mogelijk maken tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij gaan samen met de regio de Noord-Hollandse belangen bij de verdere uitwerking van de adviezen van de Deltacommissie uitdragen.
- Wij leggen de gewenste ruimtelijke ontwikkeling rond het IJsselmeergebied vast in onze Structuurvisie, (zie ook hoofdstuk 4.5 *Veiligheid buitendijkse gebieden*) inclusief de Afsluitdijk.
- Wij leggen beleidsmatige randvoorwaarden bij de voorbereiding van een nieuw peilbesluit vast in een notitie 'Naar een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeergebied' en stemmen deze notitie af met Rijkswaterstaat, de waterschappen en het drinkwaterbedrijf in Noord-Holland.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Rijk

- Heeft de (onderzoeks)opgave om tot onderbouwd en gedragen peilbeheer in het IJsselmeergebied te komen opgenomen in het Nationaal Waterplan. De voorbereiding en onderbouwing van het peilbesluit vindt plaats in afstemming met de regio (provincies, waterschappen en gemeenten).

Rijkswaterstaat-IJsselmeergebied

- Heeft in 2012 een peilbesluit genomen waarbij de ruimte, binnen bestaande systeemgrenzen voor peilwijzigingen, wordt benut. De bovengrens van het maximale peil is 30 centimeter boven het huidige zomerpeil en er wordt rekening gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding (aan- en afvoer), de veiligheid (ook buitendijks), ecologie en landschap en ruimtelijke kwaliteit.
- Heeft in 2015 een onderbouwd en gedragen peilbesluit genomen. Tegelijkertijd met het peilbesluit ligt er een programma met aanpassingen of voorzieningen om eventueel aangepast peilbeheer ook mogelijk te maken, gegeven onder andere randvoorwaarden van drinkwater- en zoetwatervoorziening, veiligheid, ecologie en ruimtelijke kwaliteit.

7.7 Waddenzee

Analyse

In 2006 heeft het parlement de Derde Nota Waddenzee aangenomen. Deze nota heeft de status van planologische kernbeslissing (pkb). Hierin is de hoofddoelstelling voor de Waddenzee vastgelegd: duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en behoud van het unieke open landschap. De veiligheid van de bewoners wordt gewaarborgd door een goede verdediging tegen de zee. Ook de bereikbaarheid van de havens en de eilanden wordt gewaarborgd.

De Waddenzee, delen van de eilanden en de Noordzeekustzone zijn onderdeel van het Europese netwerk van Natura 2000-gebieden. Ook valt de Waddenzee onder de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze beoogt de ecologische en chemische waterkwaliteit van Europese watersystemen te herstellen. Deze kaders zijn leidend bij het beheer en beleid voor de Waddenzee en voor delen van het Waddengebied.

Met Duitsland en Denemarken heeft Nederland afspraken gemaakt over de gezamenlijke doelen voor het Waddengebied. Deze doelen en afspraken zijn uitgewerkt in de gezamenlijke trilaterale regeringsverklaringen en het Waddensea Plan. Dit betreft afspraken over een afgestemde invoering van Europese richtlijnen, de gezamenlijke nominatie van de Waddenzee als Werelderfgoed, de bescherming van landschap en cultuurhistorie, de uitvoering van het gezamenlijke monitoringplan en gezamenlijke acties op het gebied van kustbescherming in verband met de klimaatverandering. Daarnaast zijn er provinciale, gemeentelijke en waterschapskaders, die bijvoorbeeld zijn vastgelegd in streek- en bestemmingsplannen en structuurvisies.

In 2004 heeft de Adviesgroep Waddenzeebeleid (de commissie-Meijer) geadviseerd niet alleen een helder beleidskader voor de Waddenzee te ontwikkelen, maar vooral ook om investeringen in natuur én economie van het Waddengebied mogelijk te maken. Een belangrijk instrument voor het initiëren van de ontwikkelingen is het Waddenfonds, dat eind 2006 bij wet werd ingesteld. Het Waddenfonds zal in evenredige delen worden besteed aan enerzijds natuurherstel en natuurontwikkeling en anderzijds aan duurzame economische ontwikkeling van het gebied. Een kleiner deel is bestemd voor het tegengaan van bedreigingen en versterking van de kennishuishouding.

Als uitvloeisel van de Planologische kernbeslissing Waddenzee wordt door het Regionaal College Waddengebied (RCW) het Beheer- en Ontwikkelplan Waddengebied (B&O-plan) opgesteld. Hierin wordt een groot aantal onderwerpen uitgewerkt. De visies van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen krijgen in dit B&O-plan een plaats in het ruimtelijk beleid voor het Waddengebied. Het B&O-plan zal het huidige Interprovinciale Beleidsplan Waddenzeegebied (IBW) vervangen. Dit B&O-plan krijgt drie delen:

- Deel A bevat de gezamenlijke visie van alle overheden op de bescherming en ontwikkeling van het Waddengebied. Deze visie vormt de basis voor een samenhangende uitwerking van de

doelen in het beleid van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Het RCW stelt Deel A van het B&O-plan Waddengebied op.

- Deel B van het B&O-plan wordt een klapper met plannen die meer in detail aangeven hoe het beheer eruit gaat zien. In de klapper komen onder meer de stroomgebiedbeheerplannen Rijn en Eems voor de Kaderrichtlijn Water en het beheerplan Waddengebied voor Natura 2000, het convenant Vaarrecreatie Waddenzee en het uitvoeringsplan voor het Waddenfonds. Maar ook provinciale en gemeentelijke plannen krijgen hier een plek. Deze plannen worden opgesteld en vastgesteld door diverse organen die daarvoor verantwoordelijkheid dragen.
- Deel C is het uitvoeringsdeel van het B&O-plan. Dit deel wordt regelmatig geactualiseerd. De afspraken die in deel A zijn gemaakt, worden in deel C uitgewerkt in de maatregelen en projecten die nodig zijn voor het beheer en voor het stimuleren van de ecologische en sociaaleconomische ontwikkeling.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Het ontwikkelingsperspectief voor het hele Waddengebied is vastgelegd in de Derde Nota Waddenzee. De belangrijkste opgaven zijn:

- De Waddenzee is primair een natuurgebied en een uniek open landschap. De natuurlijke dynamiek van de fysische processen in de Waddenzee, op de Waddeneilanden en in de Noordzeekustzone wordt zo min mogelijk beperkt, zodat zich nieuwe platen, geulen en jonge duin- en kustgebieden kunnen ontwikkelen. De rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid (inclusief duisternis), zijn gewaarborgd en worden hoog gewaardeerd.
- De waterkwaliteit is zodanig dat flora en fauna zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- De flora en fauna zijn rijk, gevarieerd en aanwezig in dezelfde hoeveelheden als voor de periode van eutrofiëring.
- Het areaal van de meer natuurlijke kwelders is vergroot.

Wat doet de provincie tot 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij werken de mogelijkheden voor dynamisch duinbeheer uit.
- Wij reserveren ruimte in de Structuurvisie en specificeren en bestemmen deze voor dijkversterking.
- Wij voeren het beschermingsbeleid maritieme en archeologische waarden uit.
- Wij voeren het convenant vaarrecreatie uit.
- Wij cofinancieren het Waddenfonds.
- Wij verkennen kansen en mogelijkheden van de werelderfgoedstatus.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Komen de afspraken genoemd in het B&O-plan Waddengebied na.

7.8 Oostelijke Vechtplassen

Analyse

Onder de Natuurbeschermingswet zijn de Oostelijke Vechtplassen als Natura 2000-gebied aangewezen voor 7 habitats, 9 habitatrictlijnsoorten en 17 vogelrichtlijnsoorten. Al deze habitats en soorten zijn afhankelijk van het water, waarbij een goede tot zeer goede waterkwaliteit bij de meeste soorten cruciaal is. Het gebied heeft als enige in Noord-Holland de 'sense of urgency' status gekregen voor de wateropgave (Natura 2000-doelendocument, Ministerie LNV, juni 2006). De 'sense of urgency' geldt voor de compleetheid in ruimte en tijd voor het hoofdtype 'Laagveenmoerassen'. De kwaliteit van met name kranswierwateren, meren met krabbescheer en fonteinkruiden en de daarbij horende fauna, staat onder druk doordat de deelgebieden steeds minder worden gevoed door kwelwater. Vervolgens worden ze op peil gehouden door vreemd oppervlaktewater (onder andere uit de Vecht) in te laten. Een belangrijke oorzaak van de verminderde voeding door kwelwater is dat naburige diepe polders (Bethunepolder en Horstermeer) een groot deel van het kwelwater wegtrekken.

Gezien de relatie tussen waterkwaliteit, waterkwantiteit en natuur in dit gebied, is het belangrijk dat maatregelen in samenhang worden genomen. Daarom willen we een gebiedsgerichte aanpak, waarbij wij de regierol hebben. Samen met de provincie Utrecht, het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi- en Vechtstreek en overige partijen als terreinbeheerders worden maatregelen en geldstromen zodanig gecombineerd, dat zowel KRW-doelen als instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden worden bereikt, inclusief het opheffen van de 'sense of urgency'.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij vervullen een regierol bij de Oostelijke Vechtplassen, zodat de maatregelen voor Natura 2000, KRW-maatregelen, verdrogingsmaatregelen en recreatie goed op elkaar afgestemd zijn. Deze regie nemen wij door bij het opstellen van het Natura 2000 beheerplan de KRW maatregelen voor oppervlaktewater en verdrogingsbestrijding mee te nemen.
- Wij cofinancieren via het ILG KRW-maatregelen die uitgevoerd moeten worden in de Oostelijke Vechtplassen.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Actief meedenken met combinatiemogelijkheden voor maatregelen en geldstromen.

7.9 Bloemendalerpolder

Analyse

Het gebied Bloemendalerpolder (inclusief de Gemeenschapspolder) in de gemeenten Weesp en Muiden wordt ontwikkeld tot een gecombineerd woon-, natuur- en recreatiegebied. De doelstelling is het creëren van een uniek (stads-)landschap als overgang van stad naar natuur en van grootstedelijk milieu naar Groene Hart, waar wonen op natuurlijke wijze is geïntegreerd in het groen/blauwe raamwerk. Enerzijds is deze ontwikkeling een stedenbouwkundige en landschapskundige

ontwerpopgave, anderzijds doorloopt de ontwikkeling een procedureel traject. Het Structuurplan Bloemendalerpolder is na de streekplanuitwerking Bloemendalerpolder/KNSF-terrein de logische vervolgstap in het spoor van de ruimtelijke ordening.

Voor de Bloemendalerpolder is een nieuw landschap ontworpen met vooral woon-, natuur- en recreatieve functies. Bebouwing en landschap zijn met elkaar verweven. De verweving van landschap en bebouwing komt vooral tot uiting in een aantal nieuwe bebouwingslinten en nieuwe buurtschappen. In de Bloemendalerpolder krijgt een deel van het woongebied de sfeer van zo'n Vechtstadje: smalle straten, grachten, een grotere waterpartij, hofjes, een sluis. In het landschap komen kenmerkende Vechtstreek elementen terug als een plas, een veenlandschap met bossen, bosjes, weilandjes, vaarten en rietlanden, en een zone met eventueel een landgoed en/of bijzondere voorzieningen in de strook direct langs de Vecht. Centraal in het plangebied is een openbare waterplas gelegen, die is gekoppeld aan de Vecht en die in relatie staat tot het woongebied. Aan de oevers van deze plas wordt gedeeltelijk gewoond, de overige delen van de oevers hebben een natuurlijk karakter, deels mede voor de oeverrecreatie te bestemmen. Het natuurlijke en recreatief landschap, met parkbossen, grienden, graslanden en watergangen, strekt zich verder naar het westen en noorden uit en raakt de zones met infrastructuur, respectievelijk het Amsterdam-Rijnkanaal en de zone van de A1.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Het is de bedoeling om het plan voor de Bloemendalerpolder gefaseerd uit te voeren. Eerst komt de groen blauwe ontwikkeling aan de orde en, afhankelijk van de uitvoering van de werkzaamheden aan de A1, de nieuwe hoofdontsluitingen. Binnen deze raamwerken wordt het woongebied gefaseerd ontwikkeld. Gerekend wordt op een realiseringperiode van circa 12 jaar, tot ongeveer 2020.

De ruimtelijke opgave betreft de realisering van:

- Een robuuste ecologische (groen/blauwe) verbinding tussen IJmeer en Vechtplassen.
- De cultuurhistorische zichtlijnen en waarden (van o.a. de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie) tussen de beide kernen, ter versterking van hun identiteit.
- De Vecht als verbindende schakel tussen Muiden en Weesp.
- Een verbeterde bereikbaarheid vanaf de A1 van Muiden en Weesp.
- Het kwantitatieve ruimtelijke programma voor natuur, water, wonen, werken en recreatie.
- waterkeringen die het gebied voldoende bescherming geven.

Essentiële voorwaarde voor de realisatie van deze ruimtelijke opgave, met de door partijen geambieerde kwaliteit, is dat de A1 ter hoogte van Muiden verlegd en verdiept wordt aangelegd én door middel van een aqua/ecoduct de Vecht kruist. Deze ruimtelijke inpassing van de A1 komt overeen met de stroomlijnvariant uit de planstudie Schiphol-Amsterdam-Almere van Rijkswaterstaat, in opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

De provincie levert de projectleider die de gebiedsontwikkeling trekt. Hij zorgt er via een strak programma van eisen dat de wateropgave (een kwalitatief en kwantitatief goed watersysteem) een serieuze plek krijgt in het op te stellen Masterplan voor de Bloemendalerpolder. Hij bewaakt tevens de financiering van groen en blauw vanuit de woningontwikkeling.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

De opgaven voor groen en water zijn kostbaar. Ook de bereikbaarheid van de nieuwe woningen vergen forse investeringen. Het geld moet komen uit de opbrengst van de woningbouw en publieke middelen en daartoe is een vaste afdracht afgesproken. Maar ook in de verdere uitwerking en realisatie van de plannen is een goede samenwerking en dito afspraken tussen publieke en marktpartijen van essentieel belang. Van Rijkswaterstaat verwachten wij dat de Oostkanaaldijk wordt genormeerd en getoetst en op orde gebracht om de veiligheid van het gebied te garanderen".

7.10 Horstermeerpolder

Analyse

De Horstermeerpolder is een cirkelvormige droogmakerij in het Vechtplassengebied met een oppervlak van 620 hectare. In het centrum van de polder bevinden zich woningen en bedrijven, de rand van de polder bestaat uit agrarisch- en natuurgebied. De polder is om verschillende redenen van groot belang voor de waterhuishouding in deze regio.

Door de lage ligging en door de zandige ondergrond zuigt de polder veel water weg uit de polders en plassen in de omgeving, ongeveer 35 miljoen kubieke meter per jaar. De omgeving moet op peil worden gehouden door water uit het boezemsysteem in te laten. Dit is ongunstig voor de waterkwaliteit en voor bijzondere plantensoorten. Om de kwaliteit van het water en de natuur in de omgeving te verbeteren is ruim 10 jaar geleden besloten om het waterpeil aan de rand van de Horstermeerpolder te verhogen. Dit gebeurt in combinatie met natuurontwikkeling ten behoeve van de Ecologische Hoofdstructuur. Benodigde gronden worden aangekocht, en met de inrichting van een deel van het gebied is intussen gestart.

In de afgelopen jaren werd steeds duidelijker dat de Horstermeerpolder daarnaast ook een sleutelrol kan spelen bij het tegengaan van wateroverlast in natte periodes. Uit onderzoek bleek dat natte natuur en waterberging in de Horstermeerpolder goed kunnen worden gecombineerd. Gedeputeerde Staten hebben daarom in 2006 besloten om te streven naar 834.000 kubieke meter bergingscapaciteit. Bij hevige regenval kan zo worden voorkomen dat er wateroverlast ontstaat in de Ankeveense- en Kortenhoefse Polders en in de Horstermeerpolder zelf. Uitgangspunt voor verdere planvorming is dat het woon- en werkmilieu in de polder niet wordt aangetast. Er mag geen schade of overlast ontstaan door het vernatten van de polder.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Aan de rand van de polder ligt een natuurgebied met een hoog waterpeil. In natte periodes kan hier tijdelijk 834.000 kubieke meter water worden geborgen.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij verwerven de benodigde gronden.
- Wij coördineren de verdere planuitwerking.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Waterschap

- Neemt peilbesluit en zorgt voor de waterhuishoudkundige voorzieningen.

Natuurmonumenten

- Zorgt voor de inrichting van natuurgebied.

7.11 Investeringsbudget Landelijk Gebied

Analyse

Door de Gebiedscommissies Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) zijn Uitvoeringsstrategieplannen (USP) opgesteld, waarin de opgave van de ILG-doelen van het Rijk en de provincie zijn weergegeven en hoe de gebiedscommissies deze gaan invullen in de periode 2008 - 2013. Het USP kan beschouwd worden als het plan van aanpak voor de uitvoering van de regionale opgave en dient als basis voor de jaarlijks op te stellen uitvoeringsprogramma's. Terugkomende thema's in alle ILG-gebieden zijn:

- Inzet van structuuronderzoek, grondaankoop en kavelruil om het tot stand komen van integrale ILG-doelen op het gebied van natuur, water, recreatie en landbouw, te kunnen ondersteunen.
- Recreatief medegebruik van landbouwgebied en natuur.
- Uitbreiding mogelijkheden tot verblijfsrecreatie.
- Integratie van waterberging met natuurontwikkeling en recreatie.
- Handhaving van de kwaliteiten openheid, duister en rust.
- Leefbaarheid platteland.

Voor water liggen er opgaven in het kader van de waterveiligheid, de waterberging, de waterkwaliteit (KRW) en watertekort. Eén van de natuuropgaven richt zich op bestrijding van verdroging binnen Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden, EHS en TOP-gebieden. Daarnaast zijn er maatregelen nodig zoals de verhoging van de infiltratie in het Gooi en het aanpassen van de waterwinning.

Ook de uitvoering van het waterbeleid vraagt een integrale gebiedsgerichte aanpak, dit zien we duidelijk terug bij de totstandkoming van de maatregelenpakketten van de Kaderrichtlijn Water en het Waterbeleid 21ste eeuw en bij het opstellen van de verdringingsreeksen (watervoorziening in droge

periodes) en overstromingsrisicokaarten. We vinden de ILG-gebieden en de bijbehorende structuren een waardevol instrument om samen met belanghebbenden provinciaal waterbeleid uit te voeren. Er is een gebiedsgerichte benadering nodig voor het klimaatbestendig maken van het watersysteem, de uitvoering van de KRW-maatregelen, waterberging, het vergroten van de mogelijkheden van waterrecreatie en watersport, de economische benutting van het water en het bepalen in hoeverre water sturend dient te zijn in de ruimte. Hierdoor kan werk met werk gemaakt worden en kunnen win/win situaties ontstaan.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Een gezond en betrouwbaar watersysteem, dat de veerkracht heeft om (plaatselijk)verontreinigingen en klimaatschommelingen op te vangen.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

- Wij verwerven grond van (meestal) agrarische gronden en zetten structuuronderzoek, kavelruil, inrichting en beheer in voor de realisatie van de ILG-taakstellingen EHS, verdrogingbestrijding en eventueel waterberging. De ecologische hoofdstructuur kan ook gerealiseerd worden via particulier natuurbeheer. Particulieren kunnen daarvoor een beheersvergoeding krijgen. Verwerving is dan niet nodig.
- Wij hebben de waterdoelen (bijvoorbeeld waterberging, waterkwaliteit en waterparels) in 2009 uitgewerkt in de ILG, ten tijde van de midterm review van de ILG.
- Wij verstrekken subsidies/financiële bijdragen voor integrale projecten met waterdoelen. Wij investeren 6,8 miljoen euro in integrale en synergie projecten in het landelijk gebied voor combinaties van waterberging met natuur, recreatie en cultuurhistorie, 2 miljoen euro in de Oostelijke Vechtplassen (om de "Sense of Urgency" op te lossen en 1,2 miljoen euro in waterparels.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Gebiedscommissie

In de Gebiedscommissie nemen onder andere deel: gemeenten, Hoogheemraadschap, Land en Tuinbouw Organisatie, Agrarische Natuurvereniging, Kamer van Koophandel, Landschap Noord-Holland en Milieufederatie Noord-Holland. Per commissie verschillen de deelnemers.

- Brengt een proces op gang dat leidt tot initiatieven die bijdragen aan de realisatie van de beleidsdoelen van het Rijk en de provincie (versnellen van de uitvoering door te prioriteren en af te stemmen met andere subsidieregelingen van provincie, Rijk en Europa).
- Zorgt voor draagvlak voor het programma en voor communicatie over de uitvoering in de regio.

Waterschappen

- Nemen het voortouw bij het realiseren en financieren van de wateropgave.
- Werken in het kader van de wateroverlastopgave concreet aan de realisatie van projecten.

7.12 Noordzeekanaalgebied

Analyse

Het Noordzeekanaalgebied is een belangrijk gebied voor de werkgelegenheid in de metropool. Het wordt gezien als een gebied met een grote, meervoudige opgave met regio-overstijgende invloed. Vanwege de open verbinding met Amsterdam kan het peil hier niet fluctueren, terwijl de afvoer naar zee op termijn lastiger kan worden door de zeespiegelstijging. Wij hebben het rijk gevraagd om met ons deze problematiek in kaart te brengen. De provincie, de waterschappen en gemeenten in het Noordzeekanaalgebied willen op basis hiervan met het rijk afspraken maken om ook in de toekomst veilig te kunnen werken en wonen in het Noordzeekanaalgebied.

Bij klimaatverandering kan het waterpeil op het Noordzeekanaal en het IJ beheerst worden door het vergoten van de capaciteit van het gemaal IJmuiden of het langer vasthouden van het regenwater in de beheergebieden van de waterschappen (waterberging, calamiteitenpolders) of het vergroten van de waterberging van het Noordzeekanaalgebied. Uiteraard is een combinatie van voorgaande maatregelen mogelijk.

Bij nieuwe ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied zoals het omvormen van haventerreinen in woningbouwgebieden, het aanleggen van nieuwe woongebieden door het maken van nieuw land (concessie) en het aanleggen van nieuwe watergebonden bedrijfsterreinen dienen er in het planologische traject afspraken vastgelegd te worden over de gewenste waterveiligheid. Dit is nodig om te waarborgen dat deze gebieden in de toekomst niet te maken krijgen met wateroverlast. Wanneer er substantiële delen van het Noordzeekanaalgebied worden onttrokken aan het waterbergingsvolume moet er compensatie plaats te vinden.

Het Noordzeekanaal is aangelegd voor de scheepvaart en heeft een belangrijke functie voor de aan- en afvoer van water vanuit het achterland en de regionale systemen, vooral in periodes van droogte en hoogwater. In IJmuiden staat het grootste gemaal van Europa naast een grote spuisluis, zodat via het Noordzeekanaal het overtollige water uit een flink deel van West-Nederland kan worden afgevoerd.

Het Noordzeekanaal is het enige brakwater kanaal in Nederland. De zoet-zoutgradiënt zorgt er voor een unieke habitat voor planten en dieren. Het kanaal heeft een horizontale zoutwatergradiënt, waarbij het chloridegehalte afneemt van IJmuiden richting het Amsterdam-Rijnkanaal, en een verticale zoutwatergradiënt doordat het zoute water onder het zoete water zakt. De langgerekte horizontale zoet-zoutgradiënt biedt vooral diadrome trekvisen zoals aal, rivierprik en driedoornige stekelbaars bijzonder goede mogelijkheden zich geleidelijk aan te passen aan de veranderende zoutconcentratie. Gezien de interactie tussen de regionale wateren van Noord-Holland en het Noordzeekanaal is samenwerking en afstemming van groot belang.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Een veilig en klimaatbestendig Noordzeekanaalgebied met ruimtelijke kwaliteit en duurzame watergebonden bedrijventerreinen.

Wat doet de provincie tot en met 2015

Wij brengen samen met Rijkswaterstaat, de waterschappen en gemeenten de gevolgen van klimaatverandering en de adviezen van de commissie Veerman voor het Noordzeekanaalgebied in beeld.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Samen werken aan deze opgave voor de toekomst.

7.13 Groene Hart

Analyse

De ambities van de Nota Ruimte, gericht op een robuust en klimaatbestendig watersysteem zijn in de Voorloper van het Groene Hart 2009-2020 overgenomen. Vanuit de lagenbenadering is een robuust en klimaatbestendig waterbeheer in het Groene Hart mede sturend voor het ruimtelijk beleid.

Aspecten rond klimaatverandering en waterveiligheid worden op landelijk niveau aangepakt. De provincies hebben afgesproken met het Rijk om veranderingen in het watersysteem met betrokkenen in een gebied te verkennen: gebiedsprocessen geven richting aan de ontwikkelingen.

Een robuust watersysteem betekent binnen de context van het Groene Hart het bieden van veiligheid voor de gebieden die kwetsbaar zijn voor overstromingen, ook op lange termijn. Het biedt oplossingen voor problemen als wateroverlast, bodemdaling en droogte, tegengaan verzilting en slechte waterkwaliteit. Het watersysteem biedt de mogelijkheid om (bestaande) functies duurzaam te faciliteren. Vanuit een breder gebiedsperspectief biedt het kansen voor het verbeteren van de landschappelijke kwaliteiten, voor recreatie, natuur en wonen aan/bij het water.

De kwaliteit van het water in het Groene Hart is van belang voor biodiversiteit, de productie van drinkwater en voedsel en het gebruik als zwemwater. In de Europese Kaderrichtlijn Water zijn doelen en normen gesteld die in 2015 gehaald moeten worden. Op dit moment is de waterkwaliteit nog niet overal op het gewenste niveau.

Via een integrale, gebiedsgerichte, innovatieve aanpak worden plannen ontwikkeld (zie verder 6.3 Oppervlaktewaterkwaliteit voor het beleid). Belangrijk is de vereiste samenwerking tussen provincies, waterschappen en gemeenten. De klimaatverandering maakt de opgave nog complexer, omdat in tijden van droogte meer behoefte is aan schoon water, bijvoorbeeld voor doorspoeling van gebieden (met name droogmakerijen) om verzilting tegen te gaan.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Een robuust en klimaatbestendig waterbeheer in het Groene Hart dat medesturend is voor het ruimtelijk beleid. Dit betekent ondermeer het volgende:

- tegengaan wateroverlast met lokale oplossingen 'vasthouden-bergen-afvoeren';
- zorgen voor voldoende zoetwateraanvoer en zuinig zijn met water;
- creëren van grote peilvlakken in gebieden die kwetsbaar zijn voor bodemdaling;
- in diepe droogmakerijen met een urgente wateropgave streven naar vernatting, soms in combinatie met functieverandering.

Wat doet de provincie tot en met 2015?

Wij willen samen met de andere Groene Hart provincies Utrecht en Zuid-Holland, met het Rijk en de waterschappen een visie opstellen waarin de doelen en ambities voor de watervragende functies worden neergezet. In de Voorloper is de actie opgenomen als het opstellen van een lange termijn visie zoetwatervoorziening Groene Hart.

8. Besturen

In dit Waterplan kiezen we een nieuwe rol ten opzichte van waterschappen, gemeenten en Rijkswaterstaat om doelen te bereiken. Naast partnerschap zullen we in voorkomende gevallen, en na overleg met de betrokkenen, ook gebruik maken van 'harde' instrumenten, zoals de aanwijzing en de vernietigingsbevoegdheid. Partnerschap met de waterbeheerders heeft ons veel gebracht, de samenwerking is verbeterd. Toch werden de gestelde termijnen in het vorige Waterplan niet altijd als hard ervaren en de beloofde provinciale kaders bleven uit.

Analyse

De uitgangspunten van onze nieuwe rol zijn de nieuwe sturingsfilosofie van de Structuurvisie, het Nationaal Bestuursakkoord Water-Actueel, de IPO-Unie notitie 'Afstemming van taken in het regionaal waterbeheer', de nieuwe Waterwet en Wet ruimtelijke ordening. De rolafweging is voor het waterbeleid bijzonder, omdat naast gemeenten juist de waterschappen en Rijkswaterstaat het waterbeleid vormgeven en uitvoeren. Ook worden er bij het waterbergingsbeleid en de Kaderrichtlijn Water steeds meer uitvoerende taken gelegd bij private partijen, zoals de drinkwaterbedrijven en de terreinbeheerders.

We nemen onze verantwoordelijkheid door strategische kaders en doelen te stellen en het provinciale belang te definiëren. Vervolgens zullen we waar nodig de beschikbare instrumenten inzetten om de doelen te halen en het provinciale belang te behartigen. Daarvoor kunnen we verschillende soorten instrumenten hanteren. Deze instrumenten variëren van 'zacht', bijvoorbeeld het stimuleren van kennisuitwisseling, tot 'hard', zoals de vernietigingsbevoegdheid van een waterschapsbesluit. In bijlage 7 *Instrumenten*, is aangegeven welke instrumenten we kunnen gebruiken.

De nadruk blijft op de zachtere instrumenten liggen. We hechten veel waarde aan goed overleg met waterbeheerders en gemeenten. De 'harde' instrumenten zetten we in als provinciale belangen en/of strategische doelen in het geding zijn. In dit Waterplan is beschreven bij welke provinciale (water)belangen en strategische doelen de provincie instrumenten inzet, zodat betrokkenen proactief weten welke rol we innemen. Onze strategische waterdoelen en ons ruimtelijke waterbelang staan verwoord in het kader.

De uitvoering van het waterbeleid gaat uit van het principe 'decentraal wat decentraal kan, centraal wat centraal moet'. Dit betekent niet dat we maar één rol vervullen. De rol die we kiezen hangt af van onze wettelijke taken en die van andere partijen, het waterthema, de fase van de beleidsvorming en het provinciale belang. In dit Waterplan is per thema onze rol en taak provincie uitgewerkt.

Strategische waterdoelen en ruimtelijk waterbelang voor provincie Noord-Holland

Beschermen

- Strategisch waterdoel: Wij waarborgen met waterschappen en Rijkswaterstaat voldoende bescherming van mens, natuur en bedrijvigheid tegen overstromingsrisico's via het principe: preventie (het op orde houden van de waterkeringen met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit), gevolgschade beperken (bijvoorbeeld waterbestendig bouwen daar waar nodig) en rampenbeheersing (bijvoorbeeld goede vluchtroutes en informatievoorziening).
- Ruimtelijk waterbelang: Voldoende ruimte voor bescherming tegen overstromingsrisico's.

Benutten en Beleven

- Strategisch waterdoel: Wij zorgen samen met waterschappen, gemeenten en Rijkswaterstaat dat water in balans en verantwoord benut en beleefd wordt door mens, natuur en bedrijvigheid. Wij versterken het watersysteem en de beleving van het water door deze te combineren met natuurontwikkeling, recreatie en/of cultuurhistorie.
- Ruimtelijk waterbelang: geen vanuit het waterbelang.

Beheren

- Strategisch waterdoel: Wij zorgen samen met gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat en drinkwaterbedrijven voor schoon en voldoende water door een kosteneffectief en klimaatbestendig grond- en oppervlaktewatersysteem.
- Ruimtelijk waterbelang: Voldoende ruimte voor grond- en drinkwaterbescherming en voldoende ruimte voor schoon en voldoende oppervlaktewater en waterberging.

Bijzondere gebieden

- Strategisch waterdoel: Wij zorgen samen met gemeenten en waterschappen voor maatwerk in het Noord-Hollandse grond- en oppervlaktewatersysteem. We doen dat met behulp van integrale gebiedsontwikkeling.
- Ruimtelijk waterbelang: Is afhankelijk van het gebied en in hoeverre daar de ruimtelijke belangen van beschermen en beheren spelen.

Herverdeling van taken

De invoering van de Waterwet heeft voor een aantal dossiers geleid tot heroverweging van watertaken van de provincie, waterschap en gemeenten. Dit betreft de dossiers muskusrattenbestrijding, grondwaterbeheer, waterbodembeheer (inclusief baggeren), vaarwegbeheer en peilbeheer. Het overleg en de onderhandelingen over de overdracht met de Noord-Hollandse waterschappen en gemeenten zijn gestart in 2008. Besluiten hierover vinden in de komende jaren plaats. In het kader staat de stand van zaken tot nu toe weergegeven.

Heroverweging watertaken door invoering Waterwet

Muskusratten

Met de invoering van de Waterwet is gesteld dat de bestrijding wordt uitgevoerd in het kader van het operationeel beheer van waterkeringen en oevers door waterschappen. Streefdatum voor de overdracht is 1 januari 2011. Het is aan de waterschappen of zij de taak zelf gaan uitvoeren of delegeren naar bijvoorbeeld een ander waterschap.

Grondwaterbeheer

Met het inwerkingtreden van de Wet Gemeentelijke Watertaken en de Waterwet zorgen gemeenten voor het grondwaterbeheer in stedelijk gebied. De provincie is verantwoordelijk voor vergunningverlening voor drinkwaterwinningen, warmte-koude opslag en grote industriële onttrekkingen. Het waterschap is verantwoordelijk voor alle andere grondwaterwinningen. Dat zijn vooral agrarische onttrekkingen en bouwputbemalingen.

Waterbodems

Ingevolge de Waterwet blijven wij bevoegd gezag voor waterbodems waarvan wij hebben bepaald dat er sprake is van een ernstige verontreiniging die met spoed moet worden gesaneerd. Ook blijven we verantwoordelijk voor locaties die in het bodemsaneringsprogramma staan genoemd en waarvoor we verplichtingen zijn aangegaan. Verder wordt het beheer van waterbodems als integraal onderdeel van het waterbeheer overgedragen aan de waterschappen.

Vaarwegbeheer

De inwerkingtreding van de Waterwet heeft voornamelijk geen inhoudelijke wijzigingen voor het vaarwegbeheer, maar we gaan al aan de slag met het heroverwegen van de taakverdeling. Bij de vaarwegen zijn drie hoofdfuncties/taken te onderscheiden:

- Goederenvervoer - beheer vaarwegen voor binnenvaart;
- Recreatie - beheer vaarwegen voor recreatievaart;
- Watersysteem - beheer waterkwantiteit en kwaliteit.

De waterschappen en het Rijk zijn in het beheer van vaarwegen verantwoordelijk voor het watersysteem (kwaliteit en kwantiteit). Het Rijk, de provincie en gemeenten zijn in het beheer van vaarwegen verantwoordelijk voor goederenvervoer en recreatie. Op dit moment verrichten onze waterschappen ook bepaalde beheertaken in het kader van goederenvervoer (baggeren bijvoorbeeld) en recreatie (brugbediening bijvoorbeeld). Daarnaast verricht de provincie ook bepaalde (bagger)werkzaamheden voor het watersysteem (de provincie verricht namelijk ook onderhoud in wateren waar zij het vaarwegbeheer heeft dat ten goede komt aan het watersysteembeheer). De taakverdeling is nu per waterschap verschillend.

Peilbeheer

Ingevolge de Waterwet vervullen wij niet langer de rol van goedkeurder van peilbesluiten. Bij de ontwerp-peilbesluiten toetsen we of alle belangen zijn meegewogen en of het peilbesluit aansluit bij het vigerende provinciale beleid. Waar nodig zullen wij gebruik maken van nieuwe instrumenten, zoals aanwijzingen of vernietigingsbevoegdheden.

Volgens een studie van de Wereldbank¹ kan de overheid bij de invulling van de wettelijke taken de volgende rollen vervullen, met een afnemende mate van regie:

- *Kaderstellend en toezichhoudend*: standaarden definiëren met als instrument wet- en regelgeving die de minimale normen voor gedrag en prestaties wettelijk vastleggen en toezicht houden.
- *Faciliteren*: zich richten op het bevorderen en stimuleren van betere prestaties op een bepaald gebied.
- *Partnerschap*: participeren in de dialoog tussen de betrokken partijen, om gezamenlijk een kwestie op te lossen door middelen en kennis samen te brengen. Dit kan als deelnemer, voorzitter of faciliterend.
- *Bekrachtiging*: het waterbeleid stimuleren door dit telkens naar voren te brengen in publieke uitingen, beleidsstukken, publiek inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Doelen voor de lange termijn (2040)

Onze rol en inzet van instrumenten past bij de doelen die we willen bereiken. We passen onze rol en de inzet van instrumenten flexibel aan, afhankelijk van de ontwikkelingen op de lange termijn. De rol-, taak- en verantwoordelijkheidsverdeling is helder. We staan klaar voor 'de toekomst', opdat Noord-Holland een prettige en leefbare provincie is en blijft, voor iedereen.

Wat doet de provincie tot en met 2015? Welke instrumenten zet de provincie in?

Kaderstellend

- Wij sturen proactief via beleid in het provinciaal Waterplan.
- Wij stellen normen (wateroverlast, veiligheid) of criteria in de nieuwe Waterverordening op grond van de Waterwet en de Wro, of in de Provinciale milieuverordening (grondwaterbeschermingsgebieden).
- Wij maken ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk (waterberging, waterkeringen) of verbieden die. We stellen kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen in beeldkwaliteitplannen via de Structuurvisie.
- Wij zullen indien nodig voor het realiseren van een provinciaal doel of het behartigen van een provinciaal belang een aanwijzing geven of instructies opnemen in de Waterverordening op grond van de Waterwet, of een aanwijzing geven, projectbesluit of inpassingsplan op grond van de Wro.
- Wij ontwikkelen beleidskaders voor warmte-koudeopslag.

¹ T. Fox, H. Ward en B. Howard (2002) Public Sector Roles in Strengthening Corporate Social Responsibility Washington DC: The Worldbank.

Toezichthoudend

- Wij keuren de waterbeheerplannen van de waterschappen goed, zo nodig onthouden we goedkeuring.
- Wij toetsen de gemeentelijke rioleringsplannen en indien nodig kan de provincie een aanwijzing geven over de inhoud.
- Conform de Waterwet heroverwegen wij samen met gemeenten en waterschappen de komende planperiode een deel van de verantwoordelijkheden rondom grondwaterbeheer, vaarwegbeheer, muskusrattenbeheer en waterbodembeheer.
- Wij toetsen bij de ontwerp-peilbesluiten of alle belangen zijn meegewogen en of het peilbesluit aansluit bij het vigerende provinciale beleid. Waar nodig zetten we onze instrumenten in.
- Wij voeren onze wettelijke toezichtstaak niet meer dan strikt noodzakelijk uit (houden toezicht op waterkeringen en bescherming van cultuurhistorie), maar daar waar provinciale belangen of strategische doelen in het geding zijn, kunnen we beschikbare instrumenten inzetten.
- Wij inspecteren zwemplekken. We verlenen vergunningen voor grondwateronttrekkingen en wijzigen vergunningen voor drinkwateronttrekkingen, en we verlenen ontheffingen voor sanering van riolering.

Facilitator

- Wij stimuleren de versterking van de Noordzeekust met ruimtelijke kwaliteit door regie te nemen en te cofinancieren.
- Wij nemen een regierol bij projecten van provinciaal belang, bijvoorbeeld de verdrogingsbestrijding in de TOP-gebieden, Wierringerrandmeer en Oostelijke Vechtplassen.
- Wij versterken de waterdoelen (waterberging, waterkwaliteit, verdrogingbestrijding) via gebiedsgerichte ontwikkeling en het Investeringsbudget Landelijk Gebied.
- Wij nemen initiatief om water medesturend in de ruimte te laten zijn door het ontwikkelen van functiefaciliteringskaarten.
- Wij nemen het initiatief om de functies van het water te heroverwegen, om zo een goede balans te vinden tussen beroepsscheepvaart, recreatie op het water, natuur en de kwaliteit van het water.
- Wij stimuleren bedrijven en regio's meer zelfvoorzienend te zijn in hun waterbehoefte middels een subsidieregeling.
- Wij stimuleren het behoud en de ontwikkeling van waterparels in Noord-Holland.
- Wij stimuleren de uitbreiding van zwemwaterlocaties

Partnerschap

- Wij werken volgens de sturingsvisie (2009) en de geactualiseerde samenwerkingsafspraken (inclusief afspraken met Rijkswaterstaat) samen met de waterbeheerders.
- Wij geven samen met de waterbeheerders vorm en inhoud aan het accountmanagement.
- Wij ontwikkelen samenwerkingsafspraken met gemeenten, individueel of per regio met gemeenten en waterschap.

- Wij kunnen, op verzoek van het waterschap, voor belangrijke projecten van provinciaal belang (Herstelplan Loosdrechtse plassen, behalen van KRW-doelen), onze instrumenten beschikbaar stellen.
- Wij ondersteunen waterbeheerders, gemeenten en derden met cofinanciering voor het nemen van maatregelen (KRW-cofinanciering, Oostelijke Vechtplassen) en voor onderzoek (bijvoorbeeld naar knelpunten zwemwaterkwaliteit, KRW-onderzoek).

Uitvoerder

- Wij zijn grondwaterbeheerder en vaarwegbeheerder.
- Wij voeren de provinciale KRW-maatregelen uit (grondwatermaatregelen, vispasseerbaarheid sluizen en het KRW-proof maken van ons beleid).

Monitoring

- Wij worden geïnformeerd over de uitvoering van het Waterbeheerplan en de mate waarin de doelen uit het provinciaal Waterplan worden bereikt (zie H.10). Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande rapportageverplichting aan de besturen van de waterschappen.

Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten en derden?

Algemeen

- Voeren hun watertaken en KRW-maatregelen uit.

Waterschappen en gemeenten

- Nemen actief deel aan het uitvoeringsprogramma.

Waterschappen

- Komen jaarlijks met een voortgangsrapportage over hun waterbeheerplan.

Waterbeheerders en gemeenten

- Werken goed samen bij de uitvoering van hun eigen plannen.

9. Bijstellen ander beleid

Zowel de Structuurvisie als het Milieubeleidsplan zijn parallel met dit Waterplan opgesteld en het beleid is onderling afgestemd. Alle bekende ruimtelijke opgaven uit het Waterplan zijn integraal bij de vaststelling van de Structuurvisie afgewogen. Het provinciaal Verkeer- en Vervoerplan is in 2007 geactualiseerd. We hebben nieuwe beleidsontwikkelingen zoals de Netwerkstrategie Vaarwegen en Binnenhavens en het programma Water als Economische Drager overgenomen. De consequenties vanuit de Kaderrichtlijn Water voor het Verkeer- en Vervoerplan hebben we aangegeven. Ten slotte geven we aan waarom in dit Waterplan geen MER-plichtige activiteiten beschreven staan die leiden tot een MER(beoordelings)-plicht voor het Waterplan.

9.1 Structuurvisie

De Structuurvisie en dit Waterplan zijn onderling afgestemd. In Noord-Holland zijn alle bekende ruimtelijke opgaven uit het Waterplan integraal afgewogen bij de vaststelling van de Structuurvisie.

Water kan een sturende factor zijn in de ruimtelijke ontwikkeling. Op sommige plekken, zoals in de omgeving van dijken, is water vanwege de veiligheid het belangrijkste sturende element in de ruimtelijke afweging. Op andere locaties is water volgend. Voor de ruimtelijke aspecten heeft het Waterplan de status van een structuurvisie op basis van de Wet ruimtelijke ordening. De ruimtelijke consequenties van het waterbeleid worden hieronder per thema *Beschermen, Benutten en Beleven en Beheren* benoemd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen bekende ruimtelijke consequenties en mogelijke toekomstige consequenties.

Ruimtelijke consequenties van het waterbeleid

Bekende ruimtelijke consequenties van beschermen

- Ruimte reserveren voor toekomstige versterkingen van primaire en regionale waterkeringen, (zie bijlage 9 kaarten *Planning dijkversterkingen* en *Regionale waterkeringen*). De definitieve omvang van de zones wordt bepaald in overleg met de waterkeringbeheerder en de gemeente. De zones worden in principe gevrijwaard van nieuwe bebouwing. Wel zijn (tijdelijke) functies mogelijk, mits de veiligheid daarmee niet in het geding komt.
- Strandzonerings Noordzeestrand met bijbehorend beleid voor 'jaarrond' strandpaviljoens: 'ja mits/nee tenzij-zones' (zie bijlage 9 kaart *Zonerings jaarrond strandpaviljoens*).
- De polder De Ronde Hoep (ten zuiden van de A9) is in de structuurvisie aangewezen voor calamiteitenberging als ruimtelijke nevenfunctie. Wij voeren hiertoe samen met AGV overleg met de gemeente Ouder-Amstel. Onze inzet is dat AGV vóór 2015 voorzorgsmaatregelen kan treffen, zoals beschermende inrichtingsmaatregelen op maat in de polder, een specifieke schaderegeling en in het calamiteitenplan vastleggen onder welke omstandigheden de polder kan worden ingezet.

Toekomstige ruimtelijke consequenties van Beschermen

- Overstromingsrisicozonering: aanduiding van risicozones -op grond van waterdiepte en aankomsttijd van water na een overstroming- waarop een specifiek beleidsregime van toepassing is (bijlage 9 *Overstromingsrisicokaart*).
- Aanwijzen van compartimentering-keringen
- Aanwijzen van vluchtroutes en –plaatsen bij watercalamiteiten. In de planperiode wordt duidelijk welke wegen van groot belang zijn bij evacuaties en hoe deze wegen in ruimtelijke plannen verankerd moeten worden. Ook kan het belangrijk zijn om ruimtelijk gebieden te reserveren voor de opvang van evacués.
- Bij de Noordzeekust ontstaat mogelijk nieuwe ruimte door het opvoeren van de zandsuppleties. Als dat zo is wordt aangegeven waarvoor deze nieuwe ruimte wel en niet kan worden benut.
- Aanvullende voorwaarden voor buitendijkse ontwikkelingen aan de Noordzeekust en IJssel- en Markermeerkust. Het Rijk geeft aan dat bij de primaire keringen langs de meerdijken in principe geen uitbreiding van de bestaande bebouwing is toegestaan in een zone van 100 meter binnendijks en 175 meter buitendijks. We ontwikkelen in de komende planperiode voorwaarden voor de ontwikkeling van (bestaande) buitendijkse gebieden. In de ruimtelijke plannen van buitendijkse gebieden is bescherming tegen overstromingen een integraal onderdeel (ophoging, terpen, waterkeringen, evacuatiemogelijkheden). De definitieve omvang van de zones wordt bepaald in overleg met de waterkeringbeheerder en de gemeente.
- Afweging beschermingsniveau met name ten aanzien van dijkkring 44 bij het Noordzeekanaal (uit afspraken 7^e conferentie Noordvleugel).

Bekende ruimtelijke consequenties van Benutten en Beleven

- Waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden (zie bijlage 9 kaart *Grondwaterbeschermingsgebieden*). N.B. IJssel- en Markermeer blijven hun drinkwaterbestemming behouden.
- TOP-gebieden, (zie bijlage 2 kaart *TOP-gebieden*)
- Locaties met masterplannen voor warmte-koudeopslag, (zie bijlage 9 kaart *Warmte-koudeopslag*)
- De wateren met de functie zwemwater (anno 2008) zijn weergegeven op kaart *Zwemwaterlocaties* (zie bijlage 9). De lijst zwemwater moet jaarlijks worden geactualiseerd. Jaarlijks stellen GS de kaart met zwemwateren in regionale wateren vast en brengen PS hiervan op de hoogte. De Rijkswateren met de functie zwemwater zijn opgenomen in het Beheerplan voor de Rijkswateren (zie bijlage 9 kaart *Zwemwaterlocaties*).
- Bij ruimtelijke besluiten moet rekening gehouden worden met de mogelijke gevolgen voor het waterbeheer. Indien bepaalde bestemmingen mogelijke verontreiniging van het zwemwater op een locatie kunnen hebben, moeten maatregelen worden genomen om deze verontreiniging te verminderen. Dit wordt gedaan via de watertoets.

Toekomstige ruimtelijke consequenties van Benutten en Beleven

- Voor 2012 heroverwegen wij samen met belanghebbenden de functies van het oppervlaktewater. Wij verkennen of in onze wateren beroepsvaart, recreatievaart (motorisch, niet-motorisch, groot en klein), natuur en cultuur elkaar negatief beïnvloeden. Uiteindelijk leidt dit tot een heroverweging van de functies van het oppervlaktewater.
- Wij ontwikkelen voor 2012 samen met de waterschappen functiefaciliteringskaarten.
- Heroverweging aanwijzing van de grondwaterwingebieden en beschermingsgebieden in het Gooi. De komende planperiode stellen wij een gebiedsplan op voor grondwaterwinningen in het Gooi om verontreinigingen te saneren en/of te beheersen, als onderdeel van het Masterplan het Gooi. We doen onderzoek naar verontreiniging en verdroging rond de grondwaterwinning bij Loosdrecht. Dit kan gevolgen hebben voor een wijziging van de vergunning en begrenzing van de grondwaterwingebieden en beschermingsgebieden, op basis van de provinciale milieuverordening.
- Warmte-koudesystemen kunnen worden ingepast in woonwijken, kantoor- en industriegebieden. We laten raamplannen opstellen in complexe situaties waarbij meerdere initiatiefnemers grondwater willen gebruiken. In deze plannen is aangegeven waar warme en waar koude grondwaterbronnen mogen worden geplaatst, zodat voorkomen wordt dat deze elkaar negatief beïnvloeden. We zullen de gemeenten aansporen dit in hun bestemmingsplannen op te nemen.

Bekende ruimtelijke consequenties van Beheren

- De ruimtelijke consequenties van de grootschalige waterbergingen en zoekgebieden voor fijnmazige waterberging leiden tot het vastleggen van waterberging in de Structuurvisie (Haarlemmermeer, Bovenkerkerpolder, Horstermeer).
- Wij onderschrijven het in het Streekplan Noord-Holland Zuid genoemde Herstelplan Loosdrechtse Plassen volledig. Waar nodig ondersteunen en bevorderen we de uitvoering ervan.
- Wij zetten waar nodig ons instrumentarium in (zie bijlage 7 *Instrumenten*) in om de KRW-doelen voor de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit in principe in 2015 maar uiterlijk in 2027 te bereiken.
- Wij vervullen niet langer de rol van goedkeurder van peilbesluiten. De ontwerp-peilbesluiten dienen, voordat zij door het waterschap worden vastgesteld, door ons te worden getoetst. Dan beoordelen we of alle belangen zijn meegewogen en of het peilbesluit aansluit bij het vigerende provinciale beleid. Waar nodig zullen wij gebruik maken van nieuwe instrumenten, zoals aanwijzingen of vernietigingsbevoegdheden.

Toekomstige ruimtelijke consequenties van Beheren

- Combinaties met waterberging en de stelling van Amsterdam zijn mogelijk bij: de droogmakerij De Beemster en de polder Zeevang. Dit betreft 5-15 hectare. Daarnaast ruimte voor 25 hectare parkzone, onder andere aan de oostkant van Beverwijk rond het Fort aan de Aagtendijk.
In de *Beemster* bestaan in principe mogelijkheden om de bergingsopgave voor wateroverlast te combineren met tijdelijke waterberging rond één of enkele forten. De inrichting moet zodanig zijn

dat het unieke cultuurhistorisch verkavelingspatroon niet wordt aangetast. Dit verkavelingspatroon is onderdeel van het cultuurlandschap van de droogmakerij De Beemster, dat eveneens de status van werelderfgoed heeft.

In het *oostelijke deel van de Haarlemmermeer* zijn er mogelijkheden aan de voet van de Geniedijk. Daar zal voor het project Amsterdam Connecting Trade (ATC) voor ongeveer 220 hectare verhard oppervlak naar waterbergingscompensatie moeten worden gezocht. Uitgangspunt is daarbij dat die opgave zoveel mogelijk wordt gecompenseerd op de plaatsen waar zich problemen kunnen voordoen.

- De toenemende verzilting door klimaatverandering in enkele gebieden kan er toe leiden dat er een functiewijziging moet komen, omdat het niet langer kosteneffectief is om de verzilting tegen te gaan met het spoelen van zoet water. Deze aspecten worden meegenomen bij de functiefaciliteringskaarten die voor 2012 gerealiseerd zullen worden.
- Binnen de KRW zijn er onderzoeksmaatregelen opgenomen die ruimtelijke consequenties hebben, zoals peil- en grondwaterverhoging. Voor het tweede Stroomgebiedbeheerplan 2016-2021 kunnen KRW-maatregelen ruimtelijke consequenties hebben. Met name als de uitvoering van het huidige maatregelenpakket tegenvalt en extra maatregelen nodig zijn.

9.2 Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan

Het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan (PVVP) is in 2007 geactualiseerd. In dit Waterplan zijn nieuwe beleidsontwikkelingen zoals de Netwerkstrategie Vaarwegen en Binnenhavens en het programma Water als Economische Drager overgenomen. Vanuit de Kaderrichtlijn Water moeten we bij onderhoud, inrichting en beheer van provinciale (vaar)wegen rekening houden met de ecologische en chemische kwaliteit van het oppervlaktewater. Dit houdt in dat bij elke renovatie en nieuwbouw van provinciale sluzen beoordeeld wordt of een migratievoorziening voor vissen noodzakelijk is (zie *hoofdstuk 6.4 Vismigratie*), het oever- en bermbeheer ecologisch verantwoord moet gebeuren en ten slotte dat bij vernieuwing van kades bekeken moet worden of het mogelijk is natuurvriendelijke oevers aan te leggen, met veel waterplanten en paaigebieden voor vis (zie *hoofdstuk 6.5 Oeverbeheer en -inrichting van provinciale vaarwegen*).

Voor 2012 hebben we vanuit het Waterplan de functies op het water heroverwogen, dit in afstemming met het PVVP, Agenda recreatie en toerisme, KRW-doelen en instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden.

9.3 Milieubeleidsplan

Het Milieubeleidsplan is parallel opgesteld met dit Waterplan. Door de nieuwe Waterwet is het waterbodembeleid verhuisd van het Milieubeleidsplan naar het Waterplan. De komende planperiode stellen we een gebiedsplan op voor grondwaterwinningen in het Gooi om verontreinigingen te saneren en/of te beheersen, als onderdeel van het Masterplan het Gooi.

We doen onderzoek naar verontreiniging en verdroging rond de grondwaterwinning bij Loosdrecht. Dit kan gevolgen hebben voor een wijziging van de vergunning en begrenzing van de grondwaterwingebieden en beschermingsgebieden op basis van de Provinciale Milieuverordening. Warmte-koudeopslag is zowel een onderdeel van het Waterplan als van het Milieubeleidsplan. Deze onderdelen zijn op elkaar afgestemd. Binnen het Waterplan verzorgen wij de grondwatervergunning en stellen wij raamplannen op in complexe situaties waarbij meerdere initiatiefnemers grondwater willen gebruiken. In deze plannen is aangegeven waar warme en waar koude grondwaterbronnen mogen worden geplaatst, zodat voorkomen wordt dat deze elkaar negatief beïnvloeden.

9.4 Beleidsregels Omgevingsbeleid

Onze beleidsregels voor het ruimtelijke beleid zijn te vinden onder de verschillende beleidsthema's op onze website. De geactualiseerde teksten voor water staan bij het beleidsthema Water onder de kop Beleidsregels. De beleidsregels stonden voorheen in de Leidraad Provinciaal Ruimtelijk Beleid. De teksten zijn nu beter toegankelijk en geactualiseerd. De Beleidsregels omvatten de meest recent vastgestelde plannen.

9.5 Plan MER

Voor ons Waterplan 2010-2015 is de verplichting tot het doorlopen van een plan-MER.-procedure onderzocht door een extern bureau. Het doorlopen van deze procedure is volgens de Wet milieubeheer alleen verplicht indien dit Waterplan:

1. Uitspraken bevat die de toon zetten voor de uitvoeringen van MER-(beoordelings)plichtige activiteiten. Welke activiteiten dit zijn is vermeld in het Besluit MER (VROM, 1994).
2. Een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 aan de orde is voor activiteiten die in dit Waterplan zijn opgenomen.

Ten aanzien van het eerste punt is gebleken dat een aantal uitspraken overeenkomen met, of de toon zetten voor een MER-(beoordelings)plichtige activiteit. Om verschillende redenen echter vervalt de MER-(beoordelings)plicht.

- Voor de ruimtelijke reserveringen is er de juridische mogelijkheid om deze op te nemen in de plan-MER-procedure voor de provinciale Structuurvisie, mits deze parallel aan elkaar worden opgesteld en vastgesteld (artikel 7.2, besluit MER). Dit is het geval.
- Voor de versterking van de primaire waterkeringen wordt in de plan-MER-procedure voor het Nationaal Waterplan de nut- en noodzaak onderbouwd (zie 9.1).
- De overige MER-(beoordelings)plichtige activiteiten in dit Waterplan, de aanwijzing van waterbergingslocaties en de wijziging van grondwateronttrekkingen, zijn onvoldoende concreet geformuleerd of in omvang te gering.

Ten aanzien van de tweede mogelijkheid van de juridische verplichting voor het opstellen van een plan-MER voor dit Waterplan geldt dat de uitspraken in het Waterplan niet leiden tot activiteiten die een significant negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Hierdoor bestaat er geen juridische verplichting om voor dit Waterplan een passende beoordeling uit te voeren. Bij de uitvoering van de maatregelen of activiteiten moet wel voldaan worden aan enkele voorwaarden om significant negatieve effecten bij voorbaat uit te kunnen sluiten. Deze voorwaarden zijn opgenomen in dit Waterplan:

- Bij de uitvoering van maatregelen zoals dijkversterkingen, sanering van waterbodems, KRW-maatregelen die we uitvoeren, anti-verdrogingsmaatregelen en het beheer en onderhoud van vaarwegen worden significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voorkomen.
- Natura 2000 vormt een wettelijk kader bij die maatregelen en is onderdeel van het begrip 'ruimtelijke kwaliteit'.

Deze voorwaarden gelden voor beleidsuitspraken over ruimtelijke ontwikkelingen met een definitief of concreet karakter die betrekking hebben op:

- KRW-proof inrichting, beheer en onderhoud van vaarwegen (zie hoofdstuk 6.3 *Oppervlaktewaterkwaliteit* en hoofdstuk 6.5 *Oeverbeheer*).
- De versterking van primaire waterkeringen (inclusief Zwakke Schakels) (zie hoofdstuk 4.2 *Primaire waterkeringen* en hoofdstuk 7.1 *Noordzeekust*), regionale waterkeringen (zie hoofdstuk 4.3 *Regionale waterkeringen*).
- Het vaststellen van de gebieden die prioriteit krijgen bij de aanvoer van water ten tijde van een watertekort (zie hoofdstuk 5.1 *Zoetwatervoorziening*).
- Het uitvoeren van de Agenda Recreatie en Toerisme (zie hoofdstuk 5.8 *Toerisme en recreatie*).
- Alle provinciale KRW-maatregelen (zie hoofdstuk 6.3 *Oppervlaktewaterkwaliteit*), waaronder:
 - anti-verdrogingsmaatregelen in duingebieden;
 - aanleg van stuwen in duingebieden;
 - aanleg van natuurvriendelijke oevers.
- Oplossen van provinciale vismigratieknelpunten (zie hoofdstuk 6.4 *Vismigratie*).
- Sanering van waterbodems (zie hoofdstuk 6.6 *Waterbodems*).
- Ruimtelijke reservering, specificeren en bestemmen voor dijkversterking (zie hoofdstuk 7.7 *Waddenzee*).

Het Noord-Hollandse deel van het waterbeheerplan van Hoogheemraadschap Rijnland is meegenomen bij de plan-MER van de provincie Zuid-Holland. De commissie MER heeft geconcludeerd dat het voorgestelde beleid niet negatief scoort, inclusief de Natura 2000-gebieden.

10. Bewaken

We willen de uitvoering van dit plan versterken en bewaken door met onze partners een uitvoeringsprogramma op te stellen. Het uitvoeringsprogramma zal voor de periode 2010-2015 gelden, Dit programma bevat concrete afspraken per partij, concrete (tussen)doelen en indicatoren.

Evaluatie Waterplan en uitvoeringsprogramma

- In het eerste kwartaal van 2010 evalueren wij de totstandkoming van dit Waterplan. In het eerste kwartaal van 2014 voeren we een evaluatie uit van de uitvoering van het beleid. Dit laatste doen we voor de opzet en uitvoering van het volgende Waterplan 2016-2021.
- In het tweede kwartaal van 2012 en het eerste kwartaal van 2014 voeren wij een monitorstudie met de partners uit, die aangeeft in hoeverre de afspraken van het uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd.
- Naast het jaarlijks bijsturen is het mogelijk om het hele uitvoeringsprogramma van het Waterplan via een midterm-evaluatie in 2013 aan te passen. Dit is alleen nodig indien relatief grote wijzigingen worden verwacht. Een reden kan zijn de wijzigingen die optreden in de rolverdeling door de nieuwe Waterwet.

Toetsing en beoordeling plannen partners

- De waterbeheerplannen van de waterschappen toetsen wij om ze goed te kunnen keuren. We ontvangen jaarlijks ter kennisname een rapportage over de voortgang van het waterbeheerplan (onder andere dijkversterking, calamiteitenbestrijding, muskusrattenbestrijding, oppervlaktewaterkwaliteit, wateroverlast). Onderdeel vormt een terugkoppeling rond de stand van zaken van de paragrafen 'Wat verwachten we van Rijk, Rijkswaterstaat, Hoogheemraadschappen, gemeenten en derden?' uit het Waterplan.
- Wij beoordelen de dijkversterkingsplannen en de veiligheidstoetsen die de waterbeheerders hebben opgesteld.
- De gemeentelijke rioleringsplannen toetsen wij inhoudelijk en financieel om er mee in te kunnen stemmen. De gemeentelijke jaarplannen toetsen we financieel en evalueren we op doelen.

Samenwerking partners

- Twee keer per jaar hebben we bestuurlijk overleg met waterbeheerders om ontwikkelingen, knelpunten en de voortgang te bespreken.
- Eens per jaar is er informeel gezamenlijk bestuurlijk overleg met de waterbeheerders.
- Het Management overleg Water komt drie keer per jaar bijeen en bereidt het bestuurlijk overleg voor.
- Onze accountmanagers en die van onze partners bewaken de samenwerkingsafspraken en signaleren gevraagd en ongevraagd knelpunten.

- Wij werken intensief samen met waterbeheerders om problemen en knelpunten bij de uitvoering van de verschillende dossiers (bijvoorbeeld de dossiers veiligheid en zwemwater) tijdig te kunnen signaleren en gezamenlijk naar oplossingen te kunnen zoeken.

Monitoring

- Voor de Kaderrichtlijn Water zal conform de landelijke lijnen voor het stroomgebiedbeheerplan gemeten en gerapporteerd worden aan de EU, zowel wat betreft grond- als oppervlaktewater. Daarnaast zal monitoring van (KRW-)maatregelen conform ILG en Natura 2000-afspraken en andere subsidiemaatregelen plaatsvinden.
- Naast het KRW-grondwatermonitoringsprogramma worden in het grondwaterkwaliteits- en kwantiteitsmeetnet metingen aan de kwaliteit van het grondwater en de grondwaterstand (continue metingen) uitgevoerd.
- De onttrokken en geïnfilterde hoeveelheden grondwater worden geregistreerd.
- De onttrokken en geïnfilterde hoeveelheden energie worden jaarlijks geregistreerd en een maal per vijf jaar wordt een energiebalans gemaakt.
- De grondwaterstanden worden continu gemeten.
- De voortgang van de verdrogingsbestrijding van Natura 2000-gebieden wordt gemeten in 2010 en 2013, als onderdeel van het ILG-programma.
- Jaarlijks wijzen wij zwemwaterplekken aan en houden we de lijst bij met officiële zwemwaterplekken die aan de EU worden gerapporteerd.
- Zwemwaterplekken worden jaarlijks beoordeeld en aan de EU gerapporteerd.
- Natuur: Monitoring van uitvoering van (KRW-)maatregelen vindt plaats conform ILG en Natura 2000-afspraken.
- Beroepsvaart: Monitoring vindt plaats via het programma Water als Economische Drager en de Netwerk Strategie Vaarwegen.
- Recreatie: Monitoring vindt plaats via de Agenda Recreatie en Toerisme.
- Cultuur: Monitoring vindt plaats via de Agenda Recreatie en Toerisme en de Nota Cultuur.
- Stelling van Amsterdam: Monitoring vindt plaats via Gebiedsprogramma Stelling van Amsterdam.
- Metropoolregio: Monitoring vindt plaats conform afspraken Noordvleugelconferentie.
- Zorgplicht gemeenten: Monitoring vindt plaats via de landelijke benchmark-rioleringszorg.
- Waterketen: het Rijk meet in 2011 de samenwerking in de waterketen op provinciale schaal ten opzichte van de tussenstand in 2009 en de start in 2007.

11. Betalen

Het Noord-Hollandse waterbeleid wordt bekostigd door Rijk, provincie, de drie waterschappen en de inliggende gemeenten. Ieder is verantwoordelijk voor zijn eigen deel van het waterbeheer en heeft daarvoor ook zijn heffingstructuur, Wij hebben een inschatting gemaakt van de provinciale kosten voor het waterbeleid.

Voor de uitvoering van het waterplan 2010-2015 is voor de periode 2010 tot en met 2015 in totaal €77.771.300,- nodig. Per Hoofdstuk uit het waterplan (algemeen, beschermen, benutten & beleven, beheren, bijzondere gebieden, bewaken en betalen) is de verdeling van het beschikbare budget aangegeven:

Algemeen	Totaal	€	1.522.800
-----------------	---------------	----------	------------------

- *Beleidsactiviteiten oppervlaktewater* € 1.359.600

Het budget wordt aan de uitwerking van de nieuwe beleidsthema's Drukke op het water, waterbewustzijn en Water medesturend in de ruimte besteed naast stedelijk waterbeheer, peilbeheer, wateroverlast en zwemwater.

- *IPO bijdrage onderzoek* € 163.200

De bijdrage per provincie aan het onderzoeksbudget van het Interprovinciaal Overleg

Beschermen	Totaal	€	39.459.000
-------------------	---------------	----------	-------------------

- *Veiligheid: Preventie, gevolgschade beperken en calamiteitenbestrijding* € 1.125.000

Het budget is bestemd voor het ontwikkelen en ten uitvoer brengen van de meerlagenbenadering bij waterveiligheid d.w.z. preventie, gevolgschade beperken en calamiteiten bestrijden (Onderzoek voorlichting & professionalisering calamiteitenbestrijding).

- *Muskusrattenbestrijding* € 38.034.000

- *Regionale Waterkeringen* € 300.000

Het budget wordt gebruikt voor het aanwijzen en waar mogelijk normeren van andere regionale waterkeringen dan alleen genormeerde boezemkaden. Het beschikbaar stellen van instrumentarium voor het toetsen, verbeteren en beheren van regionale waterkeringen en het maken afspraken over het toetsproces en het verbeterprogramma. Bij complexe versterkingen of versterkingen met een groot provinciaal belang passen we de projectprocedure toe: we fungeren als toezichthouder én partner. Het stimuleren van innovatie.

Benutten & Beleven	Totaal	€	1.260.000
-------------------------------	---------------	----------	------------------

- *Zoetwatervoorziening* € 60.000

Het budget wordt besteed aan het in kaart brengen van de zoetwaterbehoefte van Noord-Holland en het opstellen verdringingsreeks Noord-Nederland (inclusief voorlichting).

- *Cofinanciering waterparels via ILG* € 1.200.000
Wij willen de ecologische kwaliteit van waterparels door middel van cofinanciering aan de terreinbeheerders en waterschappen bevorderen en bewaken

Beheren **Totaal** € **11.430.500**

- *Verdrogingsbestrijding:* € 7.120.000²
Het betreft hier cofinanciering aan bestrijding van verdroging in Natura 2000 gebieden in de periode tot en met 2013. Deze zogenaamde topgebieden hebben prioriteit in het beleid van rijk en provincie. Financiering vindt plaats via het ILG, waarbij de verdeelsleutel wordt 50% rijk, 25% provincie, 25% initiatiefnemer(s).
- *Sanering riooloverstorten Wijk en Egmond aan zee* € 367.500
De sanering van beide riooloverstorten wordt financieel ondersteund door de provincie.
- *Onderhoud meetnet:* € 961.200
Het budget is ten behoeve van het onderhouden van de peilbuizen en het inwinnen van data uit het grondwatermeetnet ten behoeve van vergunningverlening en beoordeling beleidsontwikkelingen.
- *Grondwater kwantiteitsbeheer:* € 1.471.200
Het budget is bestemd voor onderzoek, aanpassen grondwatermeetnet, grondwaterregister, en schadevergoeding voor grondwateronttrekkingen; onderzoek om de drinkwaterwinningen te optimaliseren en voor het opstellen van beleid voor gebruik van de ondergrond en onderzoek naar de mogelijkheden van warmte koude opslag.
- *Grondwater vergunningverlening:* € 210.600
Het budget is voor kosten gemoeid met de grondwatervergunningverlening.
- *KRW maatregelen voor de Provincie Noord-Holland* € 1.300.000³
Vispasseerbaar maken van de provinciale sluizen en stuwen € 1.000.000
KRW 'proof' maken provinciaal beleid € 300.000

Bijzondere gebieden **Totaal** € **16.000.000**

- *Versterking Noordzeekust voor de periode 2011-2014* € 10.000.000⁴
Via de TWIN-H reserves investeren wij 10 miljoen voor de periode 2011-2014 in de Noord-Hollandse Noordzee kust tbv ruimtelijke maatregelen zoals het aanleggen van fiets- en wandelpaden en strandafslagen.
- *Versterking badplaatsen via ISV voor de periode 2011-2013* € 3.000.000⁵

²In de besluitvorming over de begroting 2010 ligt voor dat in 2010 tot en met 2012 jaarlijks 1,6 miljoen euro wordt uitgetrokken voor de bestrijding van verdroging. Verdere besluitvorming over projecten, kosten en financiering vindt plaats in samenhang met de Midterm Review ILG in 2010.

³ Dit bedrag ligt voor in de besluitvorming over de begroting 2010.

⁴ Voordracht PS voor verdere invulling gepland voor 2010.

⁵ Voordracht PS voor verdere invulling gepland voor 2010.

- Via de TWIN-H reserves investeren wij 10 miljoen in gemeenten via de (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). De verwachting is dat 3 miljoen besteed wordt aan kwaliteitsverbetering van de badplaatsen langs de Noordzeekust van Noord-Holland voor de periode 2011-2013.
- *Zwakke Schakels* € 1.000.000
Voor de versterking van de Zwakke schakels met Ruimtelijke kwaliteit is via het Collegeprogramma 'Krachtig in Balans' 2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de periode 2008-2011. Dit is het resterende bedrag voor de jaren 2010-2011.
- *Cofinanciering KRW maatregelen in de Oostelijke Vechtplassen* € 2.000.000
Via de TWINH-reserves investeren we 2.000.000 in de Oostelijke Vechtplassen is een nat Natura-2000 waar vele doelen samenkomen die ook sterk samenhangen: de Natura 2000 instandhoudingsdoelen, de KRW doelen en de verdrogingsbestrijding om in ieder geval de 'Sense of Urgency' op te lossen. Daarnaast is het een gebied met grote recreatieve waarden.

Besturen	Totaal	€	99.000
• <i>Toezicht op de waterschappen</i>		€	99.000
Budget ten behoeve van het goedkeuren van waterbeheersplannen van de waterschappen en het behandelen van beroepszaken tegen waterschapsbesluiten voor belanghebbenden.			

Betalen	Totaal	€	8.000.000
• <i>Integrale projecten landelijk gebied</i>		€	6.000.000
Via de TWIN-H reserves worden integrale projecten (waaronder combinaties met natuur, recreatie, cultuurhistorie en waterberging, waterkwaliteit en waterveiligheid) gefinancierd.			
• <i>Synergieprojecten</i>		€	800.000
Via de TWIN-H reserves worden projecten die in het kader van de rijksregeling Synergiegelden KRW subsidie hebben ontvangen gefinancierd.			
• <i>Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland</i>		€	1.200.000
De Uitvoeringsregeling Water Noord-Holland (voorheen Tender Water) is een subsidieregeling van de Provincie Noord-Holland voor cofinanciering van onderzoek naar oppervlaktewaterkwaliteit (KRW) en projecten die stimuleren dat de zoetwaterbehoefte afneemt in Noord-Holland.			

12. Afkortingen

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AGV	Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht
ARK	Nationale Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
B&O-plan	Beheer en Ontwikkelplan
BHVBZ	Besluit Hygiëne en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden
BKMW	Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water
BRP	Basisrioleringsplan
BRTN	Basis Recreatie Toervaartnet
BWK 2007	Nationaal Bestuursakkoord Waterketen
ECN	Energieonderzoek Centrum Nederland
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EU	Europese Unie
EVZ	Ecologische Verbindingszone
EZ	Economische Zaken
GGOR	Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime
GRP	Gemeentelijke Rioleringsplan
GS	Gedeputeerde Staten
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HIRB	Herstructurering en Innovatief Ruimtegebruik op Bedrijventerreinen
IBA	Individuele Behandelingsinstallatie van Afvalwater
IBW	Interprovinciale Beleidsplan Waddenzeegebied
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
Imares	Institute for Marine Resources & Ecosystem Studies
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
KAVB	Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
KRM	Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie
KRW	Europese Kaderrichtlijn Water
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie Nederland
NBW (actueel)	Nationaal Bestuursakkoord Water (actueel)
NIOZ	Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee
nWro	Nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening
NZKG	Noordzeekanaalgebied

OAS	Optimalisatie Afvalwater Studies
PKB	Planologische Kernbeslissing
Plabeka	Platform Bedrijventerreinen en Kantoorlocaties
PS	Provinciale Staten
PVVP	Provinciaal Verkeer en Vervoer Plan
RBO	Regionaal Bestuurlijk Overleg
RCW	Regionaal College Waddengebied
RWS	Rijkswaterstaat
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SGBP	Stroomgebiedbeheersplan
TMO	Taskforce Management Overstromingen
TWIN-H	Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland
USP	Uitvoeringsstrategie plannen
VenW	ministerie van Verkeer en Waterstaat
VHNG	Vereniging van Noord-Hollandse Gemeenten
WB21	Waterbeleid 21 ^{ste} eeuw
Wbb	Wet bodembescherming
WED	Water als Economische Drager
WHVBZ	Wet Hygiëne en Veiligheid van Bad- en Zweminrichtingen
WKO	Warmte-Koude Opslag
WRO	Wet op de Ruimtelijke ordening
Wts	Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen
Wvo	Wet verontreiniging oppervlaktewater

13. Literatuuroverzicht

- Adviesnota Schoon Water Rijn-West d.d. juni 2008
- Concept-Nationaal Waterplan (18 september 2008), *Actieplan wateronderwijs*.
- Concept-Nationaal Waterplan (18 september 2008), *Canon Nederland Waterland*.
- Concept-Nationaal Waterplan (18 september 2008), *Jaarlijkse Watermonitor*.
- Ontwerp Nationaal Waterplan
- Deltacommissie, *Samen werken met water; een land dat leeft, bouwt aan zijn toekomst*, (2008).
- Deltares in opdracht van DG Water, *Randstad in Zicht* en *Nederland in Zicht* (beide 2008).
- DHV B.V., *PlanMER plicht van het provinciaal Waterplan Noord-Holland inclusief de effecten op Natura2000*, 2008.
- EU-guidances,
http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?!=/framework_directive/guidance_documents&vm=detailed&sb=Title&xt=1.
- Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, *Actieprogramma 2020 Duurzaamheid/klimaatbestendigheid* (2007-2011), *Agenda Recreatie en Toerisme 2004-2007; bruggen naar buiten* (2004), *Water als economische drager, ontwerp structuurvisie*.
- Helpdesk Water, www.helpdeskwater.nl.
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, *Visadvies, Strategie voor het oplossen van vismigratieknelpunten in het gebied van Hollands Noorderkwartier. Visie op de aanpak en realisatie*. 22 februari 2008.
- KRW portaal d.d. 17 september 2008, www.krwdoelen.nl.
- Nationaal Bestuursakkoord Water (-actueel),
www.helpdeskwater.nl/asp/download.aspx?File=/publish/pages/473/nationaal_bestuursakkoord_water.pdf.
- Ministerie van V&W, Unie van Waterschappen, *Nederland leeft met vismigratie, Naar een gestroomlijnde aanpak van de vismigratieproblematiek in Nederland*, feb 2008
- Provincie Noord-Holland, *Costa Hollanda, Verkenning in het kader van de Structuur- en Kustvisie*, werkdocument.
- Provincie Noord-Holland, *Cultuur verbindt; Cultuurnota 2005-2008 Provincie Noord-Holland* (2004).
- Provincie Noord-Holland i.s.m. Alterra, DHV B.V., KNMI, VU, *Klimaat-effectenschetsboek Noord-Holland*, (2008), beschikbaar via www.noord-holland.nl/klimaat
- Provincie Noord-Holland, *Masterplan grondwatersanering 't Gooi*, <http://www.noord-holland.nl/thema/milieu/bodem/Saneringsprojecten/index.asp?thema=milieu&ComponentID=64596&SourcePageID=60967#64596>.
- Provincie Noord-Holland, *Rapport Referentiewaarden voor aquatische systemen in Noord-Holland* (2006).
- Public Sector Roles in Strengthening Corporate Social Responsibility Washington DC: The Worldbank T. Fox, H. Ward en B. Howard (2002).
- Stuurgroep het Metropolitane landschap, *Actieprogramma 2020 Metropolitane landschap* (2007).